ROMÂNIA
Newsweek®

NOUL RĂZBOI

MAȘINILE NU AU REGRETE

Pericolele unei confruntări militare în epoca armelor controlate de inteligența artificială

ANUL 4 ■ NUMĂRUL 132 ■ PREȚ: 14,90 LEI ■ 17.12.2021-20.01.2022

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

21132
5 948494 000029

ROCK FM

It Rocks!

www.rockfm.ro

Newsweek ROMÂNIA

17.12.2021-20.01.2022 _ ANUL 4 _ NR.132

Apare lunar. Următoarea ediție va fi pe piață pe 21 ianuarie 2022

SUMAR

Periscop

06 **Congo Hold-Up**
Kassim Tajideen: închis în SUA pentru finanțarea Hezbollah, afaceri în România

Opinii

10 RĂZVAN CHIRUȚĂ
Totuși, de ce urâți Moldova?

11 MIRCEA MARIAN
Justiția a ajuns mai coruptă decât clasa politică

Periscop

14 **Politică**
PNL, în prag de război

16 **Interviu**
Adrian Ariciu, CEO METRO România

20 **Doi ani de pandemie**
Mai epuizați, mai temători, mai îngrijorați

26 **Farmacie**
Wörwag Pharma, de 50 de ani pentru o sănătate mai bună

28 **Educație**
Polonia sprijină lectura cu 280 milioane €, România îi dedică o zi națională

Dosar

32 **Noul război**
Mașinile nu clipesc

40 **Agresiv**
Problema ruso-ucraineană în 6 întrebări

42 **Războiul hibrid al Rusiei**
Migranții ca o armă

Internațional

48 **Mondial**
UE intră în competiție cu China

Magazin

50 **Sănătate**
Locul în care uiți mai puțin

56 **Auto**
Mașinile care marchează 2021

60 **Cadouri de Crăciun**
Pentru pasionații de tehnologie

Calendar

62 Un an de la prima vaccinare anti-COVID-19 din România

Newsweek România vă urează Sărbători fericite și un An Nou mai bun!

Newsweek ROMÂNIA

Află cum te poți abona » P.64-65

REDACȚIA

DIRECTOR _ Sabin Orcan

REDACTOR-ȘEF _ Răzvan Chiruță

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT _ Cătălin Prisacariu

Online manager _ Ștefan Onica
Senior editor _ Mircea Marian
Senior editor _ Mihai Duță
Senior editor _ Petre Bădică
Editor _ Flavia Drăgan
Editor _ Adina Mutăr
Editor _ Răzvan Scăețeanu
Reporter special _ Petru Zoltan
Contributori _ Cristian Diaconescu, Iulian Fota, Sabin Gherman, Alexandru Lăzescu, Ovidiu Nahoi, Ion Petrescu

ART DIRECTOR

Cecilia Bălănescu

CORECTURĂ

Monica Ady

FOTO

INQUAM PHOTO AGENCY shutterstock gettyimages

EDITOR

SC News Internațional SA

Bd. Mărăști, nr. 65-67, Sector 1, București
(Pavilion G3, Complexul Romexpo, Intrarea B)
Telefoane:
0374.00.23.81; 0374.00.23.82
Email:
redactia@newsweek.ro
abonamente@newsweek.ro
publicitate@newsweek.ro

DIRECTOR COMERCIAL _ Carmen Dincă

DIRECTOR PUBLICITATE _ Adrian Dinu
Telefon: 0722 250 070

EVENIMENTE _ Ioana Dumitru

OFFICE MANAGER _ Andrei Sabin Orcan

TIPAR:
ipg Infopress Group

ISSN 2601 - 5897

Newsweek este o marcă înregistrată a Newsweek LLC (SUA)

Iesire de siguranta

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

Zi de paradă

1.500 de militari și specialiști din alte ministere, STS și Administrația Penitenciarelor au defilat pe sub Arcul de Triumf de Ziua Națională a României. Au participat și militari străini, cu 100 de vehicule.

INQUAM PHOTOS / GEORGE CĂLIN

BIBLIOTECA ALEPH

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

Protest în Parlament

Mai multe persoane au protestat față de revenirea PSD la guvernare, în timpul votului din Parlament pentru cabinetul Ciucă. 3 protestatari s-au întins pe jos, după ce paza a încercat să îi scoată afară.

INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

S-a vaccinat. Amin!

Patriarhul Daniel a declarat pe 24 noiembrie, la finalul unei ședințe solemne la Parlament, că s-a vaccinat în sfârșit împotriva COVID-19. BOR nu s-a poziționat deschis față de vaccinare.

INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

BUCUREȘTI, ROMÂNIA

S-au supărat pe Gigi

Decizia de înlăturare a antrenorului Edi Iordănescu de la FCSB i-a supărat pe fani, care au protestat la palatul lui Gigi Becali din București. „Mori Gigi Satana", au scris pe 15 noiembrie.

INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

CONGO HOLD-UP

KASSIM TAJIDEEN: închis în SUA pentru finanțarea Hezbollah, afaceri în România

Condamnat în Belgia pentru fraude fiscale și în SUA ca finanțator de teroriști, a avut afaceri și în România.

DE

CĂTĂLIN PRISACARIU
catalin.prisacariu@newsweek.ro
PETRU ZOLTAN
petru.zoltan@newsweek.ro
SORIN OZON

IULIE 2020. KASSIM TAJIDEEN este acasă, în sfârșit, după trei ani petrecuți în celula unei închisori americane.

În timp ce omul de afaceri belgiano-libanez în vârstă de 65 de ani coboară scările avionului, este întâmpinat de unul dintre fiii săi, care cade la pământ să-i sărute picioarele. În Hanaway, locul său de naștere din sudul Libanului, Kassim este plimbat prin sat, pe jumătate ieșit prin trapa unui SUV negru Mercedes. Numeroși bărbați îl escortează cu mașini, scutere și biciclete. O mulțime de oameni, purtând pancarte cu portretul său, îl înconjoară, în timp ce sunetele petardelor se amestecă cu claxoanele.

La intrarea în curtea unui imens conac în stil neoclasic, sătenii îl întâmpină cu orez și petale de flori. Aleea pe care merge Kassim e stropită cu sângele unor oi proaspăt sacrificate în onoarea lui.

Pentru sătenii din Hanaway, el este un filantrop care s-a luptat să scape din sărăcia lucie din locul în care s-a născut pentru a construi o afacere înfloritoare între Liban, Europa și Africa. Ba chiar și-a angajat sute de conaționali în rețeaua sa de companii. Un angajator generos, care plătește facturile medicale atunci când angajații au nevoie de o intervenție chirurgicală serioasă.

Pentru sistemul de justiție belgian însă, Tajideen a fost arhitectul unui sistem masiv de evaziune fiscală, spălare de bani și fraudă cu facturi false în valoare de 50 de milioane de euro, pus la cale din biroul său din Anvers la începutul anilor 2000.

Iar, pentru guvernul american, el este un „contribuitor financiar important la Hezbollah", grupul militant șiit susținut de Iran și partid politic care formează un stat în cadrul unui stat în Liban.

Fraude fiscale și finanțarea Hezbollah

Eliberarea sa din închisoare în 2020, după ce și-a ispășit doar o parte din pedeapsa de cinci ani pentru spălare de bani și încălcarea sancțiunilor americane impuse lui, a marcat sfârșitul unui deceniu plin pentru Tajideen. Prima lovitură a primit-o în 2009: după o lungă perioadă de construcție a imperiului în sectorul import-export, Curtea de Apel din Anvers l-a condamnat la doi ani cu amânare și i-a confiscat milioane din profituri ilicite.

Kassim Tajideen și fratele său Ahmed — CEO-ul conglomeratului congolez de produse alimentare și construcții Congo Futur — au fost condamnați pentru infracțiuni financiare comise prin activități de comerț între Anvers și portul congolez Matadi.

În același an, 2009, Oficiul pentru Controlul Activelor Străine al Trezoreriei SUA (OFAC) l-a adăugat pe Tajideen pe lista de sancțiuni ca „terorist global special desemnat" care a livrat „zeci de milioane de dolari" organizației Hezbollah.

Din acel moment, Kassim avea să se joace de-a v-ați ascunselea cu guvernul american. Magnatul internațional, căruia i se interzisese de către cel mai puternic guvern din lume să facă tranzacții în dolari, a trebuit să găsească modalități de a duce atât mărfuri, cât și numerar în întreaga lume, fără a fi prins în sistemele de conformitate ale băncilor.

În 1999, când a venit în România, Kassim Tajideen construise deja un imperiu din evaziune fiscală în Belgia, la Anvers

Cum ajung 300.000 USD de la New York la București

În perioada în care își clădea imperiul de afaceri cu sediul la Anvers, Kassim Tajideen explora și România.

Pe 1 martie 1999, la ora 19:38:10,

LIDER DE CLAN Kassim Tajideen a deschis o firmă la București într-un apartament dintr-un bloc oarecare din sectorul 4

300.000 de dolari intrau în sucursala de la București a Băncii Turco-Române. Banii veneau de la New York, de la Republic National Bank. 55 de secunde mai târziu, la ora 19:39:05, 299.975 de dolari intrau în contul deschis la Banca Turco-Română (BTR) de firma Frații Crawn Com SRL, iar 25 de dolari erau păstrați, drept comision, de BTR. Potrivit documentului bancar de transfer al banilor, cei 300.000 de dolari reprezentau „capital social".

Zece zile mai târziu, pe 11 martie 1999, judecătorul delegat de Tribunalul București la Registrul Comerțului admitea cererea de constituire a societății comerciale și dispunea înmatricularea acesteia. Fiecare din cei patru acționari deținea 25% din părțile sociale, în valoare de câte 75.000 de dolari, adică un sfert din capitalul social depus la Banca Turco-Română. Din cei patru, doar doi erau la București în momentul semnării actelor pentru înființarea firmei Frații Crawn Com SRL: Mohamed Tajideen, un belgiano-libanez născut în Sierra Leone în 1977, și Hussein Abdul Hassan Tajeddine, cetățean libanez născut în 1941. Ceilalți doi, Kassim Tajideen (libanez, născut în 1955, tatăl lui Mohamed Tajideen) și Nahime Hussein Tajeddine (libaneză, născută în 1949) au trimis procuri de împuternicire la București pe numele lui Hussein Abdul Hassan Tajeddine. Ulterior, Mohamed Tajideen a părăsit România, dar a venit la București Nahime Hussein Tajeddine.

Clanul Tajideen/Tajeddine retrage 250.000 USD

300.000 de dolari este o sumă mare pentru orice start up, cu atât mai mult pentru unul din România sfârșitului anilor '90. Cu această sumă, membrii familiei Tajideen/Tajeddine ar fi putut cumpăra foarte multă marfă (obiectul principal de activitate al firmei era „intermedieri în comerțul cu textile, confecții, încălțăminte și articole din piele"). O presupunere întărită și de faptul că, la sfârșitul lunii aprilie, administratorul firmei, Hussein Abdul Hassan Tajeddine, a decis să mute sediul firmei dintr-un apartament din București într-un depozit din Voluntari. Conform contractului de închiriere semnat pe 27 aprilie 1999, Frații Crawn Com SRL s-a ales cu „depozit, dependințe și teren în suprafață de 660 mp" pe fosta șosea Afumați, actualul bulevard Voluntari, la numărul 117.

Pe 14 iunie, însă, Adunarea Generală a Asociaților (AGA) Frații Crawn Com SRL decide „reducerea capitalului social de la suma de 300.000 USD (...) la suma de 50.000 USD (...) prin retragerea de către asociați a sumei de 250.000 USD". Hotărârea este semnată de Hussein Abdul Hassan Tajeddine (pentru sine, dar și ca mandatar al lui Mohamed Tajideen și al lui Kassim Tajideen) și de Nahime Hussein Tajeddine. Potrivit aceleiași decizii a Adunării Generale, cotele fiecărui deținător de părți sociale rămân neschimbate, doar că valoarea fiecărui sfert din capitalul social se modifică: dacă, la început, fiecare deținea părți sociale de 75.000 de dolari, după 14 iunie, fiecare rămânea cu câte 12.500 de dolari.

FOTO: FACEBOOK/MOHAMED TAJIDEEN; NEWSWEEK ROMÂNIA

Tranzacția New York – București, singurul scop al firmei

Firma a fost, apoi, abandonată, nu există nicio dovadă a funcționării acesteia. Singurele documente care există în arhiva Registrului Comerțului, ulterior Hotărârii AGA de reducere a capitalului social din 14 iunie 1999, datează din 2005. Când, prin efect al legii 359 din 2004 (privind simplificarea formalităților la înregistrarea în Registrul Comerțului), firma a fost radiată. Nu există mențiuni referitoare la vreo sumă de bani care să fi fost găsită în conturile societății sau orice altă informație care să vorbească despre funcționarea Frații Crawn Com SRL. Nici măcar plicul trimis de Registrul Comerțului la adresa firmei din Voluntari, prin care era anunțată radierea, nu a fost deschis. Pe plicul nedesfăcut, curierul a notat „Mutat de la adresă (Noul D – neinteligibil n.r. – refuză primirea)".

Practic, faptele arată că firma Frații Crawn Com SRL a fost înființată pentru ca 300.000 de dolari să plece de la New York la București, apoi 250.000 de dolari să intre direct în buzunarele membrilor familiei Tajideen/Tajeddine. Cel mai probabil, și restul sumei de 50.000 de dolari a avut aceeași destinație.

Toate acestea se întâmplau în 1999. În 2002, Kassim Tajideen avea deja probleme grave cu justiția belgiană.

Firma libanezilor, în apartament cu chinezul proxenet „Mihai"

Reporterii CRJI au căutat-o pe Constanța H., cea care a semnat contractul de închiriere cu Frații Crawn Com SRL pentru depozitul din Voluntari, însă aceasta a fost de negăsit. La adresa din Voluntari se află azi alte companii, iar la adresa de domiciliu a Constanței H. e pustiu, vecinii spun că nu mai locuiește nimeni acolo (o casă veche din zona Bucur Obor) de peste doi ani.

Nici la primul sediu al Frații Crawn Com SRL reporterii CRJI nu au avut mai mult succes. Firma a fost înființată într-un apartament de la etajul 1 al unui bloc de pe bulevardul Obregia din sectorul 4 al Bucureștiului. Proprietara, Vasilica M., s-a mutat de la acea adresă, iar o firmă pe care a înființat-o după anii 2000 a fost închisă în 2018.

Cum au ajuns membrii familiei Tajideen/Tajeddine să închirieze apartamentul este un mister. Dar ce se știe este că, în acel apartament de pe bulevardul Obregia, au avut sediu social mai multe firme și chiar, la un moment dat, și-a stabilit domiciliul acolo un cetățean care avea datorii importante la o IFN (instituție financiară nebancară).

Printre firmele care au avut sediu la adresa din Obregia la care a funcționat și Frații Frawn Com SRL se numără și China Town Business Center SRL, fondată de Zhang Jianjun.

„Zhang Jianjun, cetățeanul model pentru Ambasada Chinei, care intervenea diplomatic pe lângă DIICOT în favoarea acestuia, a fost condamnat definitiv la cinci ani de închisoare pentru trafic de minore, pe 25.01.2008, de Înalta Curte de Casație și Justiție. Se pare că influența Chinei a fost suficient de puternică pe lângă autoritățile române, din moment ce, pe 08.05.2007, Curtea de Apel București înlătura măsura expulzării din România a patronului de bordel cu minore. Pe 09.02.2009, traficantul de minore era eliberat condiționat, iar pe 22.06.2015 Zhang Jianjun a fost reabilitat, definitiv, de către Tribunalul București, față de condamnarea sa", scria jurnalul.ro în februarie 2018.

Fiul lui Kassim revine în 2015 în România

După aproape 16 ani, în 2015, clanul Tajideen a revenit în România cu

Un transfer bancar spectaculos de 300.000 $ de la New York la București a fost, oficial, necesar pentru capitalul social al firmei lui Tajideen

DIASPORA
Mohamed Tajideen (stânga), fiul lui Kassim Tajideen, a fost vizitat acasă, în Liban, de Samir Abou-Khalil, oltean libanez din Craiova (dreapta, în centrul fotografiei). Firma clanului Tajideen, deschisă la București în 1999, s-a mutat într-un spațiu din Voluntari (jos), apoi a dispărut fără urmă

afaceri. Printr-o firmă înființată la Craiova de către Hussen Tajideen, fiul lui Kassim Tajideen. Firma se numea Malmoula TH SRL, a fost înființată în 2015 și lichidată în 2019.

Hussen Tajideen nu s-a prea ocupat personal de afacere, a preferat să împuternicească ba un cetățean din Craiova, ba o casă de avocatură din București pentru operațiunile legate de înființare și radiere.

Spre deosebire de Frații Crawn Com SRL, Malmoula TH SRL a funcționat și chiar a depus situații financiare la Fisc. Firma a avut venituri de 1,1 milioane de lei între 2015 și 2019 și pierderi de zece ori mai mari decât profiturile: aproape 400.000 de lei, față de aproape 40.000 de lei.

Hussen Tajideen a lucrat îndeaproape cu comunitatea de arabi din Craiova pentru a-și deschide firma. Potrivit documentelor depuse la Registrul Comerțului, Malmoula TH SRL a fost înființată, prin procură, de Altinawi Abdulaziz, fiul lui Altinawi Hamzeh, cel din urmă fiind un sirian născut în 1960 care a absolvit Medicina la Craiova.

Firma și-a stabilit sediul pe Calea Severinului din Craiova, la numărul 58, într-una din clădirile Agroindustriale SA. Contractul de închiriere a fost semnat, din partea Agroindustriale SA, de Salame Bilal, cetățean palestinian născut în Liban și domiciliat în Craiova. La data semnării contractului, Salame Bilal era administrator special al Agroindustriale, societate aflată atunci în insolvență. Salame Bilal este unul din cei trei frați Salame care dețin Agroindustriale SA. Ceilalți doi sunt Salame Badr, cetățean român născut în Liban, cu peste 83% din acțiuni, și Salame Amer, cetățean palestinian născut în Liban, cu peste 9% din acțiuni.

Membrii comunității libaneze răspândiți mai peste tot pe glob țin legătura cu familiile din țara mamă și păstrează relații apropiate cu acestea

FOTO: FACEBOOK/MOHAMED TAJIDEEN; FACEBOOK/SAMIR ABOU-KHALIL

Comunitatea arabă din Craiova la datorie

Contactat de reporterii CRJI, Salame Badr a negat orice legătură cu Hussen Tajideen. „Firma Malmoula vindea haine second hand și pantofi vechi. Noi am semnat contractul cu doctorul Hamzeh Altinawi. Nu l-am văzut pe Tajideen. Cel care a lucrat cu noi e Hamzeh Altinawi. Firma era reprezentantă de doctorul Hamzeh, care e de 40 de ani în Craiova", a spus Salame Badr.

Altinawi Hamzeh a confirmat, pentru CRJI, că a lucrat pentru Hussen Tajideen. „Eu am fost angajat la Hussen. A venit în Craiova și căuta un om care să se ocupe de afacere aici. M-a găsit pe mine de la unul, de la altul. Nu aveam de unde să îl cunosc. El e libanez, eu sunt sirian. Nu știam că familia lui are probleme. M-am angajat la el în 2016, 2017. Atunci nu eram medic de familie. Am găsit loc acum în 2020. Eram doctor, dar nu aveam loc de muncă. Ca să nu stau degeaba am lucrat", a spus Altinawi.

Medicul de origine siriană a explicat cum a ajuns să lucreze pentru Hussen Tajideen: „Îl cunosc pe Ali Abou-Khalil, dormea cu mine (în cameră – n.r.) în facultate. Îl cunosc pe Hussen (Tajideen – n.r.) de la el. Fratele lui (al lui Ali Abou-Khalil – n.r.) a fost căsătorit cu Silvana (Tajideen, fiica lui Kassim Tajideen, sora lui Hussen Tajideen – n.r.). Hussen se plimba între Belgia și Germania, Liban și China. Avea afaceri peste tot. Pur și simplu nu auzisem niciodată de Hussen Tajideen.

M-a chemat Ali atunci și mi-a spus că Hussen vrea ca cineva să se ocupe de afacerea lui (a lui Hussen Tajideen – n.r.). Ali nu avea cum, pentru că se ocupa de afacerea lui. M-a chemat pe mine pentru că știa că sunt fără loc de muncă.

Hussen Tajideen avea de primit bani de la asociatul lui din Germania, dar (asociatul – n.r.) i-a dat marfă, haine second hand. Ca să vândă marfa, a deschis o firmă aici și a vândut marfa și gata. Firma s-a închis pentru că nu mai voia să continue afacerea".

Olteanul Samir Abou-Khalil l-a vizitat acasă pe Kassim Tajideen

Fiul lui Ali Abou-Khalil, Samir Abou-Khalil, a confirmat pentru CRJI că unchiul său, adică fratele tatălui său, a fost căsătorit cu Silvana Tajideen. „Soția unchiului meu Yasser Abou - Khalil, Silvana, a fost Tajideen. A devenit Abou-Khalil, după care a revenit la numele de Tajideen. Ei au divorțat. Cu ea mai țin legătura", a spus Samir Abou-Khalil, cetățean român născut la Craiova din tată libanez și mamă româncă.

Prin intermediul unchiului său, Samir Abou-Khalil a cunoscut și alți membri ai familiei Tajideen, inclusiv pe „șeful de clan", Kassim: „L-am cunoscut pe Mohamed Tajideen în Liban, cred că în 2006. Am fost la bunici acolo. Mohamed nu a fost niciodată în Craiova. Tot în Liban l-am văzut pe Kassim când am fost la Mohamed acasă. Hussen Tajideen a fost în România. Acum câțiva ani, eu stăteam în București când m-am întâlnit cu el. Nu am avut tangențe, mai mult de amiciție, dar nu știam că are o firmă în Craiova. Când l-a cunoscut pe Hussen, avea o firmă de haine second hand în Germania".

Pe contul de Facebook al lui Samir Abou-Khalil se poate vedea și o fotografie din 2016 în care apare acesta, flancat de actualul număr doi din NATO, Mircea Geoană, și de fostul deputat PSD Florentin Băloșin-Gust. „Da, am fost înscris în partid (PSRO, partid fondat de Mircea Geoană – n.r.), dar am renunțat. Nici nu mai știu dacă există partidul", a explicat Abou-Khalil pentru CRJI.

CRJI a luat legătura cu Mircea Geoană, însă acesta a răspuns că nu poate comunica decât pe subiecte care țin de NATO.

CRJI i-a adresat câteva întrebări și lui Kassim Tajideen, dar și avocaților acestuia, însă nu a primit niciun răspuns. Hussen Tajideen nu a putut fi contactat.

Din satul libanez Hanaway, în Sierra Leone

La nivel mondial, rețeaua lui Tajideen a fost extrem de activă.

Cascada de sancțiuni ale Trezoreriei SUA din anii 2000 a dus la dispariția unuia dintre giganții economiei congoleze, conglomeratul Congo Futur al fratelui lui Kassim, Ahmed Tajideen. O dispariție care doar a dat naștere unei noi caracatițe corporatiste de companii-paravan. Scurgerea de documente „Congo Hold-up" dezvăluie modul în care clanul de antreprenori cu rădăcini în Liban și Belgia a devenit dușman al SUA în războiul împotriva terorii și și-a mutat o mare parte a imperiul internațional de afaceri în subteran. „Congo Hold-up" mai arată cum companiile succesoare ale lui Congo Futur au primit un colac de salvare de la Banca BGFI, condusă de membrii familiei fostului președinte congolez Joseph Kabila.

Înainte de verdictul de la Anvers, viața lui Kassim Mohammad Tajideen fusese – după propriile sale mărturisiri – o poveste simplă, de la sărăcie extremă la bogăție. Fiind al doilea dintre cei 15 copii ai familiei, Kassim (născut în 1955) a crescut într-o casă cu o cameră fără instalații sanitare, toaletă interioară sau electricitate. O casă nu doar împărțită cu frații săi (dintre care doi au murit la naștere și altul la șase ani), dar și cu vaca familiei. Dar a avut noroc. Prima dată, ca adolescent în Beirut, capitala libaneză sclipitoare de atunci, renumită pentru cluburile de noapte și cultura cafenelelor. Acolo, unchiul unui prieten i-a oferit un pat sub o scară și Kassim a început să conducă un taxi Mercedes-Benz din 1957, deși nu avea nici permis de conducere, nici licență de taxi. Când în cele din urmă a vândut vehiculul, a fost pentru a plăti un bilet doar dus dus către Abidjan, Coasta de Fildeș.

Kassim Tajideen ar putea fi cu ușurință un personaj de lung-metraj: născut în sărăcie lucie, a ajuns să conducă un imperiu financiar cu legături suspecte de terorism

De acolo, a plecat în Sierra Leone, unde o rudă prin alianță a mamei sale l-a angajat într-un magazin de produse alimentare. Acesta a fost începutul ascensiunii lui Kassim Tajideen ca om de afaceri.

Un imperiu comercial condus din Anvers

Și-a împărtășit succesul cu frații lui, pe care i-a adus în afacerile sale.

Ascensiunea s-a petrecut pe fundalul intensificării competiției dintre două mișcări politice armate, care luptă pentru dominație în cadrul comunității șiite de acasă: Amal și Hezbollah, „Partidul lui Dumnezeu". Hezbollah avea să devină notoriu, în urma unui sângeros atentat sinucigaș din 1983 asupra barăcilor cu trupe americane și franceze.

Ambele mișcări i-au privit pe frații lor libanezi din Africa ca pe o sursă de finanțare la care puteau acea acces, fie prin persuasiune cinstită — jucând cartea naționalismului — , fie prin procedee de tip racket.

Comerțul cu diamante „însângerate" și finanțarea Hezbollah au fost printre suspiciunile pe care serviciul belgian de informații VSSE le-a comunicat în 2002 către parchetul din Anvers în legătură cu compania Soafrimex a lui Kassim Tajideen.

La începutul anilor '90, Kassim și-a mutat centrul nevralgic al afacerii sale la Anvers — un centru crucial de aprovizionare pentru piețele africane pe care le deservește. Împreună cu soția sa s-a stabilit într-un bloc de apartamente de pe Fruithoflaan din Berchem, conducând afaceri dintr-un apartament anonim din popularul cartier Seefhoek. Împreună cu o serie de afiliați, compania a furnizat fostei colonii belgiene din Zair produse de bază, cum ar fi lapte praf, carne de pasăre, floricele, cartofi și sare cu care să

```
                BLICUS33XXX LT :  A
                     REPUBLIC NATIONAL BANK OF NEW YORK
                     NEW YORK,NY 10018
                     NEW YORK,NY
                     US
                     UNITED STATES


Receiver       =
               BTRCROBUXXX LT :  A
                     BANCO TURCO-ROMANA S.A.
                     BUCHAREST
                     BUCHAREST
                     RO
                     ROMANIA


Transaction ref. = FCH03019900144                    Related ref.
Amount           =  299975.00 USD                    Value/Date   = 990301
Format & Validation
Version          = 9805                              Checked      = Minimum
Netw. Appl. = FIN                                    Passed       = Maximum
Sender to Network Instructions
Priority         = Normal
Delv. Overdue warning request=
Network delv. Notif. request =
Obs. period =                                        FIN Copy Service =
Sender to Receiver Instructions
User Prior. =                                        User ref.    =
Warning Status =
Server to Receiver Instructions =
Creation
Appl/Serv        = SWIFT Interface
Rf & Ft          = _SI_from_SWIFT
Date/Time        = 01/03/99 19:38:10
Message History =
*Original (Completed)
 By SYSTEM : Created at rp [_SI_from_SWIFT]
 Received from SWIFT  BTRCROBUAXXX" on 01/03/99 at 19:38:10
 Session Nr 2588 Sequence Nr 142366
 By SYSTEM : Routed from rp _SI_from_SWIFT to rp Received;On Processing
 by Function _SI_from_SWIFT with result Success;
 Sent to APPLI "Printer" on 01/03/99 at 19:39:05
 Session Nr 2798 Sequence Nr 000001 Result: Network Ack
 By SYSTEM : Completed at rp [Received]
Text             =
:20:FCH03019900144
:32A:990301USD299975,00
:50:UN DE MOS CLIENTS
:52A:/0011822038
AOIACHGG
:59:/262021CAPITALSOCIAL
FRATII - CRAVO
 71A:BEN
:72:/TELR/
/INF/ 25.00 FEES UED
```

le asezoneze. Cumpărătorii congolezi ai produselor Soafrimex făceau parte dintr-un circuit închis, controlat de Kassim și membrii familiei sale.

O lungă listă de infracțiuni financiare

Nota trimisă de VSSE parchetului din Anvers arăta că Soafrimex ar fi putut finanța atât Hezbollah, cât și AEL (Arab European League, organizație pan-arabă activă în Belgia și Țările de Jos). În noiembrie 2002, poliția a făcut percheziții atât la apartamentului clanului Tajideen din Berchem, cât și la birourile Soafrimex. Dar suspiciunile serviciilor secrete nu au fost niciodată dovedite. Investigațiile din partea serviciului fiscal au fost mai fructuoase și au dezvăluit fraude contabile în valoare de cincizeci de milioane de euro: facturile întocmite către clienți menționau sistematic o sumă mai mică decât facturile pe care Soafrimex le păstra în propriile evidențe. Astfel au fost posibile evaziunea fiscală, importarea sau revânzarea ilegală a mărfurilor, creșterea fictivă a veniturilor Soafrimex și spălarea banilor.

În 2008, o instanță penală din Anvers i-a condamnat pe Kassim Tajideen, pe soția sa, Huda, și pe fratele său Ahmed

pentru fals și spălare de bani. Cei trei au făcut apel, dar, în decembrie 2009, la șapte ani de la percheziții, instanța le-a menținut condamnările și le-a pronunțat pedepse de până la doi ani cu amânare. Peste nouăsprezece milioane de euro au fost confiscate.

Kassim nu răspunde detaliat, dar susține că nu a sprijinit terorismul

Aventura de la Anvers a clanului Tajideen ajunsese la sfârșit. Dar, între timp, apăruseră alte griji: Trezoreria americană îi avea în vizor.

După ce a aplicat pentru prima dată sancțiuni împotriva lui Kassim în 2009, Trezoreria a continuat rapid prin a ținti încă doi frați Tajideen, pentru conducerea unei rețele multinaționale care „generează milioane de dolari în finanțare la nivel internațional și asigură bastioane geografice strategice pentru Hezbollah în Liban".

OPERAȚIUNE
Pentru o firmă care nu a funcționat niciodată, 300.000 de dolari au plecat de la New York la București, prin BTR, care a dat faliment în 2002

Unul dintre cei doi, Ali, a fost descris de Trezorerie drept „un fost comandant al Hezbollahului în Hanaway", care „finanțase cu numerar Hezbollah, în tranșe de până la un milion de dolari". Din decembrie 2007, arăta Trezoreria SUA, Ali a folosit o companie numită Tajco Sarl pentru „a cumpăra și a dezvolta proprietăți în Liban în numele Hezbollah". Kassim Tajideen a fost unul dintre acționarii inițiali ai Tajco Sarl, ceea ce a constituit o probă importantă folosită împotriva sa de guvernul SUA.

Între timp, Kassim a angajat o firmă de avocatură importantă din SUA în încercarea de a se disocia de Ali și Hezbollah.

„Am suferit mult din cauza confundării faptelor și persoanelor în timpul luptelor mele legale din Statele Unite și continui să sufăr din cauza asta aici", a spus Kassim Tajideen într-un e-mail transmis de avocatul său către partenerii European Investigative Collaborations. „Întotdeauna am susținut că listarea mea ca așa-numit SDGT (Specially Designated Global Terrorist) a fost nepotrivită și că nu am oferit niciodată finanțare sau orice alt sprijin oricărei organizații teroriste sau Hezbollah", a mai comunicat Tajideen.

Articol documentat de către Centrul Român pentru Jurnalism de Investigație și partenerii din proiectul „Congo Hold-up", bazat pe 3,5 milioane de documente confidențiale ale băncii BGFI, obținute de către Mediapart și ONG-ul Platforma pentru Protecția Avertizorilor de Integritate din Africa (PPLAAF) și împărțite cu 19 instituții media și cinci ONG-uri de către rețeaua media European Investigative Collaborations (EIC).

IJ4EU Investigative Journalism for Europe

Realizarea acestei investigații a fost sprijinită cu fonduri de tip grant de către Investigative Journalism for Europe (IJ4EU) (ij4eu.net)

FOTO: ONRC, ZF

EDITORIAL

Totuși, de ce urâți Moldova?

RĂZVAN CHIRUȚĂ, redactor-șef al *Newsweek România*

Moldova fierbe din nou. Guvernul Ciucă a decis să schimbe brusc prioritățile din programul de investiții pentru infrastructura rutieră, astfel încât construcția celei mai importante autostrăzi pentru dezvoltarea economică a Moldovei a fost amânată după anul 2027. Mutarea, realizată fără o explicație oficială și fără criterii clare, a luat prin surprindere societatea civilă din Iași, care a militat intensiv pentru demararea cât mai repede a lucrărilor la A8, și chiar și pe politicienii locali.

Toți au protestat public și, după aproape o săptămână, au obținut o întâlnire cu noul ministru al Transporturilor, Sorin Grindeanu.

„Jocurile de culise, manipularea datelor pentru impunerea altor trasee, amânarea începerii lucrărilor sunt inacceptabile. Vom reacționa în consecință", a avertizat Dorin Dobrincu, unul dintre liderii asociației „Moldova vrea autostradă".

„Autostrada A8 încetinește și riscă să nu se realizeze conform deziderateloreuropene și angajamentelor naționale până în 2030! În același timp, conform unei metodologii de calcul îndoielnice, sunt promovate în fața autostrăzii A8 proiecte secundare și imature din perspectivă tehnică", a scris și Adrian Covăsnianu, fost secretar de stat în Ministerul Transporturilor.

Problema schimbării priorităților vine din faptul că, din nou, sunt avantajate proiectele din vestul țării - singura regiune unde oricum s-a construit cel mai mult în ultimii 30 de ani - și din sud. Mai mult, nu se respectă o lege promovată încă din 2018 pentru accelerarea lucrărilor la A8 și nici angajamentele pe care Guvernul - numele premierului nu contează, căci aici e angajată instituția - le-a făcut în ultimii ani.

Moldovenii văd cum din nou li se ia șansa dezvoltării economice, în condițiile în care Moldova este și așa cea mai săracă regiune din Uniunea Europeană.

Paradoxal, în spatele acestor mutări care au stârnit furia societății civile de la Iași sunt suspectați că s-ar afla politicienii din Bacău. O acuzație directă în acest sens a fost făcută, de exemplu, de deputatul PNL de Iași Alexandru Muraru, care a vorbit despre jocurile de interese ale vechilor rivali ai ieșenilor.

În plus, un alt argument a venit din faptul că a avansat pe lista de priorități o autostradă mai puțin importantă pentru Moldova, dar pentru care insistă politicienii băcăuani, respectiv A13 Bacău-Brașov.

Toate reacțiile publice l-au determinat pe Sorin Grindeanu să transmită public, pe Facebook, că toate autostrăzile din regiunea Moldovei sunt la fel de importante!

Ieșenii însă nu prea îl cred, pentru că au mai fost păcăliți în ultimii 30 de ani. Din cei 822 km de autostradă realizați în România după 1990, doar 15 au fost construiți în Moldova. Deocamdată pe post de centură a Bacăului, parte a viitoarei A7.

Altfel spus, trei decenii de dispreț și de bătaie de joc față de moldoveni. Fără autostrăzi și căi ferate de secol XXI care să asigure transportul rapid al mărfurilor către restul UE, nicio companie importantă nu va investi masiv în Moldova. Moldova nu va ieși niciodată din sărăcie fără investiții, iar investiții nu se vor face fără o importantă infrastructură rutieră și feroviară.

Moldovenii trăiesc cu credința că politicienii care dețin puterea la București, în general originari din sudul și din vestul țării, îi urăsc și îi țin în sărăcie intenționat, pentru că sunt buni doar pentru a li se smulge voturile o dată la patru ani.

În mare parte e adevărat. Dar la fel de adevărat este că Moldova s-a sabotat și din interior.

Politicienii din Iași sunt slabi când nu sunt corupți și provinciali când nu sunt mafioți. Cei din Bacău sunt egoiști și ar distruge toată Moldova numai să le fie lor bine. Vrancea a fost controlată două decenii de unul dintre cei mai ticăloși baroni locali români, Vasluiul e blocat de un pesedist care arată mereu ca fiind beat, Neamțul a faultat și a primit Pinalty, baronul de Suceava e preocupat să scrie cu oi pe dealuri, iar la Galați nici nu cred că sunt politicieni.

Sunt și excepții, desigur. Există, în fiecare dintre aceste județe, și politicieni care vor binele comunității lor, dar sunt minoritari, din păcate.

Moldova e urâtă la București, dar e și mai urâtă chiar de către „liderii" moldoveni care ar trebui să o dezvolte. Iar epoca acestora din urmă pare că nu vrea să apună.

Justiția a ajuns mai coruptă decât clasa politică

MIRCEA MARIAN, senior-editor al *Newsweek România*

Ați ieșit în stradă pentru a-i apăra pe magistrați de regimul Dragnea? Și eu am ieșit. Și-mi pare rău că trebuie să vă spun, dar am fost niște fraieri. Imensa majoritate a magistraților n-avea nevoie ca noi să-i apărăm. Îi plăcea ce face Dragnea.

Dragnea le-a oferit magistraților exact ce-și doreau: avantaje materiale uriașe și posibilitatea de a lua șpagă fără teama că vor fi sancționați. Spunea Crin Bologa, șeful DNA: „Combaterea corupției în sistemul judiciar nu mai există".

Pe scurt, după ce DNA-ul și doamna Kovesi au fost luați de pe spinarea magistraților, s-a putut lua mită fără nicio teamă. Și, firește, această clasă politică vrea să mențină secția specială a lui Dragnea, fiindcă și ea este interesată ca, în cazul în care este prinsă la furat, să poată șpăgui judecătorii ca să scape, eventual cu o condamnare ridicolă, cu suspendare.

Ca să înțelegeți ce fericire a fost pe capul magistraților când Dragnea i-a scăpat de DNA, ne uităm puțin peste marile condamnări obținute pe baza dosarelor făcute de procurorii anticorupție:

➤ **Georgeta Barbălată:** ex-judecătoarea la ICCJ a fost condamnată în 2015 la patru ani închisoare cu executare. În același dosar a fost condamnat Marcel Sâmpetru, fost adjunct al procurorului general.

➤ **Gheorghe Bucur:** judecător la Înalta Curte, condamnat la doi ani și șase luni de închisoare, cu suspendare. În același dosar a fost condamnat și fostul procuror general adjunct al României Gabriela Ghiță care a primit doi ani de închisoare cu suspendare.

➤ **Florin Costiniu:** fostul președinte al Secției Civile al Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost condamnat definitiv la patru ani de închisoare cu suspendare.

➤ **Maria David:** fosta judecătoare a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost condamnată la patru ani cu executare pentru două fapte de corupție.

Am prezentat doar cazuri de la Înalta Curte, patru la număr! Dar DNA a reușit numeroase condamnări ale unor judecători de la curțile de apel sau ale unor procurori de vârf, precum Alina Bica, fosta șefă a DIICOT. Doamna Corbu, azi șefa Înaltei Curți, a fost trimisă în judecată de DNA, dar a scăpat în mod misterios: și-a secretizat dosarul, ceea ce arată că acolo sunt episoade jenante, că dânsa nu dorește ca publicul să știe cum a reușit să fie achitată.

Pe scurt, onorata Justiție nu avea nevoie ca noi, poporul-nu-prea-inteligent, să o salvăm de Dragnea. Omul le-a protejat pensiile speciale, i-a păzit de DNA, a fost minunat. Justiția fiind acum sat fără câini, aș estima - aceasta este percepția mea - că a ajuns mai coruptă decât clasa politică.

Este logic ca, atunci când nu mai ai nicio teamă de vreo sancțiune, să încerci să îți maximizezi profiturile, legale sau nu.

Etică profesională? Hai să nu ne facem de râs cu asemenea discuții naive. În plus, obrăznicia nomenklaturii din fruntea Justiției - poate, undeva, prin cine știe ce tribunale obscure, or mai fi și magistrați decenți... - a atins cote neimaîntâlnite. Nu vorbesc doar de disperarea cu care-și apără pensiile speciale primite înainte de a împlini 50 de ani - „pensiile asigură independența judecătorilor", ce palmă nerușinată pe obrazul contribuabililor... - ci de tupeul cu care curg achitările și sentințele ridicole în dosare scandaloase. Un exemplu: nicio concluzie, nicio sancțiune, în celebrele achitări din dosarul Țăndărei.

Iar nuca de pe colivă este transformarea Curții Constituționale într-o șezătoare de babe comuniste, care încasează una, doi sau chiar trei pensii speciale și care au contribuit decisiv la contrareforma din Justiție. Nu se va putea produce nicio schimbare a acestui sistem judiciar corupt și obraznic câtă vreme avem CCR dominat de pensionarii speciali.

Și acum o să mă întrebați: ce-i de făcut? Habar nu am. Habar nu am. În orice caz, nu o să mai ies în stradă, încercând să-i împiedic pe bieții magistrați să ia și o șpagă, pe lângă salariile uriașe, sporuri și mult-așteptata pensie specială.

POLITICĂ

PNL, în prag de război

La un an după ce a obținut un scor foarte bun în alegerile locale și parlamentare, PNL pare a fi în pragul unui război intern.

SITUAȚIA ESTE ATÂT DE PROASTĂ încât PSD-ul era îngrijorat că mulți liberali vor sabota guvernul condus de senatorul PNL Nicolae Ciucă.

Fostul șef al partidului, Ludovic Orban, își face un alt partid, actualul președinte, Florin Cîțu, a fost exilat la conducerea Senatului și și-a răcit relația cu Klaus Iohannis, iar formațiunea este divizată în nenumărate tabere, fără niciun lider.

Public, liberalii își declară alianța strânsă cu președintele României, dar sunt semne că aceste afirmații sunt tot mai formale.

Newsweek România vă prezintă un tablou al polilor de putere din interiorul PNL. Acestea sunt grupările care au rămas în partid, după ce Ludovic Orban a plecat cu alți 16 parlamentari.

Cîțu&Vîlceanu: fostul premier nu are o bază de susținători în partid, așa cum avea Orban, care se spune că îi știa personal nu doar pe cei 1.200 de primari PNL, ci și pe o mare parte din cei 14.000 de consilieri.

Neavând controlul bugetului, Cîțu nu mai poate manevra primarii PNL.

În acest moment, singurul său susținător cert este secretarul general al PNL, Dan Vîlceanu, căruia a reușit să-i asigure șefia ministerului care gestionează fondurile europene.

Nicolae Ciucă: Noul premier este și el rupt de partid - a devenit senator, ales în circumscripția Dolj, în 2020, după ce până atunci a fost șef al Statului Major al Apărării, dar este puternic sprijinit de Klaus Iohannis. Public, nu se știe ca Nicolae Ciucă să aibă vreun prieten sau aliat în PNL. Fără experiență politică, rămâne de văzut în ce măsură va dori să controleze partidul sau în ce măsură liderii formațiunii se vor impune în fața sa. Ciucă este vicepreședinte al liberalilor și a făcut parte din grupul care l-a susținut pe Cîțu în competiția cu Orban.

Ilie Bolojan: Atotputernic în Bihor, dar nu mai are pe nimeni în Guvern. Inițial s-a discutat ca Marcel Boloș, apropiatul său, să preia fondurile europene în guvernul PSD-PNL-UDMR, dar acest minister a ajuns la Vîlceanu.

Relația sa cu Iohannis este rece din motive neclare, nu are aliați nici în Ardeal. Cîțu l-a pedepsit fiindcă i s-a opus constant, tăind ajutorul pentru încălzire care trebuia să ajungă la Oradea.

Bolojan are o relație tensionată și cu UDMR, care controlează Ministerul Dezvoltării, minister care gestionează PNDL III. Însă primarul PNL al municipiului Oradea, Florin Birta, este și el vicepreședinte al liberalilor, iar acțiunile sale s-au sincronizat mereu cu cele ale lui Bolojan.

Fidelii lui Iohannis: Parlamentarii PNL Alina Gorghiu și Alexandru Muraru sunt considerați a fi cei mai credincioși oameni ai președintelui, în PNL.

Sorin Cîmpeanu a rămas ministru al Educației în primul rând datorită

DE

MIRCEA MARIAN
mircea.marian@newsweek.ro

O RELAȚIE COMPLICATĂ
Florin Cîțu a acceptat cu greu să îl lase în față pe Nicolae Ciucă. Totuși, acesta s-a impus ca premier, cu sprijinul lui Klaus Iohannis

susținerii șefului statului. Însă criza politică din această toamnă a arătat că tot mai mulți lideri liberali – Florin Cîțu, în primul rând - nu mai vor să-l asculte pe șeful statului și, chiar dacă nu-l sfidează în public, evită să pună în practică indicațiile Cotroceniului.

Primarii care n-au putut demisiona: În PNL au rămas mai mulți aleși locali care și-au exprimat opțiunea pentru Ludovic Orban, dar nu au plecat după acesta fiindcă și-ar fi pierdut mandatul. Ioan Popa, primarul Reșiței, și Romeo Dunca, președintele CJ Caraș-Severin, au criticat deschis alianța cu PSD.

Dunca a spus că ar părăsi PNL și a susținut că Bolojan i-ar fi transmis că trebuie să-și caute partid. În București, șeful organizației, primarul Sectorului 6 Ciprian Ciucu, a anunțat că vrea să mențină alianța cu USR la nivel local.

Public, liberalii își declară alianța strânsă cu președintele României

Baronii: Clujul, controlat de Emil Boc, sau Suceava, fieful lui Gheorghe Flutur, sunt două exemple de structuri autonome, dar care n-au dat semne că ar dori să se rupă de partid. Nici Boc, nici Flutur nu au ieșit de pe linia sugerată de Iohannis în timpul crizei.

Flutur a fost recompensat cu Ministerul Mediului de Afaceri, pe care l-a primit unul dintre apropiații săi. Boc este recompensat prin susținerea financiară a visului său: metroul din Cluj, un proiect a cărui valoare tocmai a sărit de la un miliard de euro la 1,7 miliarde de euro.

Ar putea fi încadrat în acest grup și Lucian Bode, ministru de Interne și șef al PNL Sălaj. El ar face parte din ceea ce Ludovic Orban a denumit „grupul de la Sălaj", județ din care mai provin Eduard Hellvig, șeful SRI, și Daniel Buda, europarlamentar.

Disidenții anti-Cîțu: În PNL există un grup de disidenți care nu vor să plece după Ludovic Orban, dar îl critică, dur și constant, pe președintele partidului, Florin Cîțu. Dan Motreanu, președinte PNL Giurgiu, a fost primul care s-a remarcat prin această linie, i-au urmat europarlamentarul Mircea Hava și Raluca Turcan, fost ministru al Muncii și șefă a organizației din Sibiu. Motreanu și Turcan au cerut deschis demisia lui Cîțu de la șefia PNL.

FOTO: INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

INTERVIU

ADRIAN ARICIU, CEO METRO România: „Sunt optimist în privința evoluției pozitive a pieței în 2022"

Newsweek România: **Principala amenințare pentru industria de retail vine de la eventuale șocuri de consum, în urma scăderii resurselor financiare ale consumatorilor. Cum pot fi atenuate aceste șocuri?**

Adrian Ariciu: Situația actuală a generat într-un timp foarte scurt o transformare a modului în care oamenii cumpără și consumă, fie că vorbim de produse, servicii sau experiențe sociale. În funcție de flexibilitatea companiilor care oferă aceste servicii și produse, precum și de restricțiile viitoare, aceste schimbări de comportament al clienților se pot permanentiza și pot schimba regulile jocului.

Companiile trebuie să anticipeze care va fi comportamentul noului consumator, astfel încât să treacă cu succes prin situația actuală și să și dezvolte capabilitățile necesare pentru a rămâne relevante în piață.

Mai mult, în funcție de tipurile de comportamente existente în rândul populației, se pot identifica anumite nevoi ce trebuie gestionate și să se actualizeze cadrul legal existent, pentru a ușura interacțiunile de business. Aceste șocuri pot fi atenuate printr-o poziționare cât mai corectă față de client și o relevanță foarte clară a prețului.

Cea mai mare oportunitate oferită de piața românească este dată de dezvoltarea înregistrată pe segmentul retailului de convenienţă. Ce reprezintă acest segment şi cum se încadrează METRO România în această tendinţă?

Pentru această oportunitate a segmentului retailului de convenienţă contează foarte mult uşurinţa şi rapiditatea cumpărăturilor.

În ultimii doi ani, afacerile independente și-au evidențiat mai mult ca oricând importanța pentru publicul larg, care a vizitat mult mai des magazinele de proximitate sau restaurantele din vecinătate.

Antreprenorii independenţi au fost alături de comunitate şi au oferit sprijin consumatorilor, într-o perioadă în care a fost cea mai mare nevoie de prezența, expertiza și implicarea lor.

METRO a fost solidar cu ei şi a încurajat întotdeauna publicul larg să susțină antreprenorii locali. De la începutul anului şi până acum am deschis 329 de magazine LaDoiPaşi. Doar în octombrie, de Ziua Afacerii Tale, am inaugurat 22 de magazine într-o singură zi.

Acest record absolut a presupus o colaborare consecventă între colegii din forța de vânzări retail din METRO și partenerii revânzători, fiind o performanță care consolidează cea mai mare comunitate de antreprenori din România. Comunitate care însumează 1.630 de magazine LaDoiPaşi. Obiectivul METRO este să atingă o rețea LaDoiPaşi de 2.000 de magazine până în 2023.

Aţi declarat, la începutul acestui an, că sunteţi încrezător în potenţialul pieţei româneşti şi în succesul modelului de comerţ cu ridicata. Acum, la finalul lui 2021, piaţa românească v-a confirmat optimismul? Cum arată anul 2021?

Sunt optimist în privința evoluției pozitive a pieței în 2022, pe baza indicatorilor disponibili care sugerează că economia s-a extins într-un ritm anual solid, în ultima perioadă. Îm-

În ultimii doi ani, afacerile independente și-au evidențiat mai mult ca oricând importanța pentru publicul larg, care a vizitat mult mai des magazinele de proximitate sau restaurantele din vecinătate.

FOTO. METRO ROMÂNIA

preună cu o rată scăzută a şomajului, economia poate fi văzută ca fiind robustă şi în următorul an, alimentată de cheltuielile sănătoase ale gospodăriilor şi de relaxarea în continuare a restricţiilor COVID-19, care declanşează creşterea activităţii interne, dar şi a comerţului comercial.

Oferiţi şi servicii digitale. Ce înseamnă acest lucru concret pentru client?

Anul acesta a fost extrem de dificil pentru antreprenorii din domeniul HoReCa care au fost puşi în faţa multor provocări.

Pentru a-i ajuta să păstreze o afacere eficientă şi profitabilă, am lansat aplicaţia DISH, o platformă ce oferă soluţii digitale dezvoltate, chiar cu sprijinul antreprenorilor din industria ospitalităţii, pentru a asigura vizibilitatea online şi a creşte eficienţa afacerilor.

Programul oferă soluţii precum crearea rapidă şi intuitivă a website-ului, modul de comenzi online, fără niciun comision către terţi, rezervări online ce facilitează planificarea şi organizarea rezervărilor. Totodată oferă traducerea automată a website-ului, opţiune valabilă în 18 limbi, notificări SMS sau plan vizual al meselor din locaţie.

Am continuat anul cu lansarea METRO APP, o aplicaţie care oferă clienţilor o experienţă de cumpărături mai facilă şi mai eficientă. Aceasta îţi oferă posibilitatea de a avea acces oricând la contul METRO, de a vedea cataloage active sau de a folosi cardul digital pentru accesul în magazin.

În plus, poţi vedea în timp real disponibilitatea produselor, poţi salva liste de cumpărături şi poţi accesa facturile în format digital. România se numără printre cele nouă ţări din Europa în care METRO APP a fost lansată.

Pandemia de coronavirus a avut ca efect creşterea exponenţială a comerţului online. Cum toată lumea a trebuit să stea în casă, iar deplasările au fost reduse la minimum, soluţia a fost comandarea celor necesare prin intermediul Internetului. Cum s-a adaptat METRO acestei tendinţe? Ce noutăţi aduce în viitor?

În completarea platformei DISH lansată la începutul anului, am dezvoltat şi DISH ORDER, o aplicaţie dedicată în special restaurantelor care pot face livrări sau oferă posibilitatea de take-away, precum şi crearea propriul e-shop. DISH face parte din strategia de dezvoltare a METRO România şi marchează începutul unei serii de lansări de soluţii şi produse digitale menite să vină în sprijinul afacerilor independente.

În perioada următoare, portofoliul de servicii DISH va continua să se dezvolte, iar clienţii vor putea accesa noi soluţii inovatoare pentru digitalizarea afacerilor, până la soluţii de comunicare pe reţelele de socializare.

Care sunt produsele care se vând cel mai bine la METRO România?

Magazinele METRO se adresează cu precădere profesioniştilor din sectorul de revânzători independenţi şi din sectorul HoReCa. Cumpărăturile lor din METRO sunt reflexia cumpărăturilor clientului final. Observăm că printre cele mai cerute produse în această perioadă se numără alimentele de bază, conservele, apa, băuturi non-alcoolice, dulciuri, biscuiţi, produse cosmetice, detergenţi, precum şi produsele de curăţenie.

METRO România deţine şi franciza LaDoiPaşi, mai aproape de consumator. Cum s-a dezvoltat această franciză în aceşti doi ani destul de complicaţi?

LaDoiPaşi este un model de business durabil, construit în comunitate, alături de antreprenorii care operează magazinele, clienţi şi parteneri. Avem planuri bine definite să investim în extinderea reţelei cu soluţii şi tehnologii care să susţină succesul afacerii, motivaţi de dorinţa de a sprijini antreprenorii şi economia locală.

Spre exemplu, am lansat recent soluţia de gestiune dezvoltată exclusiv pentru francizaţii LaDoiPaşi care include, printre altele, echipamente specializate din clasa premium, asistenţă tehnică permanentă, precum şi pachete complete de digitalizare a afacerii.

Vom continua să ne diferenţiem pe piaţa locală, să dezvoltăm servicii şi produse dedicate antreprenorilor LaDoiPaşi, printre care produse marca proprie LaDoiPaşi, fabricate în România, cu gust autohton şi la un preţ accesibil. De asemenea, am elaborat un manual de franciză cuprinzător pentru LaDoiPaşi.

Oferim traininguri pentru angajaţii magazinelor, dar şi pentru antreprenorii care deţin magazinul. Asigurăm asistenţă în primele 3 luni, cu întâlniri regulate, recomandări şi ajustări acolo unde este cazul.

După cele 3 luni, analizăm şi evaluăm împreună cu partenerul rezultatele obţinute.

Ne dorim să asigurăm o afacere sănătoasă, eficientă şi care oferă consumatorilor o experienţă cât mai plăcută de cumpărare.

Formatul LaDoiPaşi poate ajunge la o cifră de afaceri medie de peste 2 milioane lei anual.

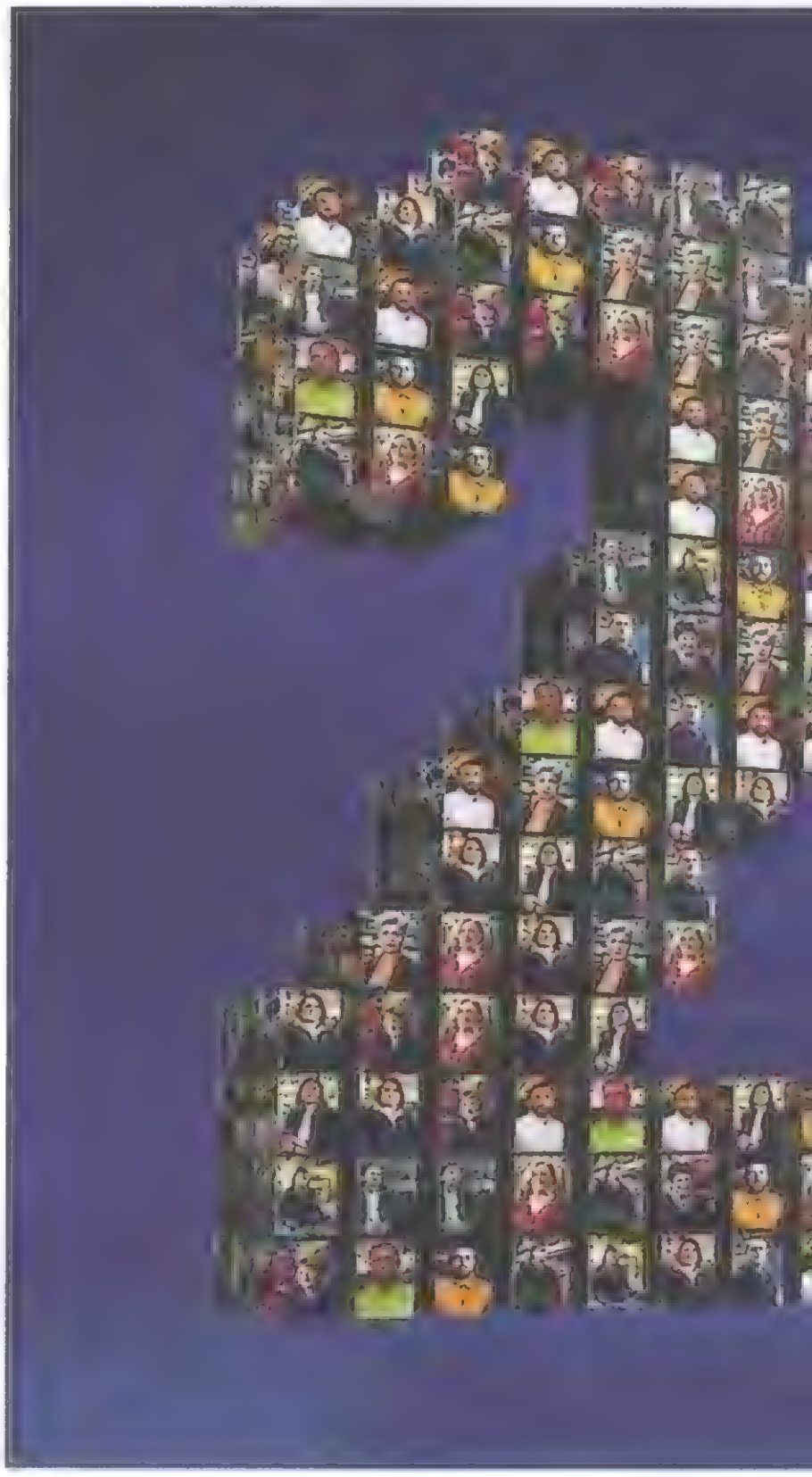

FOTO: METRO ROMÂNIA

De la începutul anului şi până acum am deschis 329 de magazine LaDoiPaşi. Doar în octombrie, de Ziua Afacerii Tale, am inaugurat 22 de magazine într-o singură zi.

METRO se află de 25 de ani în România. Cum a evoluat comerțul în România în toată această perioadă? Ce s-a îmbunătățit și ce mai trebuie îmbunătățit?

Acum 25 de ani, METRO a fost primul comerciant care a adus sistemul de vânzare wholesale în România, singura formă de comerț cu ridicata de la vremea respectivă, iar de atunci ne-am dezvoltat odată cu piața. În prezent, avem 30 de magazine METRO la nivel național, deservim peste 500.000 de clienți profesioniști din întreaga țară, revânzători, HoReCa și alte companii, operăm unul dintre cele mai mari și moderne centre logistice de ultimă generație din România în Ștefăneștii de Jos, am dezvoltat soluții digitale care să satisfacă nevoile actuale ale clienților noștri și nu în ultimul rând am dezvoltat afacerea LaDoiPași, rețea de magazine care susține antreprenorii să își dezvolte afacerile în comunitățile locale.

În ceea ce privește diferențele de la momentul intrării pe piață și acum, acestea sunt uriașe. Dacă ne referim la obiceiul de cumpărare, consumatorii sunt tot mai înclinați spre tot ceea ce înseamnă sănătos, curat și proaspăt.

Acestea sunt principalele aspecte care ghidează consumatorii în alegerile pe care le fac. Oamenii sunt acum mult mai atenți la calitatea produselor, caută alternative sustenabile cu un impact redus asupra mediului și s-a observat o creștere a preferinței pentru produse provenite de la producători locali.

DOI ANI DE PANDEMIE

Mai epuizați, mai temători, mai îngrijorați

Al doilea an al pandemiei de COVID-19 ne găsește epuizați, mai nervoși și stresați. Unii dintre cei care au trecut prin boală se luptă cu insomnii, tulburări de memorie, anxietate, stigma de a fi avut coronavirusul. Unii dintre medici au ajuns, la rândul lor, în terapie.

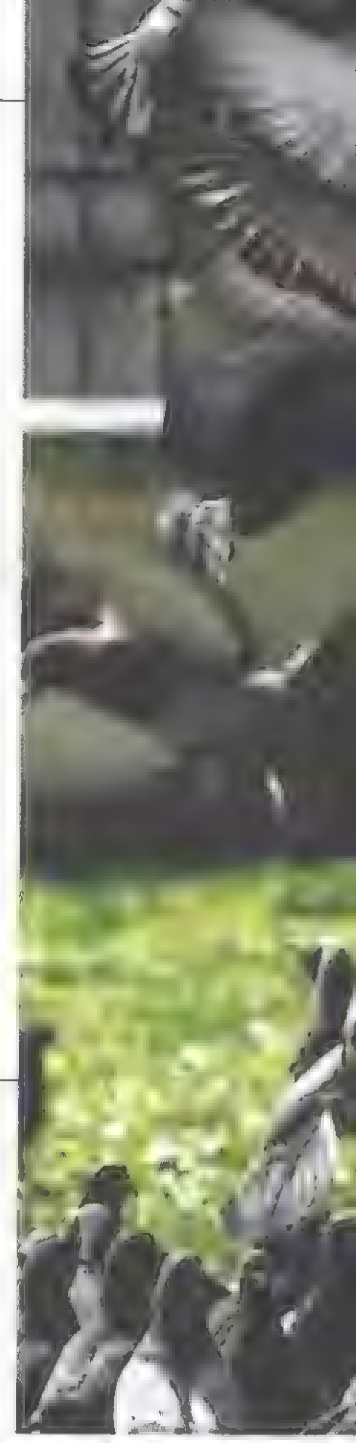

DE

FLAVIA DRĂGAN
flavia.dragan@newsweek.ro

PENTRU STATUL ROMÂN, AFECȚIUNILE PSIHICE rămân în subsolul grijilor legate de coronavirus. Singura linie înființată de Ministerul Sănătății (MS) pentru consilierea celor care au nevoie de sprijin funcționează acum doar prin grija voluntarilor. MS a uitat că a avut inițiativa liniei, în aprilie.

Nici cercetări la nivel național nu avem despre impactul pandemiei asupra psihicului, nici despre gradul de burnout al cadrelor medicale.

Linia de consiliere a Ministerului Sănătății, îngropată chiar de instituție

În 6 aprilie 2021, Ministerul Sănătății anunța înființarea liniei telefonice gratuite de suport psihologic-emoțional pentru persoanele afectate de boala COVID-19.

Orice persoană care are nevoie de sprijin emoțional, fie că face parte din rândul cadrelor medicale sau din populația generală, poate suna pentru consiliere la numărul de telefon cu tarif normal 021.9081, de luni până sâmbătă, în intervalul 12.00-20.00, arăta MS.

Linia de consiliere a apărut ca parteneriat între Ministerul Sănătății, Asociația de Psihoterapii Cognitive și Comportamentale (APCCR), Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca (prin Clinica Universitară de Psihologie PsyTech) și Vodafone România.

Dar linia 021.9081 a rămas pomenită pe site-ul MS doar în acel comunicat de presă din 6 aprilie.

De atunci până în luna noiembrie, când *Newsweek România* a făcut o solicitare la Ministerul Sănătății să afle soarta liniei de consiliere, pe site-ul Ministerului Sănătății și în declarațiile publice ale reprezentanților instituției nu a mai fost nicio referire la numărul 021.9081.

În 10 noiembrie, am primit un răspuns la solicitare direct de la Asociația de Psihoterapii Cognitive și Comportamentale (APCCR): „Serviciul este disponibil între orele 12.00 și 20.00, este activ și în prezent și este programat să se deruleze pe o perioadă de un an de la data lansării (06.04.2021). Toate apelurile sunt confidențiale, nu sunt înregistrate, numerele sunt anonimizate".

Din 6 aprilie până în 24 octombrie, au fost înregistrate 2.054 de apeluri, din care s-a răspuns la 600. Din cele 1.394 de apeluri la care nu s-a răspuns, 460 au fost în afara orelor de program, pentru 476 terapeuții erau în alte convorbiri, iar 458 au închis în timpul redării mesajului de întâmpinare. În total, s-au făcut 256 de ore de consiliere telefonică.

„Sunt dezamăgită. Proiectul a pornit ca inițiativă a unuia dintre consilierii domnului Voiculescu (Vlad Voiculescu, USR – n.r.), care l-a contactat pe domnul profesor David (rectorul UBB, n.r.), dacă am fi dispuși să facem o linie de consiliere. La o astfel de linie nu poți implica studenți, ne-am gândit să implicăm voluntari ai Asociației de Psihoterapii – un

Este păcat de resursa irosită. Linia de consiliere **021-9081,** pentru toți cei care au nevoie de consiliere pe fondul pandemiei, funcționează cel puțin până în aprilie 2022, explică dr. Anca Dobrean

MULȚI ROMÂNI au fost anul acesta mult mai îngrijorați pentru viața și sănătatea celor dragi, după cum reiese din apelurile la linia de consiliere 021.9081

ONG care face formare pe psihoterapii cognitive și comportamentale.

În a doua parte a lunii ianuarie, am făcut o listă de voluntari, i-am întrebat dacă își pot aloca între două și patru ore. Cei de la Vodafone ne-au sprijinit, au făcut o centrală și ne-au dat numere de telefon. Costul este cât ar suna în rețeaua telefonică Vodafone. Am lansat linia cu 45 de terapeuți, trei terapeuți pe un interval orar, între 12.00 și 20.00.

În două săptămâni, ministrul a fost schimbat, după aceea, când a venit doamna Mihăilă (Ioana Mihăilă, USR – n.r.), cumva au privit proiectul ca fiind al nostru. Dar nu este proiectul asociației noastre, e proiectul ministerului și, în mod normal, ar trebui să fie promovat de dânșii. Acordul cu Vodafone este încheiat pe un an. Noi nu vom renunța. Sunt zile când sună două-trei persoane, dar terapeuții sunt acolo. Este păcat de resursa asta irosită, iar oamenii fac asta voluntar, nu am primit fonduri.

Noi am trimis informare (către MS – n.r.), am sugerat să se promoveze și prin televiziuni. Acum, așteptăm să fie numiți consilierii (noului ministru al Sănătății, Alexandru Rafila, PSD – n.r.) și vom încerca să vedem dacă reia ministerul promovarea. Discuția nu este că are cineva vină, proiectul este pe site-ul Ministerului Sănătății și cumva trebuie conștientizate resursele existente. Nu vreau ca nimeni să iasă în față, vreau doar ca oamenii care au nevoie de consiliere să beneficieze", a explicat, pentru *Newsweek România*, dr. Anca Dobrean, psiholog clinician și psihoterapeut, președintă a APPCCR și profesoară în cadrul Departamentului de Psihologie Clinică și Psihoterapie, UBB.

L-am contactat pe Ștefan Voinea, consilierul ministrului Voiculescu, cel care a inițiat proiectul liniei de consiliere, însă acesta ne-a sugerat să luăm legătura cu actualii reprezentanți ai Ministerului Sănătății.

L-am contactat și pe noul ministru al Sănătății, dr. Alexandru Rafila. L-am întrebat dacă are cunoștință despre linia de consiliere, dacă are de gând să o promoveze și dacă va face o linie dedicată pentru personalul medical. Acesta ne-a răspuns că se va interesa de proiect. Apoi, nu a mai răspuns nici la mesajul, nici la apelul *Newsweek România*.

Linia de consiliere va funcționa cel puțin până în aprilie 2022, conform înțelegerii din primăvara lui 2021.

Oamenii se temeau pentru viețile celor dragi

Români cu vârste cuprinse între nouă și 90 de ani au sunat la linia de consiliere 021-9081. 70% dintre apelanți au fost femei și fete, iar un procent similar au

FOTO: INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

spus la începutul discuției că nivelul lor de stres, pe o scară de la 0 la 10, este între 8 și 10. După convorbirea cu terapeuții, au indicat un nivel de stres de 4, adică înjumătățit, arată datele cantitative strânse de terapeuții voluntari ai liniei de consiliere.

Terapeuții nu notează informații personale despre apelanți, ci fac doar scurte descrieri ale cazurilor și recomandărilor făcute.

➤ Un tânăr a sunat cerând să fie învățat să-și ajute tatăl, după ce acesta și-a îngrijit părinții infectați cu COVID-19. Bunica, mama tatălui, murise după infectarea cu COVID-19, iar bunicul, depistat cu trei săptămâni înainte de infectare cu cancer, a cerut să fie externat, sătul să stea în spital. Cu o zi înainte ca băiatul să sune, bunicului i s-a agravat starea și și-a surprins tatăl plângând și spunând că nu mai suportă.

➤ Mama unei copile de 12 ani a sunat după ce și-a pierdut unchiul din cauza coronavirusului. Mama era divorțată, era diagnosticată cu depresie, iar fiica ei, cu tulburare de panică. Unchiul care murise era singurul sprijin al celor două.

➤ O fiică adolescentă a sunat după ce mama ei s-a infectat cu COVID-19, fiind amândouă în izolare, fiica temându-se că mama ei ar putea să moară, iar o alta a sunat îngrijorată de numărul mare de infectări de la școală, temându-se că va aduce boala acasă mamei ei, care avea scleroză multiplă.

➤ O altă persoană a sunat fiind enervată și îngrijorată că mulți tineri nu poartă masca de protecție sanitară în spațiile aglomerate.

Unul din trei români, mai nervos

În primele trei valuri ale pandemiei, românii s-au simțit mai stresați, singuri și furioși, arată rezultatele preliminare ale unui studiu internațional care analizează cum a fost afectată populația din toată lumea în pandemie (COH-FIT), potrivit medicului Ovidiu Alexinschi, de la Institutul „Socola", coordonator al echipei de cercetare COH-FIT în România.

„42% dintre respondenți au raportat o înrăutățire a stresului. Agravarea a fost mai pronunțată în rândul femeilor – 46%, și al adulților tineri – 47%. În ceea ce privește singurătatea, 28% au raportat o înrăutățire. Cei mai tineri au avut o înrăutățire mai pronunțată - 36%.

Pentru nervozitate, aproximativ unul din trei dintre respondenți au raportat o înrăutățire. Marea majoritate a respondenților au raportat modificări mici sau deloc în furie – 62%. Femeile (în proporție de 35%) și adulții tineri (38%) au prezentat o agravare mai pronunțată a nervozității", a explicat dr. Alexinschi, medic primar psihiatru la Institutul de Psihatrie „Socola" din Iași, pentru *Newsweek România.*

Mulți dintre respondenți s-au refugiat din fața pandemiei în consumul de mass-media (68%), iar, pentru unul din doi respondenți, strategii eficiente în fața stresului au fost interacțiunile cu cei dragi, exercițiile fizice sau mersul pe jos, utilizarea Internetului și social media, învățarea a ceva nou, în timp ce unul din trei respondenți a spus că strânge informații despre pandemie, își petrece timpul cu un animal de companie, citește despre medicamente, religie/spiritualitate.

Alte strategii de coping (de exemplu, jocuri, intimitate fizică / activitate sexuală, consum de substanțe și altele) au variat mult mai jos, a arătat dr. Alexinschi.

Cu 70% mai mulți pacienți cu tulburări psihice, la Socola

În al doilea an al pandemiei, dr. Petronela Nechita, medic primar psihiatru la Institutul „Socola", a observat o incidență crescută a pacienților cu tulburare psihică.

„La mine, în ambulatoriul de specialitate, a crescut procentul de pacienți cu 70%. Am ajuns să consult pacientul o dată la trei luni, din cauză că nu reușesc să fac față numărului de pacienți cu tulburare de anxietate, cu atacuri de panică, tulburări depresive, tulburări psihotice - aceste simptome generate de frica de a nu se infecta ei sau cei din jur, simptome crescute față de manifestări obsesiv-compulsive, exagerarea purtării măștii și în casă, cu membrii familiei.

Avem pacienți care purtau masca în casă sau exagerau cu ritualul spălatului pe mâini – acestea sunt manifestări exacerbate, din cauză că oamenii nu sunt educați suficient vizavi de riscurile acestui virus. Dacă aceste senzații de frică persistă în timp și în intensitate, se duc către tulburări psihice: obsesiv-compulsivă, anxietate, tulburări de panică, tulburări psihotice", a atras atenția dr. Nechita, într-o declarație pentru *Newsweek România.*

Pe lângă aceștia, în ambulatoriul de specialitate au ajuns și pacienții care au trecut prin boala COVID-19: „Cele mai frecvente simptome de psihiatrie sunt depresiile, anxietatea, tulburările de somn, dificultățile de concentrare, implicit apariția unui deficit cognitiv, simptome specifice sindromului de stres posttraumatic. Am văzut și fenomene psihoproductive – delir halucinator, mulți pacienți cu tulburări psihotice – frică, teamă că vor fi stigmatizați de cei din jur, doar pentru că au trecut prin boala COVID-19, incidență

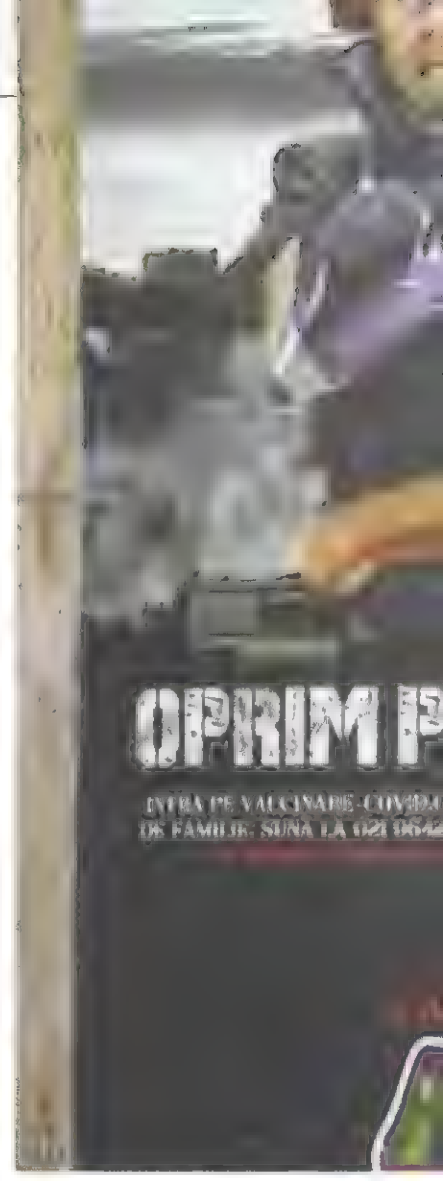

TEMERI
Mulți dintre pacienții cu care a discutat dr. Sălceanu (mijloc stânga) amânaseră vaccinarea pentru că se temeau de efectele vaccinului sau erau sfătuiți de medici „să mai aștepte". Dr Adela Sălcean și prof. Anca Dobrean (mijloc dreapta) au vorbit despre impactul negativ al COVID asupra psihicului oamenilor. Unul din trei români strânge informații despre pandemie sau se refugiază în religie sau spiritualitate, arată primele rezultatele ale studiului COH-FIT (jos)

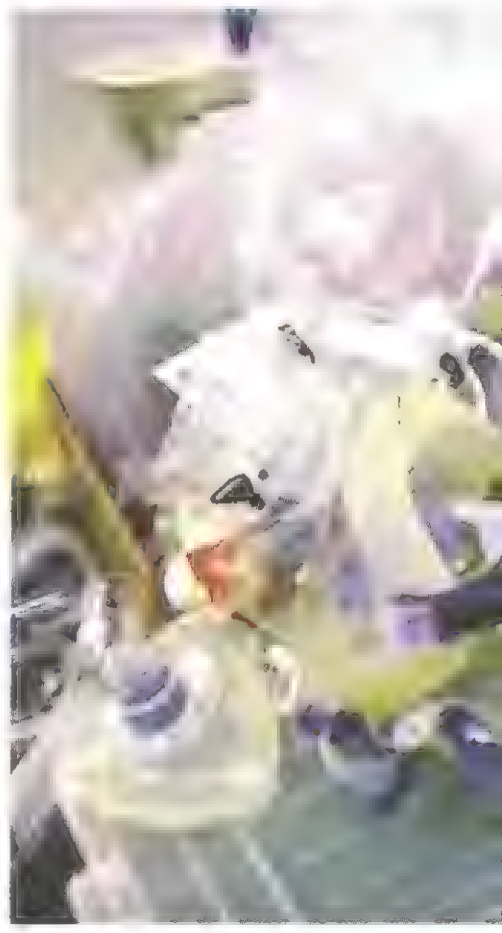

crescută a tulburării obsesiv-compulsive", a arătat dr. Nechita, care a explicat că pacienţii post-COVID-19 au tendința să se autostigmatizeze, să se izoleze, simţind o dublă stigmă (stigmatul bolii psihice şi al bolii COVID-19), însă tocmai în această perioadă toţi oamenii au nevoie de sprijin şi de ajutor din partea celor din jur.

Similar, şi dr. Adela Sălceanu, medic primar psihiatru la Spitalul Clinic de Psihiatrie „Alexandru Obregia" din Capitală, a explicat, pentru *Newsweek România,* că, în al doilea an al pandemiei, au apărut cazurile post-COVID-19, cu patologia – insomnii, anxietate, dificultăţi de concentrare şi afectări ale memoriei de scurtă durată, lucru de altfel semnalat tot mai des şi pe grupurile de pacienţi create pe Facebook. Pe un astfel de grup, cu peste 20.000 de membri, persoane care au avut boala chiar şi acum mai mult de un an povestesc că încă resimt stări de oboseală, epuizare, puls mărit şi că au primit tratament pentru anxietate.

O altă componentă a celui de-al doilea an al pandemiei este burnout-ul. Dr. Adela Sălceanu a arătat că mulţi dintre pacienţii pe care îi tratează din mediul corporate „sunt la marginea unui burnout. Lucrul de acasă a creat graniţe destul de imprecise între ce înseamnă viaţa privată şi ce înseamnă viaţa profesională şi a crescut durata zilei de lucru".

Anxietatea la vaccinare, motiv de fugă de vaccin, alături de sfaturile unor medici

Dr. Adela Sălceanu, de la Spitalul „Alexandru Obregia" din Capitală, a arătat, în dialogul cu *Newsweek România,* că mulţi dintre pacienţii cu care a discutat, în policlinică, despre vaccinare şi motivul pentru care nu s-au vaccinat, că „aproape întodeauna este vorba despre o teamă, puţin frecvente au fost convingerile din zona conspiraţiilor. Cel mai frecvent, le este teamă că o să se întâmple ceva, teama este mai complicată, pentru că vine pe un fond de anxietate".

Spre exemplu, un pacient i-a spus că „este îngrozit că o să meargă să se vaccineze şi o să aibă un accident de tipul trombembolie pulmonară" (cheaguri de sânge care „înfundă" arterele pulmonare, n.r.). Deşi dr. Sălceanu i-a explicat că asemenea cazuri sunt rarisime, pacientul a spus că „pentru el este inacceptabil şi un caz la un milion".

Medicul i-a atras atenţia că este bizar să pară inacceptabil un caz la un milion de persoane, în timp ce riscul de deces pe care îl dă boala este de 1-3% şi, în perioadele acute, riscul creşte la 10%.

„Aceşti pacienţi pierd vederea de ansamblu: ce în-

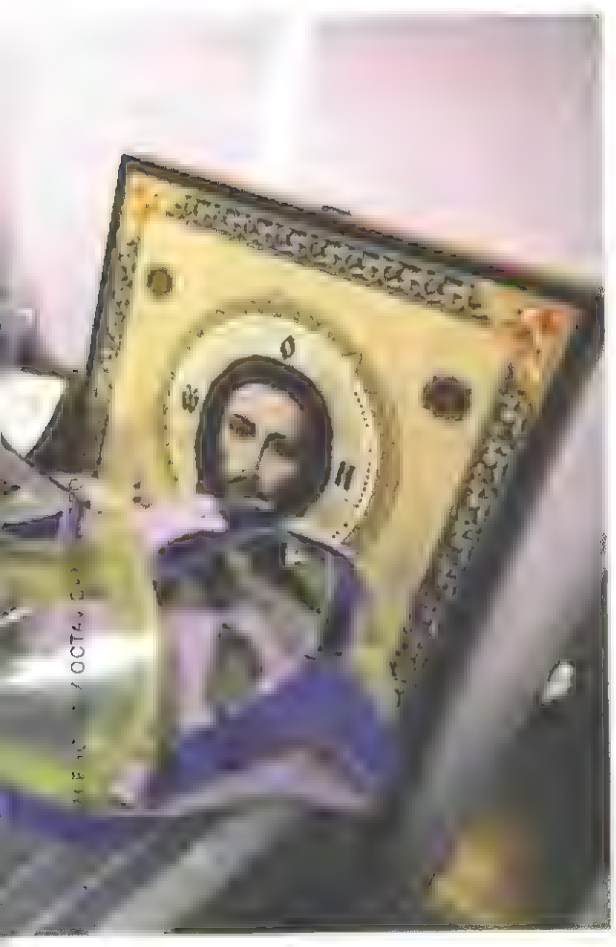

Pe site-ul **coh-fit.com** puteți intra și completa chestionarul privind valul patru al pandemiei de COVID-19, răspunsurile ajutându-i pe cercetători să evalueze **impactul bolii asupra sănătății mintale** a populației

seamnă boala, ce este vaccinul, ei sunt într-un tunel care duce doar spre problemele cauzate de vaccin", a explicat dr. Sălceanu.

Medicul a arătat că acest pacient citise comentarii din subsolul unor studii despre AstraZeneca şi îşi însuşise comentariul, deşi niciuna dintre cunoştinţele sale care se vaccinase nu avusese niciun fel de problemă de sănătate.

„Apare un bias care face parte din mecanismul anxietăţii: sentimentul meu este că se va întâmpla ceva rău, deci din tot ce citesc identific doar ce îmi confirmă ipoteza, iar aceste informaţii ajung să îmi dea sentimentul unui risc mult mai mare decât în realitate", a arătat dr. Sălceanu.

Medicul psihiatru a mai atras atenţia că, în alte cazuri pe care le-a întâlnit, oamenii nu s-au vaccinat pentru că doctorii lor curanţi îi sfătuiseră „să mai aştepte".

Medicii sunt epuizaţi după această perioadă

În ultimele şase luni ale anului 2021, dr. Petronela Nechita a tratat ca pacienţi şi medici cu burnout, arătând că, faţă de alte valuri COVID-19, a crescut numărul de cazuri de suprasolicitare la locul de muncă. „Am pacienţi în ambulatoriu epidemiologi, infecţionişti, medici de alte specialităţi, sunt epuizaţi după această perioadă. În general, ei necesită terapie şi trebuie să-şi ia zile de concediu, pauze mai frecvente, să se odihnească, să respecte «regula celor 8» – opt ore de odihnă activă, opt ore de muncă, opt ore de somn; e, evident, un dezechilibru. Alimentaţia e importantă, este nevoie de mai mult sport, chiar şi simplele plimbări de un sfert de oră – jumătate de oră pe zi sunt importante şi pauzele. Pe mulţi dintre ei i-am dirijat către colegii psihologi pentru terapie, puţini dintre ei au avut nevoie şi de medicaţie", a arătat dr. Nechita.

Şi dr. Adela Sălceanu, de la Spitalul Clinic de Psihiatrie „Alexandru Obregia" din Bucureşti, a atras atenţia că scorurile de burnout sunt mai mari la medicii infecţionişti, la medicii din spitalele COVID-19 sau suport-COVID-19, ea explicând că a observat la unii dintre ei „o uşoară înstrăinare faţă de oameni". De altfel, un studiu pilot publicat în aprilie anul acesta, efectuat de Spitalul de Boli Infecţioase şi Pneumoftiziologie „Dr. Victor Babeş" din Timişoara, privind starea personalului medical, a arătat că 56,37% dintre medici, asistente medicale, infirmiere şi brancardieri au un nivel mediu sau ridicat de burnout.

55,88% dintre cadrele medicale sunt extenuate emoţional, iar 67,16% au indicat că au un grad ridicat de stres. Cercetarea a mai arătat că anxietatea a crescut, nivelul acesteia în rândul cadrelor medicale ajungând la 34,8%.

Newsweek România a încercat să afle de la Ministerul Sănătăţii dacă există vreo cercetare la nivel naţional care să măsoare nivelul burnout-ului în rândul personalului medical, însă MS ne-a trimis la Colegiul Medicilor din România, care nu a răspuns la întrebările *Newsweek România,* până la închiderea ediţiei.

DR. PETRONELA NECHITA, medic primar psihiatru la Socola, a tratat epidemiologi și infecționiști în acest val de COVID-19.

FOTO: INSTITUTUL SOCOLA DIN IAŞI; INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA

MEDICII PSIHIATRI Ovidiu Alexinschi și Petronela Nechita arată că numărul celor stresați sau în burnout a crescut

Sănătatea mintală nu e o prioritate pentru autorități

„Programele de sănătate mintală sunt ultimele care se finanțează", a atras atenția psihoterapeuta Anca Dobrean, care a explicat că, din cauză că, în prezent, accesul la servicii de psihoterapie decontate prin Casa de Sănătate este extrem de redus, multe persoane vulnerabile care ar avea nevoie de aceste servicii, de fapt, nu și le permit.

Un exemplu de program care le-ar veni în sprijin familiilor vulnerabile este cel propus de Mădălina Turza, actual consilier de stat la Cancelaria Prim-ministrului și fostă șefă a Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopție (ANDPDCA), a arătat Anca Dobrean. „Din grijă pentru copii" propune, între altele, oferirea a 70.000 de ore de consiliere psihologică și psihoterapie pentru copiii identificați cu tulburări psiho-emoționale generate de pandemia COVID-19, adică 11 ședințe de psihoterapie pentru un copil, iar decontarea serviciilor se va face direct de către cabinetele psihologilor, fără ca aceștia să mai fie nevoiți să încheie colaborări cu medicii psihiatri pentru decontare.

Am întrebat-o și pe dr. Adela Sălceanu dacă a observat o preocupare a Ministerului Sănătății față de suferințele psihiatrice pe care le produce COVID-19 sau o preocupare în a se pregăti pentru un val de afecțiuni psihice: „Dvs. spuneți despre programe profilactice sau abordare particulară a suferințelor psihiatrice care țin de COVID-19. Din câte știu eu, nu există o abordare de politică publică; pe de altă parte, noi câți miniștri ai Sănătății am avut în ultimul an?

Nu există programe pentru abordarea sindromului post-COVID-19; cum se vede din pantofii mei de psihiatru, Ministerul Sănătății abordează mai degrabă suferințe organice, urgențe, mai puțin partea psihiatrică sau psihologică. Asta nu a fost niciodată o prioritate".

În 2021, pentru Programul național de sănătate mintală și profilaxie în patologia psihiatrică, bugetul alocat de Ministerul Sănătății este de 544 de mii de lei (credite bugetare). De mai puțini bani beneficiază Programul național de management al registrelor naționale sau Programul de promovare a sănătății și educației pentru sănătate. La polul opus, cel mai mare buget în anul 2021 este alocat Programului național de boli transmisibile - 1.659.537 mii de lei (credite bugetare).

WÖRWAG PHARMA, de 50 de ani pentru o sănătate mai bună

În urmă cu 50 de ani, în orașul Stuttgart din Germania lua naștere o companie care avea să devină, în timp, o referință pentru milioane de pacienți din întreaga lume.

DE LA FARMACIE, LA COMPANIE FARMACEUTICĂ

Această companie este Wörwag Pharma și a fost creată dr. Fritz Wörwag, pe atunci un tânăr farmacist cu viziune și inițiativă. Povestea sa a început într-o farmacie de cartier, înființată în 1965 în cartierul Zuffenhaisen din orașul Stuttgart (Germania) și numită „Stadt-Apotheke Dr. Fritz Worwag".

Aici, farmacistul dr. Fritz Wörwag a descoperit beneficiile benfotiaminei în tratamentul unor afecțiuni neurologice și a complicațiilor diabetului zaharat. A dezvoltat ideea unei companii farmaceutice care să le ofere oamenilor posibilitatea de a se bucura în viață de sănătate și starea de bine datorită unor medicamente la standarde înalte de calitate și eficacitate. Așa a apărut Wörwag Pharma, în anul 1971.

Pornind de la un mic birou situat vizavi de farmacie, compania avea să devină, în cele cinci decenii de existență, un grup internațional prezent în 37 de țări de pe cinci continente.

Unul dintre pașii importanți în extinderea activității au fost făcuți în 1981, când dr. Fritz Wörwag a cumpărat produsul Magnerot, alături de alte preparate farmaceutice. De atunci, compania s-a concentrat pe cercetare în domeniul magneziului și în domeniul produselor pentru tratamentul afecțiunilor musculare și cardiovasculare.

Această specializare nu a fost deloc întâmplătoare, fiind bazată pe convingerea fondatorului companiei că mineralele și vitaminele pot îmbunătăți sănătatea oamenilor.

Ulterior, compania a preluat produsele firmei Ankermann, care au permis intrarea pe piața medicamentelor pentru tratamentul neuropatiilor. Un nou pas în această direcție a fost făcut în 1992, când a fost lansat medicamentul Thiogamma, care a creionat imaginea Wörwag Pharma de companie specializată în tratamentul afecțiunilor asociate diabetului, în special neuropatia diabetică.

INTERNAȚIONALIZAREA COMPANIEI

Această etapă s-a suprapus peste o opțiune strategică fundamentală în dezvoltarea companiei. În 1989, Zidul Berlinului s-a prăbușit, eliberând zeci de milioane de oameni din fostele state comuniste.

Pentru Wörwag Pharma, această schimbare geopolitică majoră a însemnat noi oportunități de a ajunge la noi pacienți. Compania a intrat mai întâi pe piața est-germană și, în 1993, a deschis o reprezentanță la Budapesta – un prim pas în direcția internaționalizării.

Acest prim birou a fost urmat, în ultimul deceniu al secolului trecut, de o succesiune de deschideri de reprezentanțe în Europa Centrală și de Est. În România, Wörwag Pharma a intrat pe piața farmaceutică în toamna anului 1997, fiind condusă în prezent chiar de

primul său angajat - Norina Gâvan.

„În 1997, m-am întors în țară după un stagiu de doctorat la University of California în San Francisco, în cadrul Clinicii de Dermatologie, în specialitatea biochimie a pielii, în absorbție percutanată. Eram biochimist specialist la Clinica de Dermatologie a Spitalului Clinic Județean Cluj. Am simțit nevoia unei schimbări, dar care să mă mențină în domeniul medical, fiind pasionată de cercetare. Nici nu mă gândeam pe atunci că voi ajunge într-o poziție de top management! Mi-am trimis CV-ul și scrisoarea de intenție la un anunț de reprezentant medical și... în noiembrie 1997 am fost primul angajat al companiei germane Wörwag Pharma în România", povestește Norina Gâvan, CEO-ul Wörwag Pharma România.

În România, traseul companiei a fost unul de progres constant, peste media pieței farmaceutice. De aproape zece ani, Wörwag Pharma este pe locul 25 dintre cei peste 270 de producători de medicamente înregistrați în România, conform cercetărilor Cegedim.

De altfel, subsidiara din România ocupă, în cadrul grupului, poziția a treia ca volum de vânzări, după Rusia și Germania.

Chiar dacă acum compania are o prezență solidă atât în Europa, cât și pe piețe din Asia sau America de Sud, Wörwag Pharma a rămas o afacere de familie, având sediul central în Böblingen.

Portofoliul de produse Wörwag Pharma cuprinde, în principal, medicamente utilizate în tratamentul afecțiunilor asociate diabetului, cum este neuropatia diabetică, precum și în tratamentul afecțiunilor cardiovasculare și neurologice. Paleta este completată de biofactori, produse farmaceutice pe bază de minerale, oligoelemente și vitamine, medicamente destinate reducerii riscului de apariție a bolilor asociate stilului de viață, precum si tratamentului acestora.

CREȘTERE
Dr. Fritz Wörwag (stânga). Prima farmacie deschisă Stadt-Apotheke (sus). Noul sediu al Wörwag Pharma (jos). Echipa de conducere Wörwag Pharma: Jochen Schlindwein CEO, Dr. Lucia Cinque CIO, Gerhard Mayer CFO

Produse în Germania, medicamentele Wörwag Pharma sunt realizate conform devizei „calitate înaintea cantității".

Toate substanțele active provin doar de la fabricanți acreditați *good manufacturing practice.*

Planurile de viitor ale companiei includ lansarea, în următorii doi ani, a trei noi medicamente fără prescripție, aflate în prezent în procedura de înregistrare.

În 2021, cu ocazia aniversării de 50 de ani, Wörwag Pharma România a demarat campania educațională „Biofactori pentru sănătate", ce cuprinde webinarii adresate atât profesioniștilor din domeniul sănătății, cât și pacienților și publicului larg.

50 de ani împreună pentru o sănătate mai bună – aceasta a fost motivația Wörwag Pharma până acum și rămâne promisiunea companiei pentru viitor.

Articol susținut de Wörwag Pharma

MIGRANȚII CA O ARMĂ
Războiul hibrid al Rusiei » P.42

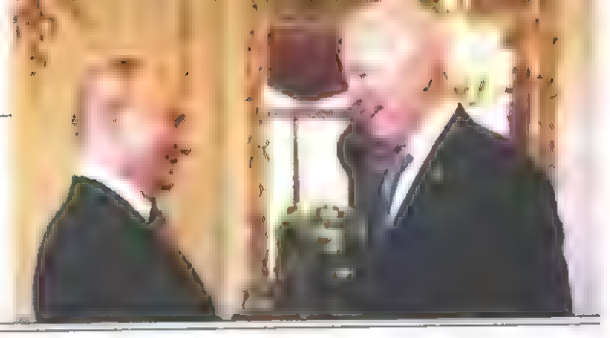

EDUCAȚIE

Polonia sprijină lectura cu 280 milioane €, România îi dedică o zi națională

În timp ce România închide școli, biblioteci și taie bugetul Ministerului Culturii, statele europene subvenționează lectura cu sute de milioane de euro.

PANDEMIA DE CORONAVIRUS NE-A ARĂTAT, încă o dată, la ce e bună lectura. Teoriile conspirației, știrile false nu au putut fi demontate de majoritatea românilor. Care au ales să le dea crezare și să nu se vaccineze.

Mulți conaționali au accesat propaganda anti-vaccin pentru că știu să citească. Nu au putut merge mai departe să deosebească adevărul de minciună pentru că le-a lipsit gândirea critică, capacitatea de a cântări corect lucrurile și de a face câteva conexiuni, mai degrabă elementare. Această abilitate de a deosebi adevărul de fals, de a înțelege cine e impostorul și cine este îndreptățit să vorbească pe un anumit subiect se câștigă și prin lectură. Pentru că lectura îl ajută și pe instalator, și pe șofer, inginer, casnică sau pensionară să facă saltul de la analfabet funcțional la persoana cu capacitatea de descifra sensul celor auzite la televizor sau citite pe Internet.

Procentul mare de români care nu citesc generează procentul imens de analfabeți funcțional. Analfabet funcțional este o persoană care știe să citească dar nu înțelege pe deplin ceea ce a citit. Este persoana cea mai predispusă să cadă pradă teoriilor conspirației sau fenomenului „fake news". Acestea îi furnizează o falsă cunoaștere pe care un analfabet funcțional nu o mai trece prin filtrul gândirii critice.

În timpul acesta, autoritățile nu fac nimic pentru a încuraja românii să citească. Abia peste șapte ani, cultura are promis un buget de 1% din PIB. Doar pentru autostrăzi, guvernul vrea să aloce 2% din PIB.

Sute de pagini fără referire la citit

În programul de guvernare al coaliției PSD-PNL-UDMR, care se întinde pe sute de pagini, există o singură referire la lectură și tot una la citit: „Cultura este un factor integrator al tradițiilor, al patrimoniului, al diversității, al creațiilor artistice și al noilor platforme de comunicare și trebuie tratată corespunzător pentru a se crea/consolida instituții pe măsura beneficiilor pe care doar acest liant al societății le poate oferi. Pentru protejarea și transmiterea ei către generațiile viitoare, patrimoniul cultural trebuie privit prin prisma specificului și specificităților fiecărui tip de patrimoniu: material, imaterial, mobil, imobil, subacvatic, ș.a.m.d. Sistemul românesc de educație formează tineri alfabetizați funcțional, tineri creativi, cu o gândire critică dezvoltată, capabili să coreleze informațiile teoretice cu experiențele practice. Copiii și tinerii înțeleg rostul școlii în formarea lor, valorizează lectura și au capacitatea de a înțelege și de a aplica ceea ce citesc", potrivit documentului.

Obiectivul pe termen lung (2024 - 2028) din Programul de guvernare cuprinde „creșterea progresivă, anuală, a bugetului Ministerului Culturii astfel încât până în anul 2028 să atingă pragul de 1% din PIB".

Alocarea este infimă și vine târziu în contextul în care România se apropie de 50% analfabeți functional. România are cele mai slabe rezultate din ultimii 9 ani la testele PISA 2018. Scorul obținut este în scădere față de ultimele două testări

DE

PETRE BĂDICĂ
petre.badica@newsweek.ro

Foto GULIVER / GETTY IMAGES

la care România a participat (2012 si 2015) la toate cele trei domenii testate: citire, matematică și științe. Procentul de analfabeți funcțional este de 44%. Rezultatele oficiale din 2018 de la testele PISA mai arată că elevii din România sunt printre cei mai slabi la științe. Astfel, elevii din România au obținut la științe 426 de puncte, locul 53 în lume. Din UE, doar Bulgaria stă un pic mai prost (424 puncte). Elevii din Polonia au obținut 511 puncte la științe, Germania sau Olanda – 503, Cehia – 497.

Nu trebuie să ne mire că românii citesc mai puțin de 5 minute pe zi, iar 35% dintre români declară că nu au citit niciodată o carte. 68,5% dintre români nu au citit nicio carte în ultimul an.

Campioni la festivism

Deputatul PNL Sebastian Burduja a inițiat un proiect de lege pentru instituirea Zilei Naționale a Lecturii în România, în 15 februarie 2021. Nu este o alegere întâmplătoare, spune acesta. „Pe 15 februarie s-au născut doi dintre cei mai mari cărturari ai noștri, ctitori ai școlii și culturii românești: Titu Maiorescu și Spiru Haret. Această zi națională va crea cadrul pentru implicarea autorităților locale și centrale, societății civile și a tuturor celor cărora le pasă de carte în activități de încurajare a lecturii, mai ales în rândul elevilor și tinerilor. Le mulțumesc tuturor colegilor care au semnat și care susțin această inițiativă", spune inițiatorul legii, Sebastian Burduja.

Legea nu prevede alocarea unui buget pentru sprijinirea lecturii, având doar un caracter festivist.

„Cu prilejul Zilei Naţionale a Lecturii se organizează activităţi culturale, sociale şi educaţionale prin care se evidenţiază importanţa lecturii în viețile tuturor românilor, în special în formarea copiilor şi tinerilor. Autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, serviciile publice deconcentrate din subordinea acestora, cu atribuţii în domeniile educaţiei şi culturii, acordă sprijin material, financiar şi logistic pentru organizarea de evenimente de încurajare a lecturii. Cu ocazia acestei sărbători, Societatea Română de Radiodifuziune şi Societatea Română de Televiziune difuzează emisiuni de promovare a cărţilor, scriitorilor români şi străini, vieţii şi activităţii lor. În cadrul curriculei şcolare pentru clasele I-VIII, în ziua de 15 februarie orele de curs devin ore de lectură, în care cadrele didactice derulează împreună cu elevii activităţi de lectură, încurajare a cititului, concursuri şi alte activităţi similare", se arată în lege.

Legea se află la Senat, în comisii.

Polonia: Sute de milioane pentru lectură

Statele lumii alocă resurse importante pentru încurajarea lecturii. „Peste un miliard de zloți (230 milioane euro) vor fi alocați Programului Național de Dezvoltare a Lecturii 2.0 pentru 2021-2025, pentru a sprijini diferitele forme de promovare a obiceiurilor de lectură în Polonia. Intitulat NPRCz 2.0, programul este o extensie a Programului anterior, implementat în perioada 2016-2020 și este cel mai mare ca amploare, impact și buget dintre Programele naționale multianuale.

Programul NPRCz 2.0 își propune să creeze condiții pentru dezvoltarea și creșterea numărului de cititori în Polonia prin modelarea și promovarea atitudinilor pro-lectură și al bibliotecilor pedagogice și școlare (ca centre locale ale vieții sociale) care constituie un centru de acces la cultură și cunoaștere. Noile elemente ale programelor NPRCz 2.0 includ, printre altele: o subvenție pentru lectură, o campanie națională de promovare a obiectivelor programului, conectarea a circa 500 de biblioteci la o platformă națională, punerea la dispoziție a conținutului din Biblioteca Națională, sprijinirea acțiunilor pentru o mai bună înțelegere a

nevoilor cititorilor și a așteptărilor bibliotecarilor și îmbunătățirea competențelor", arată un comunicat al Comisiei Europene.

„Programul își propune să îmbunătățească oferta bibliotecilor publice, să îmbunătățească infrastructura, să achiziționeze noi publicații pentru bibliotecile din școli și grădinițe precum și să ofere subvenții bibliotecilor și să promoveze lectura în general", menționează thefierstnews.com.

România distruge și bibliotecile

În timp ce Polonia crește oferta de carte din biblioteci, România le închide. La Revoluție, România avea 2.620 de biblioteci comunale, cifră care s-a menținut până în 2000, când s-a ajuns

la 2.618. În 2010, mai existau un număr de 2.534 de biblioteci comunale. Apoi, a început declinul. După cum se vede mai sus, în ultimii zece ani s-au închis 781 de biblioteci la sate, în medie aproape 80 pe an. Nicio regiune nu a fost exclusă de la acest declin. Din satele din Oltenia au dispărut 100 de biblioteci, din Ardeal aproape 300, alte 80 în zona Iași-Suceava.

Potrivit Institutului Național de Statistică, în anul 2011 existau în bibliotecile din România un număr de 172.306.882 de volume. Șapte ani mai târziu, în anul 2018, numărul de volume a scăzut la 162.843.615. Este vorba despre o diferență de aproximativ 10.000.000 volume.

România oferă un voucher elevilor nevoiași pentru achiziția de cărți

FOTO: INQUAM PHOTOS / BOGDAN DĂNESCU

SCĂDERE
La Revoluție, România avea 2.620 de biblioteci comunale. În 2010, mai existau 2.534. Apoi a început declinul: din satele din Oltenia au dispărut 100 de biblioteci, din Ardeal aproape 300, alte 80 în zona Iași-Suceava.

sau să vadă piese de Molière", arată Katherine Schulten. Ei au cumpărat, mai degrabă, cărți de benzi desenate. Dar, în total, 75% dintre cheltuieli au fost pentru achiziția de carte. Iar un număr de 8.000 de instituții culturale sunt eligibile pentru cheltuirea voucherelor.

Portugalia: Promovarea lecturii, esențială

„Planul Național de Lectură din Portugalia este o inițiativă a Guvernului, aflată în responsabilitatea Ministerului Educației, în comun cu Ministerul Culturii. Acesta este un răspuns la îngrijorarea privind nivelul de alfabetizare al populației în general, în special al tinerilor, care este semnificativ mai scăzut decât media europeană.

Obiectivul principal al Planului Național de Lectură este de a ridica nivelul de alfabetizare al poporului portughez și de a plasa țara la egalitate cu partenerii săi europeni. Planul Național de Lectură are următoarele obiective: promovarea lecturii, considerând-o un element esențial în dezvoltarea individuală și progresul național, crearea unui mediu social favorabil lecturii, programe de stimulare a plăcerii de a citi în rândul copiilor, tinerilor și adulților, crearea de instrumente care să permită definirea unor obiective din ce în ce mai precise pentru dezvoltarea lecturii", se arată într-un document oficial.

În timp ce statele Europei pompează sute de milioane în biblioteci sau oferă bani direct tinerilor pentru a-i îndruma să citească, România apelează la vehicule „trucuri" de imagine: o zi dedicată lecturii, câteva lacrimi la mormântul lui Eminescu, o serată culturală la TVR.

școlare și rechizite. Franța oferă 350 de euro pe lună pentru ca fiecare minor să aibă acces la cultură, scrie *The New York Times*. „Când guvernul francez a lansat o aplicație pentru smartphone care oferă 300 de euro fiecărui tânăr de 18 ani din țară pentru participarea la activități culturale, cum ar fi achiziția de carte și muzică sau de bilete pentru expoziții și spectacole, impulsul majorității tinerilor nu a fost să cumpere cele mai mari opere ale lui Proust

Cu prilejul Zilei Naționale a Lecturii se organizează activități culturale, sociale și educaționale

Dosar

Pericolele unei confruntări militare în epoca AI

MAȘINILE NU

DE HENRY A. KISSINGER, ERIC SCHMIDT ȘI DANIEL HUTTENLOCHER

CLIPESC

FOTO: BRANDON LAUFENBERG/GETTY; IHOR SVETIUKHA/GETTY

Inteligența artificială (AI) a devenit omniprezentă, la nivel mic și mare. Motoarele de căutare, hărțile și rețelele sociale ne analizează istoria pentru a face predicții și a adapta răspunsuri relevante. Aplicațiile de text și de e-mail, care cunosc cuvintele și expresiile pe care le folosim cel mai des, încearcă să ne completeze propozițiile.
Programele AI precum AlphaGo și AlphaZero sunt câștigătoare – în cazurile lor, la Go și șah – jucându-se singure și, astfel, dezvoltând propriile concepte nu tocmai umane despre jocuri. La MIT, un program de inteligență artificială a descoperit un nou antibiotic prin identificarea unor tipare de date, așa cum oamenii nu au putut face – și, probabil, nu ar fi putut niciodată. Uimiți de aceste descoperiri și de altele, echipa de stele formată din fostul secretar de stat Henry Kissinger, co-fondatorul Schmidt Futures și fost CEO Google Eric Schmidt și decanul Colegiului de Informatică „Schwarzman" de la MIT Daniel Huttenlocher s-au reunit pentru a analiza Inteligența Artificială – cum a evoluat aceasta; unde este acum; unde ne va duce în cele din urmă. În fragmentul din cartea „The Age of AI: And Our Human Future/Era AI: Și viitorul nostru uman" (Little, Brown & Company), prezentat aici, ei iau în considerare transformările pe care AI le va impune în planificarea, pregătirea și desfășurarea războiului. Ajung la concluzia că oamenii rămân esențiali pentru ecuație.

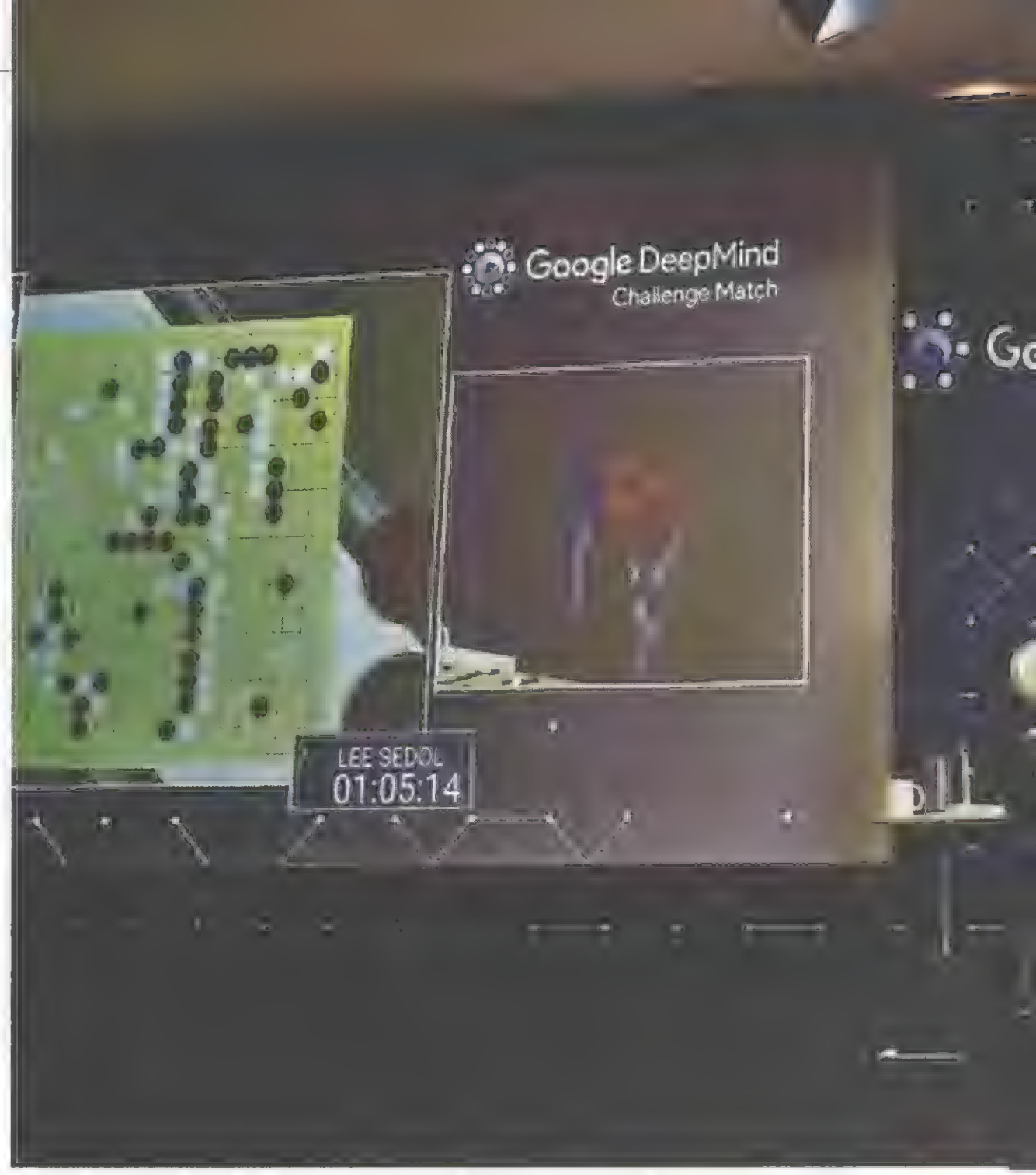

AI întreprinde aceleași procese diferit decât o facem noi: studiază jocurile și elaborează noi modalități DE A LE CÂȘTIGA.

De-a lungul istoriei, influența politică a unei națiuni a fost corelată cu puterea sa militară - cu alte cuvinte, capacitatea sa de a provoca daune altor societăți. Dar echilibrul generat de puterea militară nu este static. Se bazează pe consens – important, între toți membrii sistemului internațional – cu privire la ceea ce constituie puterea; ceea ce face puterea legitimă și care membri au atât capacitatea, cât și intenția de a-și folosi puterea pentru a încerca să-și impună voința. Atunci când membrii nu se înțeleg în ceea ce privește natura puterii care le definește echilibrul, riscă conflicte, în special conflicte născute din calcule greșite.

În ultimii ani, construirea consensului a fost complicată de apariția armelor cibernetice. Deoarece armele cibernetice au aplicații civile, chiar și statutul lor de arme este ambiguu. În unele cazuri, contribuțiile lor la exercitarea sau creșterea puterii derivă din faptul că națiunile care le posedă refuză să le recunoască existența sau, cel puțin, întreaga lor gamă de capacități.

Deci adevărurile strategice tradiționale — ce constituie conflictul sau beligeranții implicați; ce pot face rivalii sau cât de repede o pot face — nu se traduc direct în lumea digitală. Într-adevăr, un paradox central al epocii actuale este că, cu cât o societate este mai digitală, cu atât este mai vulnerabilă.

Rețelele de comunicații, centralele electrice, rețelele electrice, piețele financiare, universitățile, spitalele, companiile aeriene și sistemele de transport public – chiar și mecanica politicii democratice – au ajuns să se bazeze pe sisteme care sunt, în diferite grade, vulnerabile la manipulare sau atac. Drept urmare, economiile avansate – cei mai mari utilizatori de servere și sisteme cloud – au devenit doar niște seturi mai bogate de ținte.

În schimb, în cazul unei perturbări digitale, statul low-tech, organizația teroristă sau chiar atacatorii individuali pot înțelege că au mai puțin de pierdut.

Niciun actor cibernetic major, guvernamental sau neguvernamental, nu a dezvăluit întreaga gamă a capabilităților sau activităților sale — nici măcar pentru

ȘAH MAT
Modelele analizate de AI depășesc capacitatea umană. De sus în jos: comentatorii explică, în timp ce, pe ecran, marele maestru sud-coreean la Go Lee Se-Dol provoacă supercomputerul AlphaGo în 2016; Ke Jie, în vârstă de 19 ani, se confruntă cu AlphaGo în 2017; iar halicina (sus) - dezvoltată de un algoritm de învățare automată - a prevenit rezistența la antibiotice a E. coli, dar ciprofloxacina (jos) nu a făcut-o.

FOTO. DE SUS: JUNG YEON-JE/AFP/GETTY; STR/AFP/GETTY; COURTESY OF THE COLLINS LAB AT MIT

a descuraja acțiunile altora. Deci strategia și doctrina au evoluat în umbră, chiar dacă au apărut noi capabilități. Acum, inteligența artificială (AI) se proiectează în contextul unui armament cibernetic deja complex, complicând și mai mult elaborarea unei strategii, riscând să o împingă dincolo de ceea ce și-au dorit oamenii inițial – sau chiar de înțelegerea umană.

Războiul a fost întotdeauna greu de prevăzut. Dar a fost ghidat de o singură logică, precum și de un singur set de limitări: ale oamenilor. AI este alimentată de algoritmi care pot identifica tipare și pot face predicții dincolo de ce au putut oamenii până acum. În consecință, AI este capabilă să rezolve probleme sau să dezvolte strategii de care oamenii singuri nu au fost în stare și probabil nici nu vor fi.

În jocuri, realizări precum AlphaGo și AlphaZero — programe Google DeepMind care au învățat Go și șah jucând singure, apoi au învins experții umani folosind strategii care i-au surprins, chiar i-au încurcat pe experții în cauză — au dovedit acest principiu. În domeniul securității, este posibil, chiar probabil, ca maparea AI în planificarea sau simularea războiului să dea rezultate la fel de surprinzătoare. Dacă armatele și serviciile de securitate care se antrenează sau se asociază cu inteligența artificială obțin perspective și influență la care nu se așteptau, se vor confrunta cu întrebarea: ar trebui să ne îngrijoreze acele surprize?

Dacă AI consumă date, învață din acestea și răspunde adaptându-se și evoluând, chiar și acele țări care creează sau mânuiesc arme proiectate sau operate de AI ar putea să nu știe exact cum sau cât de puternic se vor comporta acestea. Cum dezvoltă o țară o strategie – ofensivă sau defensivă – pentru ceva care percepe aspecte ale mediului pe care oamenii nu le-ar putea deprinde deloc sau măcar nu la fel de repede, și care pot învăța și se pot schimba prin procese care, în unele cazuri, depășesc ritmul sau intervalul gândirii umane?

Potențialele funcții defensive ale AI operează pe mai multe niveluri și se pot dovedi în curând indispensabile. Deja avioanele de luptă pilotate de inteligența artificială au demonstrat o capacitate substanțială de a domina piloții umani în lupte aeriene simulate. Folosind unele dintre aceleași principii generale care au permis victoriile AlphaZero la șah și descoperirea halicinei, antibioticul care luptă împotriva bacteriilor, AI poate identifica modele de conduită pe care un adversar nici măcar nu le-a planificat sau observat, apoi poate recomanda metode pentru a le contracara.

TOTUL ESTE CONECTAT

Cu atât de multă conectivitate - de la centrale electrice, la sisteme de zbor autonome care permit ca două sau mai multe aeronave să zboare în formație restrânsă pe distanțe lungi, îmbunătățind eficiența consumului de combustibil -, „deconectarea ar putea deveni în mod paradoxal forma supremă de apărare".

Într-un conflict tradițional, psihologia adversarului este un punct critic spre care se îndreaptă acțiunea strategică. AI cunoaște doar instrucțiunile și obiectivele care i-au fost date, nu are morală și nici îndoială.

Dar, deoarece își adaptează răspunsurile la fenomenele pe care le întâlnește, dacă două sisteme de arme AI sunt puse să lupte unul împotriva celuilalt, niciunul nu va prezice cu exactitate rezultatele pe care le va genera interacțiunea lor în ceea ce privește efectele colaterale. Pot discerne doar în mod imprecis forța capabilităților lor și, în mod corespunzător, pedepsele care există pentru intrarea în conflict. Pentru ingineri și constructori, aceste atribute pot pune în valoare viteza, amploarea efectelor și rezistența, ceea ce poate duce la conflicte mai intense și simțite pe scară largă și, mai presus de toate, mai imprevizibile.

Dar efectul cel mai imprevizibil poate apărea în punctul în care AI și inteligența umană se întâlnesc. Din perspectivă istorică, țările care au planificat o luptă au fost capabile să înțeleagă, chiar dacă în mod imperfect, doctrinele, tacticile și psihologiile adversarilor lor. Acest lucru a permis dezvoltarea unor strategii și tactici care să îi dea dreptul și oponentului să își prezinte poziția, precum și a unui limbaj simbolic al acțiunilor militare demonstrative, cum ar fi interceptarea unui avion la graniță sau a unei bărci pe o cale navigabilă disputată. În schimb, acolo unde o armată folosește AI pentru a planifica sau ținti – sau chiar pentru a asista dinamic în timpul unei patrule sau al unui conflict – conceptele și interacțiunile familiare pot deveni mai nou ciudate, deoarece ajung să implice comunicarea cu o „inteligență" care este neobișnuită în metodele și tacticile sale.

În mod fundamental, trecerea la AI și la sistemele de arme și apărare asistate de AI implică o măsură de încredere pe – și, în cazuri extreme, chiar delegarea către – o inteligență cu un potențial analitic considerabil, care

Cum dezvoltă o țară o strategie pentru ceva care percepe aspecte ale mediului pe care OAMENII NU LE-AR PUTEA DEPRINDE DELOC?

operează într-o paradigmă experiențială fundamental diferită. O astfel de încredere va introduce riscuri necunoscute sau prost înțelese. Din acest motiv, operatorii umani trebuie să fie implicați și bine poziționați pentru a monitoriza și controla acțiunile AI care au efecte potențial letale. Chiar dacă acest lucru nu evită toate erorile, va asigura cel puțin o verificare morală și responsabilitate.

Cea mai profundă provocare, totuși, poate fi filozofică. Dacă aspectele strategiei sunt operate în tărâmuri conceptuale și analitice care sunt accesibile inteligenței artificiale, dar nu și rațiunii umane, vor deveni opace - în procesele, întinderea și semnificația lor finală. Dacă factorii de decizie politică ajung la concluzia că asistența AI este necesară pentru a cerceta cele mai profunde modele ale realității și pentru a înțelege capacitățile și intențiile adversarilor (care își pot lansa propria AI) și să le răspundă în timp util, delegarea deciziilor critice către mașini poate deveni inevitabilă.

Este posibil ca societățile să atingă limite instinctive diferite în ceea ce privește ce să delege și ce riscuri și concesinţe să accepte. Țările mari nu ar trebui să aștepte o criză pentru a iniția un dialog despre implicațiile – strategice, doctrinare și morale – ale acestor evoluții. Dacă o fac, este posibil ca impactul lor să fie ireversibil. Este imperativă o încercare internațională de a limita aceste riscuri.

Căutarea permanentă de siguranță și reținere va trebui să se confrunte cu natura dinamică a AI. Odată ce sunt eliberate în lume, armele cibernetice bazate pe inteligența artificială se pot adapta și învăța mult dincolo de obiectivele vizate; într-adevăr, însăși capacitățile armelor se pot schimba pe măsură ce AI reacționează la circumstanțe. Dacă armele se pot schimba în moduri diferite ca amploare sau tip de ceea ce creatorii lor au anticipat, calculele de descurajare și escaladare pot deveni iluzorii. Din acest motiv, gama de activităţi pe care o inteligență artificială este capabilă să le întreprindă, atât în faza inițială de proiectare, cât și în faza de implementare, poate va trebui ajustată, astfel încât un om să își păstreze capacitatea de a monitoriza și opri sau redirecționa un sistem care a început să se abată de la programarea inițială. Pentru a evita rezultate neașteptate și potențial catastrofale, astfel de constrângeri trebuie să fie reciproce.

Limitările impuse inteligenței artificiale și capacităților cibernetice vor fi dificil de definit, iar proliferarea va fi dificil de oprit. Capabilitățile dezvoltate și utilizate de marile puteri au potențialul de a cădea în mâinile teroriștilor și ale actorilor necinstiți. De asemenea, națiunile mai mici care nu dețin arme nucleare și au o capacitate limitată de arme convenționale ar putea fi interesate să își întărească influența prin investiții în AI și arsenale cibernetice de vârf.

În mod inevitabil, țările vor delega sarcini discrete, neletale algoritmilor AI (unii operați de entități private), inclusiv îndeplinirea funcțiilor defensive pentru detectarea și prevenirea intruziunilor în spațiul cibernetic. „Suprafața de atac" a unei societăți digitale, puternic conectată în rețea, va fi prea vastă pentru ca operatorii umani să o poată apăra manual. Pe măsură ce multe aspecte ale vieții umane se mută în online și pe măsură ce economiile continuă să se digitalizeze, un actor necinstit ar putea folosi o armă cibernetică pentru a perturba sectoare întregi. Țările, companiile și chiar persoanele fizice ar trebui să investească în sisteme de siguranță pentru a se izola de astfel de scenarii.

Forma extremă a unei astfel de protecții va implica întreruperea conexiunilor de rețea și deconectarea sistemelor. Pentru națiuni, deconectarea ar putea deveni forma supremă de apărare. În lipsa unor astfel de măsuri extreme, numai AI va fi capabilă să îndeplinească

ECHIPAMENT DE ULTIMĂ GENERAȚIE PENTRU USCAT, AER ȘI MARE
Pe această pagină: Pușcarii marini testează tehnologia optică de noapte.
În partea opusă, sus: un vehicul terestru semiautonom fără pilot conceput pentru a pregăti aviatorii să facă față provocărilor de securitate din lumea reală; și o demonstrație pe mare a tehnologiei swarmboat autonome, sponsorizată de Office of Naval Research.

anumite funcții vitale de apărare cibernetică, în parte din cauza extinderii vaste a spațiului cibernetic și a gamei aproape infinite de acțiuni posibile în cadrul acestuia. Prin urmare, cele mai semnificative capacități defensive din acest domeniu nu vor fi probabil la îndemâna tuturor națiunilor.

Dincolo de sistemele de apărare activate de AI se află cea mai supărătoare categorie de capabilități militare: sistemele de arme autonome letale, care includ, în general, sisteme care, odată activate, pot selecta și viza ținte, fără intervenție umană ulterioară. Problema cheie în acest domeniu este tocmai supravegherea umană și capacitatea de intervenție în timp util.

Un sistem autonom poate avea un om „în buclă", care monitorizează activitățile sale pasiv sau „în buclă", cu autorizarea umană necesară pentru anumite acțiuni. Cu excepția cazului în care este restricționată printr-un acord reciproc care este observabil și verificabil, cea din urmă formă de sistem de arme poate cuprinde în final strategii și obiective întregi - cum ar fi apărarea unei granițe sau obținerea unui anumit rezultat împotriva unui adversar - și poate funcționa fără implicarea umană substanțială.

În aceste arene, este imperativ să se asigure un rol adecvat pentru judecata umană în supravegherea și dirijarea forței. Doar că asemenea limitări vor avea o semnificație redusă dacă sunt adoptate unilateral – de către o națiune sau un grup mic de națiuni. Guvernele

FOTO: DIN STÂNGA, ÎN SENSUL CEASULUI: LANCE CPL. RHITA DANIEL/U.S. MARINE CORPS; MATTHEW PORTER/AIRMAN 1ST CLASS/U.S. AIR FORCE; JOHN F. WILLIAMS/U.S. NAVY; LITTLE, BROWN AND COMPANY

OPERATORII UMANI trebuie să fie implicați și poziționați pentru a monitoriza și controla acțiunile AI care au efecte potențial letale

țărilor avansate din punct de vedere tehnologic ar trebui să exploreze provocările privind limitările reciproce susținute de o verificare aplicabilă.

Inteligența artificială crește riscul inerent ca utilizarea prematură a forței să se transforme în conflicte. O țară care se teme că adversarul său dezvoltă capacități automate ar putea încerca să prevină tendința: dacă atacul „reușește", s-ar putea să nu existe nicio modalitate de a ști dacă a fost justificat. Pentru a preveni escaladarea neintenționată, marile puteri ar trebui să-și continue competiția într-un cadru de limite verificabile.

Negocierea nu ar trebui să se concentreze doar pe moderarea unei curse a înarmărilor, ci și pe asigurarea faptului că ambele părți știu, în termeni generali, ce face cealaltă. Dar ambele părți trebuie să se aștepte (și să planifice în consecință) ca cealaltă parte să ascundă secrete-

le de securitate cele mai sensibile. Nu va exista niciodată încredere deplină. Dar, așa cum au demonstrat negocierile privind armele nucleare din timpul Războiului Rece, asta nu înseamnă că nu poate fi obținut măcar un grad rezonabil de înțelegere.

Pentru toate beneficiile lor, tratatele de control al armelor (și mecanismele de comunicare, aplicare și verificare însoțitoare) care au ajuns să definească era nucleară nu au fost inevitabilități istorice. Oamenii le-au realizat nu numai recunoscând pericolul reciproc, ci și responsabilitatea reciprocă pe care o avem.

→ *Extras din „The Age of AI/Era AI" de Henry A. Kissinger, Eric Schmidt și Daniel Huttenlocher. Copyright © 2021. Disponibil de la Little, Brown & Company, editură a Hachette Book Group, Inc.*

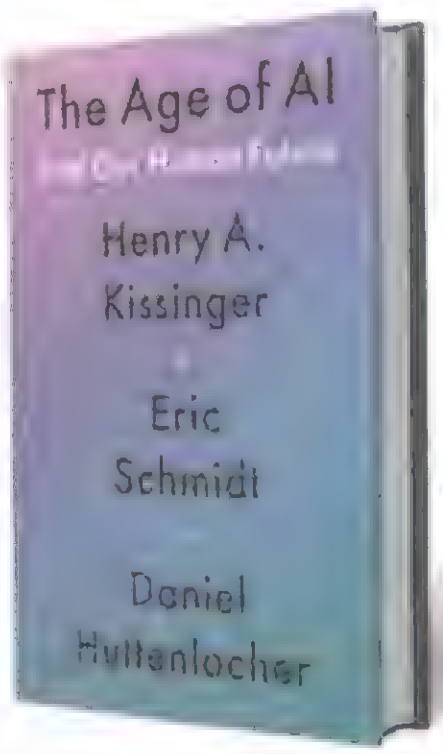

AGRESIV

Problema ruso-ucraineană în 6 întrebări

Marți, 7 decembrie, o lume întreagă a stat cu ochii pe convorbirea la distanță dintre președintele american Joe Biden și omologul său rus Vladimir Putin. Va fi război? Va fi o dezescaladare de tipul celei văzute în primăvară? O primă concluzie în urma întâlnirii - și una nu foarte încurajatoare – este că pozițiile cu privire la Ucraina rămân aproape neschimbate. – *Ovidiu Nahoi*

WASHINGTONUL INTERPRETEAZĂ PREZENȚA trupelor ruse în apropierea graniței ca pe o agresiune și amenințăcu sancțiuni în caz că Moscova va alege calea militară. Rusia catalogheazăaceste preocupări drept „isterie" și spune că nu face altceva decât să răspundămișcărilor ucrainene și acumulării de forțe NATO în flancul estic al alianței.

Trebuie spus, totuși, că această prezență întărită a aliaților în regiune vine după anexarea de către Rusia a Peninsulei Crimeea, în primăvara anului 2014.

1. Ce impact a avut discuția Biden-Putin?

Dacă Vladimir Putin a mizat pe diviziunile din cadrul Occidentului, atunci se pare că a pariat pe un cal mort. Într-un semnal că aliații sunt pe aceeași lungime de undă, președintele Biden i-a contactat imediat după discuție pe aliații săi europeni: președintele francez Emmanuel Macron, cancelarul german Angela Merkel, premierul italian Mario Draghi, premierul britanic Boris Johnson. Apoi, a discutat cu aliații de pe flancul estic din cadrul grupului „București 9".

Anterior, liderul de la Kremlin primise avertismente similare de la Washington, Bruxelles, Paris sau Berlin: dacă va ataca Ucraina, vor fi consecințe majore.

Comentând la postul de radio Echo Moskvii, citat de Eurotopics, publicistul Leonid Gozman spunea că negocierile au însemnat un punct pentru Biden:

„Casa Albă a declarat imediat după încheierea discuțiilor că Biden a emis, de fapt, un ultimatum. Conform legilor străzii, stabilite de Putin și bazate pe anii de tinerețe petrecuți în Sankt Petersburg, răspunsul ar fi trebuit să fie imediat și ferm.

Dar Kremlinul a rămas tăcut timp de câteva ore și apoi a ieșit cu declarații de neînțeles, lipsite de orice postură de superputere. Potrivit rapoartelor din SUA, imediat după discuții, Biden i-a contactat pe liderii marilor state europene, care sunt aliații săi. Dar pe cine ar putea suna președintele nostru? Pe Lukașenko și Maduro? Putin este singur pe această planetă", comenta Leonid Gozman.

2. Își va schimba Putin atitudinea?

Cu 100.000-175.000 de militari masați la frontierele răsăritene ale Ucrainei (în funcție de sursa care furnizează cifrele), liderului de la Kremlin îi va veni foarte greu să se retragă pur și simplu în urma avertismentelor occidentalilor. Și ce motiv ar avea?

În definitiv, faptul că Vestul amenință numai cu sancțiuni economice îi indică lui Vladimir Putin lipsa apetitului pentru o implicare militară. În timp ce Kremlinul vrea să lupte și își pregătește deja poporul pentru război. Ar fi poate prea optimist din partea Occidentului să mizeze pe grija lui Putin față de privațiunile la care și-ar supune poporul în cazul unor sancțiuni majore sau a unor pierderi grele provocate de un război la scară largă.

În ultimele luni, propaganda rusă și-a îngroșat tonul la adresa Occidentului, pe canalele televiziunii de stat. SUA sunt acuzate că împing Europa și Ucraina către un război cu Rusia. Polonia este acuzată că a instrumentalizat ea însăși criza migranților de la frontiera cu Belarus, ca pretext pentru o acțiune agresivă.

La posturile TV controlate de Kremlin, militari și politicieni vestesc venirea celui de-al treilea război mondial, prin agresiunea Vestului – unul dintre pilonii propagandei rusești, bazat pe mitul sovietic al „Marelui Război pentru Apărarea Patriei".

După întâlnirea Biden-Putin, oficiali ucraineni au reclamat o întărire a dispozitivelor militare rusești masate la frontieră, într-un semn al unei lovituri militare de amploare.

3. Cum ar putea arăta războiul?

Dacă Rusia va da drumul câinilor războiului (nimic nu este sigur), există mai multe scenarii demne de luat în considerare. Unul, care s-ar potrivi cu imaginea lui Putin de jucător calculat și rece, ar consta într-o operațiune limitată: asigurarea unei legături terestre între Donețkul controlat de facto de Rusia și Crimeea ocupată, pe linia Mariupol-Kherson.

O miză importantă ar fi capturarea rezervoarelor de apă din regiunea de nord a Crimeei, controlate acum de Ucraina. Moscova ar putea astfel rezolva problema presantă a lipsei apei în peninsulă. Aceasta ar presupune un efort ofensiv pe un front relativ îngust, de câteva zeci de

kilometri, dar pe o adâncime de peste 400 de kilometri, ceea ce reclamă o mare concentrare de forţe şi armament. Un scenariu mai amplu ar presupune o continuare a înaintării ruseşti, cu capturarea Odesei, asigurarea unei legături terestre cu Transnistria şi capturarea Basarabiei istorice (Bugeac), ceea ce ar însemna revenirea Kremlinului la gurile Dunării. Şi reînvierea unui proiect istoric, al „Noii Rusii". Există chiar şi un scenariu mai amplu, cu o ofensivă în flancul sudic combinată cu una pe axa nord-sud, inclusiv dinspre Belarus, având ca obiectiv cucerirea capitalei Kiev şi astfel, spulberarea statului ucrainean.

4. Poate Ucraina să reziste?

Aceasta rămâne o întrebare. Capacitatea de rezistenţă a Ucrainei nu a mai fost testată de la momentul agresiunilor din 2014-2015. Atunci, Rusia a reuşit anexarea Crimeei printr-o operaţiune extrem de ingenioasă, aşa-numita tactică a „omuleţilor verzi" – combatanţi fără însemne, apăruţi de nicăieri şi care au ocupat în timp scurt punctele-cheie ale regiunii, fără a întâmpina vreo rezistenţă reală din partea forţelor ucrainene.

La începutul anului 2015, circa 5.000 de militari ucraineni au fost înconjuraţi de forţele separatiste pro-ruse la Debalţevo, în Donbas, consfinţind înfrângerea Kievului. În acelaşi timp, trebuie spus că oraşul Mariupol, deşi cu o populaţie preponderent rusofonă, a rezistat bine atacurilor rebelilor pro-ruşi din Donbas în 2014-2015.

De asemenea, o operaţiune de capturare a Odesei, după metoda patentată a „omuleţilor verzi" s-a sfârşit extrem de prost pentru Rusia, în mai 2014. Agenţii ruşi au fost incendiaţi de vii în palatul Camerei de Comerţ. Odesa, oraş fondat de Imperiul Rus, de cultură rusă, dar care preferă libertăţile conferite de statul ucrainean.

Ucraina pare mai pregătită astăzi pentru o confruntare decât era în 2014-2015. În primul rând, ţara a putut desfăşura un război de uzură de şapte ani cu separatiştii din Donbas. Aceasta i-a călit armata. Administraţiile pro-occidentale au reformat armata şi serviciile secrete, eliminând total sau măcar în bună parte cadrele pro-ruse. În ultimele luni, Ucraina a primit din Occident echipamente şi consilieri militari şi se aşteaptă ca acest sprijin (care continuă) să permită o rezistenţă pe un termen mai lung şi să provoace pierderi majore inamicului.

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

5. Ce speră Occidentul?

Occidentul nu se va implica militar în sprijinul Ucrainei, în eventualitatea unei agresiuni, dar speră să poată menţine pacea, prin avertismentele cu sancţiuni economice fără precedent. Se detaşează intenţia de blocare a conductei North Stream 2. Paradoxal, dintr-o pârghie în mâna Rusiei, gazoductul poate deveni o problemă pentru aceasta, câtă vreme va rămâne nefuncţional.

Alte măsuri ar putea fi scoaterea Rusiei din sistemul de tranzacţionare interbancară SWIFT, ceea ce ar însemna decuplarea ţării de la sistemul bancar internaţional, cu pierderi imense.

Sancţiunile ar putea fi, de asemenea, îndreptate împotriva familiei preşedintelui Putin ,dar şi împotriva unor persoane din anturajul acestuia şi a unor oligarhi.

Dar există speranţa că nu se va ajunge la aplicarea acestor sancţiuni şi că se va putea găsi o înţelegere în cadrul unui viitor dialog structurat ruso-american. Un proces asupra căruia, se pare, cei doi preşedinţi au convenit, în ultima lor întâlnire virtuală.

6. Dar ce vrea Rusia?

Dacă Rusia vrea „respect", atunci tocmai l-a primit şi îi va fi reconfirmat în următorul dialog direct cu SUA. De aici înainte, lucrurile se complică un pic.

Rusia a făcut o „linie roşie" din neaderarea Ucrainei (şi Georgiei) la NATO, dar aici se întâlneşte brutal cu poziţia Occidentului, exprimată de Joe Biden: nimeni nu poate opri drumul unei ţări către Alianţă.

Este o chestiune de principiu, pe termen lung. Ucraina oricum nu poate adera în viitorul apropiat, nu îndeplineşte condiţiile necesare. Dar aceasta este o problemă între statul care îşi doreşte aderarea şi Alianţă, fără vreun „veto" din partea unui terţ. Este o „linie roşie" pentru Occident.

Se va găsi un teren comun în spaţiul infinitezimal dintre cele două „linii roşii"? Sau Rusia va încerca să-şi impună linia prin forţă? Nu ştim.

Politica de forţă a Rusiei a avut un revers pe care probabil nu-l aştepta: a crescut foarte mult prezenţa militară pe flancul estic al NATO. Putin a mizat probabil pe diviziunile dintre occidentali, dar dacă a făcut-o, a greşit.

Agresivitatea sa a schimbat fundamental abordarea membrilor vest-europeni ai blocului occidental. În general mai indulgenţi şi dispuşi la cooperare, aceştia au devenit conştienţi de pericolul reclamat de atâta amar de vreme de către partenerii din Răsărit.

Azi, Kremlinul nu mai poate miza pe atitudini gen „business as usual" în politica europeană mainstream. I-au rămas doar o mână de extremişti.

Apoi, Rusia a anexat Crimeea şi controlează de facto Donbasul, dar în realitate şi-a înstrăinat Ucraina şi a dat un impuls puternic ethosului naţional ucrainean.

Putin poate porni un război şi mai poate smulge Ucrainei o bucată de teren. Dar nu le va putea scoate din cap ucrainenilor ideea orientării spre Occident. Dimpotrivă, îi va îndârji şi mai tare.

RĂZBOIUL HIBRID AL RUSIEI

MIGRANȚII CA O ARMĂ

Joe Biden și Vladimir Putin s-au pregătit îndelung cu echipele lor pentru a doua rundă a dialogului SUA-Rusia, la 7 decembrie, în circumstanțele noilor teste geopolitice inițiate de președintele rus. – *Adina Mutăr*

ÎN CADRUL PRIMEI ÎNTÂLNIRI, DESFĂȘURATĂ pe 16 iunie la Geneva, subiectele abordate de către președinții SUA și al Rusiei au fost vaste: stabilitatea strategică, controlul armelor nucleare, politicile comune de urmat împotriva atacurilor cibernetice pentru răscumpărare, încălcările drepturilor omului în contextul presiunii asupra opoziției din Rusia și conflictele în desfășurare la granița de est a Ucrainei.

În cele cinci luni care au trecut, unele dintre acestea și-au pierdut importanța, unele și-au schimbat conținutul și au fost adăugate noi titluri pe ordinea de zi.

La cea de-a doua întâlnire programată între liderii celor două țări, subiectul cel mai fierbinte a fost progresul NATO spre est, pe lângă uriașa forță a Rusiei de 100.000 de oameni desfășurată la granița cu Ucraina, activitățile în creștere ale NATO în Marea Neagră, amenințarea cu rachetele hipersonice, amenințările asimetrice și hibride care vizează NATO și UE cu „arma migrației în masă" prin Belarus.

Putin susține că nu există fluxuri de migranți dinspre Rusia

Dacă primele sunt „instrumente de forță" în vederea negocierilor, amenințarea hibridă cu „arma migrației" este deja în desfășurare, devenind un subiect extrem de fierbinte al SUA și UE la dialogul Biden - Putin, laolaltă cu stoparea extinderii NATO către est.

Cu o zi înainte de summit-ul online, președintele rus a ținut să precizeze că Moscova nu are nimic de-a

„Rusia nu a făcut nimic pentru a opri fluxul. Din ceea ce am aflat de la unii sirieni, angajații FSB practic LE-AU NETEZIT CALEA"

DIALOGUL SURZILOR
Amenințarea hibridă cu „arma migrației" este deja în desfășurare, devenind un subiect extrem de fierbinte al SUA și UE la dialogul Biden - Putin. Aici, o imagine de la întâlnirea de la Geneva.

face cu „arma migrației" și nu există fluxuri de migrație din Rusia către Europa.

„În ceea ce privește fluxurile de migrație, mulțumesc lui Dumnezeu, nu vedem astfel de fluxuri prin Rusia către Europa. Sincer vorbind, sper că nu vor mai exista în viitor nicăieri. (...) În ceea ce privește situația de la granița Belarus -Polonia, da, este dificilă. Dar este important să se respecte principiile și regulile pe care Comitetul Internațional al Crucii Roșii și Semilunii Roșii le-au respectat întotdeauna", a declarat acesta în timpul unei videoconferințe cu Francesco Rocca, președintele Federației Internaționale al Societăților Crucea Roșie și Semiluna Roșie (IFRC).

Putin a amintit că aproximativ 5.000 de migranți se află în prezent în Belarus, în timp ce 54.000 de migranți au ajuns în Uniunea Europeană prin Italia în acest an. Liderul rus a reamintit, de asemenea, revendicările reciproce cu privire la chestiunile privind migranții dintre Franța și Regatul Unit.

Președintele Rusiei a criticat autoritățile poloneze pentru că au folosit erbicide și pesticide împotriva refugiaților.

„Autoritățile din Belarus nu economisesc eforturi și încearcă să convingă oamenii să se întoarcă la locurile de reședință permanentă, în patriile lor, în primul rând în Irak, voluntar. Probabil este necesar să urmăriți cu atenție ce se întâmplă la graniță și ce fac autoritățile statului vecin, Polonia, în acest caz. Este inadmisibil să se pună tunurile de apă asupra oamenilor, mai mult, să se adauge erbicide și pesticide în această apă, ca să provoace arsuri și alte consecințe grave asupra migranților, inclusiv femei și copii. Este absolut incompatibil cu principiile de tratament uman al migranților", a menționat Vladimir Putin, adăugând că mulți migranți au murit la granița cu Polonia.

Liderul moscovit a cerut sprijin global prin organizațiile Crucii Roșii și Semilunii Roșii pentru a oferi asistența necesară persoanelor care au nevoie de sprijin.

„În ceea ce ne privește, vom face tot posibilul dacă va fi nevoie. Din câte am înțeles, autoritățile din Belarus și Societatea de Cruce Roșie din Belarus fac tot posibilul pentru a opri suferințele oamenilor care stau acolo", a spus Putin.

Președintele rus nu a pomenit nimic de faptul că acei migranți au fost aduși în Belarus cu vize de turiști și apoi duși la granița cu Polonia de către serviciile secrete din Belarus și împinși să forțeze trecerea, dacă nu chiar serviciile respective tăiau sârma ghimpată în zone nesupravegheate de polonezi, pentru a facilita trecerea.

Rusia asediază Europa cu migranți și refugiați

Rusia exploatează o serie de crize regionale, precum afluxul de migranți din Belarus, pentru a-i provoca pe

CRIZĂ
Migranții primesc hrană în timp ce așteaptă o soluție umanitară pentru ei, într-o zonă închisă de la granița Belarus-Polonia din Grodno, Belarus, pe 1 decembrie 2021.

europeni, a-i constrânge să negocieze și a-și impune influența.

De fapt, Moscova a fost acuzată că a folosit migrația ilegală pentru a-și promova agenda politică și înainte, președintele din Belarus doar a copiat „metoda".

Un fapt mai puțin mediatizat: la sfârșitul anului 2015 și începutul lui 2016, mii de refugiați și migranți și-au făcut drum spre Norvegia și Finlanda, din nordul Rusiei, cu ajutorul ghizilor ruși și al serviciilor secrete rusești.

Orașul de graniță norvegian Kirkenes, cu o populație de 10.200 de persoane, s-a trezit cu peste 10.800 de migranți până la sfârșitul anului 2015, potrivit primarului Rune Rafaelsen.

Traficul de-a lungul rutei arctice a crescut rapid, până la 200 de solicitanți de azil pe zi, oameni care au primit vize de turiști sau de studenți în Rusia, au ajuns la Moscova cu avioane, apoi s-au îndreptat spre Murmansk, către cea mai nordică graniță a Europei, unde erau preluați de șoferi ruși pentru suma de 500 -1.000 de dolari de familie și duși 35 de kilometri, până la „fâșie".

Obținerea vizelor de turist sau de studenți în Rusia este relativ ușoară, prin Consulatele din Damasc, Kabul, Istanbul sau Bagdad.

Fluxul acesta arctic a purtat denumirea de „migrația pe biciclete" și a ținut prima pagină a ziarelor norvegiene datorită inedितului situației. Era o imagine de neuitat să vezi bărbați, femei și copii trecând granița pe biciclete, îmbrăcați sumar, de vară, într-un peisaj arctic, alb de zăpadă.

La un moment dat, comercianții locali au rămas fără biciclete de vânzare (200 de dolari bucata), iar atunci puteai vedea și adulți pe biciclete de copii mici, „înotând" prin troienele de zăpadă, uneori și la -30 de grade, într-o regiune monitorizată îndeaproape de Serviciul Federal de Securitate (FSB), care controlează granițele Rusiei.

Potrivit statisticilor norvegiene, 20.000 de persoane au trecut cea mai nordică graniță externă Schengen din Rusia pentru a căuta azil în Norvegia, potrivit secretarului de stat Jøran Kallmyr.

De ce a fost nevoie de biciclete? Motivul e banal: o interdicție impusă în urmă cu 70 de ani de către ruși a circulației pietonilor de-a lungul drumului care duce spre Norvegia și o amenințare mai recentă din partea autorităților norvegiene de a-i urmări penal pe șoferii care transportau pasageri fără viză.

Unii migranți opriți la hotel, în Murmansk, au spus că au fost vizitați de ofițeri FSB, care, amabili, le-au urat călătorie plăcută când au aflat că intenția lor este să se îndrepte spre graniță. „Rusia nu a făcut nimic pentru a opri fluxul. Din ceea ce am aflat de la unii sirieni, angajații FSB practic le-au netezit calea", potrivit unui articol din *Foreign Policy* din noiembrie 2015.

Poate tocmai de aceea, autoritățile norvegiene îi returnau deseori pe sirieni, punându-i în autobuze și lăsându-i la stația de tren din Murmansk, știut fiind că în Rusia nu ajungeau decât oamenii regimului Assad, susținut de Vladimir Putin. De ce ar fi fost trimiși aceștia în Europa, dacă nu exista niciun risc pentru ei în Siria?!

Kremlinul răspundea la criticile că Rusia a deschis coridor de tranzit către Europa că vina migrației intră în sarcina „acelor țări care au cauzat situația catastrofală". Putin a pus criza refugiaților pe seama politicii externe a SUA pentru care aliații săi europeni „trebuie să poarte povara".

Oficialii europeni au acuzat Rusia și că facilitează fluxurile de migranți ca răspuns la sancțiunile UE pentru anexarea Crimeii de către Moscova prin acțiunile sale de război hibrid în Ucraina în 2014.

Rusia a fost, de asemenea, acuzată că a „stimulat" exodul masiv a 500.000 de sirieni în 2015 pentru a copleși Turcia și țările vecine ale UE.

Prin „stimulare" a se înțelege forțarea civililor sirieni să-și părăsească orașele, în urma unor bombardamente susținute asupra școlilor, spitalelor, piețelor, la care au participat avioanele de luptă rusești alături de cele ale regimului Assad.

Criza migranților este un act de război hibrid, deoarece Belarus a conceput-o pentru a obține avantaje strategice, pentru a pune presiune ASUPRA UE

Kitul modern de război al Kremlinului

Când forțele speciale ruse au capturat Crimeea la sfârșitul lunii februarie 2014, fără însemnele armatei, dar cu cel mai recent „kit militar", acesta a fost începutul unei noi ere a războiului.

Conflictul din Ucraina a demonstrat că Moscova, în încercarea de a-și realiza ambițiile regionale, cu resursele sale puternic limitate, a dezvoltat eficient un nou stil de „geopolitică de gherilă" care include desfășurare de agenți în teren, mergând la cacealma pentru a zăpăci serviciile secrete, valorificând operațiuni de informații, dar și fizice, de violență țintită, pentru a maximiza oportunitățile.

Cu astfel de metode, războaiele nu mai sunt declarate și, după ce au început, urmează un șablon necunoscut,

FOTO: SEFA KARACAN/ANADOLU AGENCY VIA GETTY IMAGES

la care se adaptează din mers. Orice stat poate, în câteva luni și chiar zile, să fie transformat în arena unui conflict armat feroce, să devină o victimă a intervenției străine și să se cufunde într-o catastrofă umanitară și război civil.

Cum a procedat Rusia cu Siria, dând o ultimă lovitură regimului Assad, care la ora actuală nu mai are nimic „național", resursele foarte bogate în petrol și gaze fiind promise Moscovei.

„Război hibrid" este un concept în curs de dezvoltare în studiile despre conflictele actuale.

Acesta se referă la utilizarea, de către o putere, a unor metode neconvenționale pentru a perturba sau a dezactiva acțiunile unui adversar pentru a-și atinge obiective strategice, fără a se angaja în ostilități deschise.

Conflictele hibride includ și operațiuni din „zona gri". Acestea sunt tipuri de acțiuni coercitive care sunt menite să intimideze un adversar, dar nu ajung și la un conflict fizic.

Operațiunile din „zona gri" sunt dificil de clasificat din cauza ambiguității acțiunilor (și a autorului) și a ambiguității Dreptului internațional cu privire la aceste acțiuni. Uneori, acțiunile nici măcar nu justifică un răspuns.

UE și NATO s-au angajat să își consolideze cooperarea în combaterea AMENINȚĂRILOR HIBRIDE

Există și un al treilea element utilizat în conflictele hibride, anume „lawfare", care se referă la utilizarea legii ca armă sau incapacitarea unei legi locale sau de Drept internațional.

Războiul hibrid exploatează identitățile naționaliste, estompând astfel responsabilitatea centrală și chiar câștigând sprijin politic în rândul mișcărilor de extremă-dreapta. Acesta încorporează cele mai puternice atribute ale unei insurgențe, umplând golurile lăsate de dezavantajele utilizării forței convenționale.

Cum se desfășoară toate acestea la granița dintre Belarus și UE, implicând Polonia și Țările Baltice?

Ascensiunea partidelor naționaliste în Europa

Criza migranților este un act de război hibrid, deoarece Belarus a conceput-o pentru a obține avantaje strategice, pentru a pune presiune asupra UE și a crea discordie în interiorul blocului.

Minskul a folosit un trafic de ființe umane sponsorizat de stat, menit să creeze o criză umanitară pentru a forța UE și statele membre să ridice sancțiunile asupra țării și să negocieze direct cu un președinte dictator, ignorând astfel o regulă de aur a democrației, de a nu încuraja un lider autocrat.

Soluțiile politice care depășesc domeniul de aplicare al NATO sunt necesare pentru ca Țările Baltice să își abordeze cea mai mare vulnerabilitate la războiul hibrid: și anume prezența unor populații mari apatride în Estonia și Letonia. Și acesta este unul dintre obiectivele crizei migrației din Belarus.

Belarus se angajează, de asemenea, în „lawfare", prin constrângerea statelor UE să încalce legislația internațională și cea a UE, oprind migranții și returnându-i în Belarus. Aceasta este o încălcare a Principiului nereturnării, conform Dreptului internațional, care interzice trimiterea refugiaților înapoi în țări în care ar putea fi vătămați.

De exemplu, Polonia a adoptat luna trecută o legislație care permite ca migranții care intră ilegal în țară să fie respinși, iar cererile lor de azil ignorate.

Răspunsul UE și NATO la războiul hibrid

UE a permis, de asemenea, ca statele din jurul Belarusului să refuze acordarea de azil migranților din Belarus și să practice returnarea acestora.

UE și NATO s-au angajat să își consolideze cooperarea în combaterea amenințărilor hibride cu ocazia unei vizite comune în Lituania concentrată în principal pe criza migranților din Belarus și pe consolidarea prezenței militare rusești în apropierea graniței cu Ucraina, transmite AFP.

În vizita comună în Lituania a secretarului general al NATO, Jens Stoltenberg, și a președintei Comisiei Europene, Ursula von der Leyen, cei doi au acuzat regimul de la Minsk că a orchestrat criza migranților, care reprezintă, în prezent, o amenințare hibridă la adresa UE.

„Pentru a răspunde la astfel de evenimente, este important ca UE și NATO să colaboreze", a insistat președinta Comisiei Europene în timpul unei conferințe de presă comune cu secretarul general al NATO și cu liderii lituanieni.

Ursula von der Leyen a mai subliniat că UE a decis să tripleze (200 de milioane de euro), suma fondurilor destinate gestionării frontierelor în Letonia, Lituania și Polonia pentru 2021 și 2022. Fondurile vor fi cheltuite pentru vehicule de patrulare și supraveghere electronică, inclusiv drone.

„Dacă situația de securitate se înrăutățește, nu excludem posibilitatea unor consultări în temeiul articolului 4 al NATO", a avertizat președintele lituanian Gitanas Nauseda, în legătură cu situația de la granița țării sale cu Belarus.

Și Polonia a avertizat că ar putea invocat articolul 4 al Tratatului Nord-Atlantic, care prevede posibilitatea solicitării de consultări în cazul „unei amenințări la adresa integrității teritoriale, a independenței politice sau a securității oricăreia dintre părți".

În opinia secretarului general al NATO, creșterea neobișnuită a prezenței tancurilor, artileriei, dronelor și a miilor de soldați pregătiți pentru luptă este un aspect „foarte îngrijorător din multe motive", în special „pentru că nu este provocată și nu este explicată". „Mesajul către Rusia este că trebuie să dezescaladeze, să reducă tensiunile și să fie transparentă", a adăugat Stoltenberg care a avertizat că, dacă Moscova „decide să folosească forța, vor exista, desigur, consecințe".

EPUIZARE

EPOVARE

INOVARE

ociobaterii are nevoie de soluții pentru a face o schimbare radicală,
precum transformarea apei uzate în apă potabilă.

Misiunea noastră, transformarea ecologică.

Pentru mai multe informații despre proiectele noastre de mediu,
accesați www.veolia.ro

Regenerăm planeta

VEOLIA

MONDIAL

UE intră în competiție cu China

Uniunea Europeană „aruncă mănușa" Beijingului în competiția pentru influența economică și politică pe plan global. Bruxelles-ul a anunțat un amplu proiect de investiții destinat țărilor în curs de dezvoltare. Dar cât de interesate vor fi acestea de „alternativa europeană"?

LA ÎNCEPUTUL LUNII DECEMBRIE, Comisia Europeană a anunțat un plan internațional de infrastructură numit „Global Gateway", care își propune să mobilizeze 300 de miliarde de euro în investiții în infrastructură publică și privată.

Potrivit oficialilor de la Bruxelles, planul are „amploare globală, se adaptează la nevoile și interesele strategice ale diferitelor regiuni". Atunci când Comisia și-a prezentat proiectul, cuvântul „China" a lipsit cu desăvârșire din discursul oficial. Dar toată lumea vedea elefantul din încăpere.

Ceva în plus de la Europa...

Planul european este văzut ca un efort de a concura Inițiativa Belt and Road a Chinei („Noul Drum al Mătăsii"), lansată în 2013 sub semnătura președintelui Xi Jinping și care finanțează proiecte de infrastructură în lumea în curs de dezvoltare și nu numai.

Noul Drum al Mătăsii a făcut posibilă dezvoltarea unor infrastructuri rutiere, feroviare și portuare menite să lege China de restul planetei. Beijingul a investit deja 140 de miliarde de dolari, conform propriilor cifre. Aceasta a ajutat țara să se aprovizioneze cu materii prime și să exporte.

Global Gateway se vrea o versiune mai modernă, în care este vorba mai mult decât de construirea de infrastructuri. Sunt vizate proiecte educaționale, de sănătate și de stimulare a creativității. Proiectele trebuie să fie eco-responsabile și orientate digital. De asemenea, sunt avute în vedere standarde sociale și democratice – dacă într-una din țările beneficiare are loc, de exemplu, o lovitură de stat, finanțarea este oprită.

Este, așadar, o variantă mult mai apropiată secolului XXI decât Noul Drum al Mătăsii.

Și mai este un răspuns politic al Europei în era care se deschide, cea a rivalității sistemice cu China.

Realitatea este că Beijingul a investit puternic în țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa dar chiar și pe pământ european. Odată cu aceasta, China și-a extins nu doar sfera de influență economică, ci a oferit unor țări cu nevoi de dezvoltare un model alternativ la democrația de tip occidental.

DE

OVIDIU NAHOI

Este, oare, momentul potrivit?

Întrebarea este dacă nu cumva Uniunea Europeană a venit un pic cam prea târziu în acest joc global, în care China pare să fi luat un avantaj major. Răspunsul ar fi: și da, și nu.

Planul european vine cam târziu, întrucât deja s-a adaptat în ultimii ani noilor priorități legate de energiile regenerabile sau rețelele digitale și noi tehnologii, spune pentru televiziunea France 24 Jean-François Dufour, directorul firmei de consultanță DCA Chine-Analyze.

În al doilea rând, China plănuiește să cheltuiască până la un trilion de dolari pentru noile sale Drumuri ale Mătăsii, așadar, de trei ori mai mult decât își propune Uniunea Europeană. În plus, planul chinez este deja o mașinărie bine unsă, în timp ce alternativa europeană se află de-abia la început.

Există, totuși, argumente pentru care planul nu vine chiar atât de târziu. Primit cu entuziasm în lumea în curs de dezvoltare, la momentul lansării, mega-proiectul chinez începe tot mai mult să-și vădească părțile ascunse și mai puțin plăcute pentru beneficiari.

Noul Drum al Mătăsii are la bază

AN GREU PENTRU AUTOTURISME
Mașinile care marchează 2021 » P.56

împrumuturi oferite de bănci chineze. Contractele au fost adesea acuzate de opacitate și clauze ascunse, astfel că multe state beneficiare au ajuns să se trezească, în final, cu mari datorii. În timp ce, adeseori, obiectivele se dovedeau a nu avea rentabilitatea așteptată sau nici măcar nu erau finalizate.

Muntenegru s-a aflat la un pas de a pierde suprafețe importante de teren, ca urmare a proiectului unei autostrăzi încă nefinalizate. Și asta s-ar fi întâmplat cu adevărat dacă n-ar fi fost sprijinul de ultim moment al Uniunii Europene.

Djibouti avea să constate că acumulase 70% din datoria sa externă doar către un singur partener – și anume China. Aceasta, în timp ce promisele instalații portuare, drumuri și căi ferate încă nu fuseseră finalizate sau nu aduceau veniturile așteptate.

Kenya are probleme similare cu o cale ferată de 5 miliarde de dolari care leagă portul Mombasa de capitala Nairobi – un tribunal a și declarat proiectul ilegal, anul trecut. Evident, calea ferată rămâne pe teren, nu poate fi demontată. Dar nu se știe cum o va plăti statul kenyan. Sri Lanka a avut mai puțin noroc, s-a văzut nevoită să predea Chinei administrarea unuia dintre cele mai importante porturi în schimbul datoriei.

Există probleme și de natură ecologică și socială. Chinezii sunt adesea acuzați că își dezvoltă proiectele fără niciun fel de grijă pentru mediu, exploatând fără milă resursele locale.

Apoi, impactul social al marilor proiecte este foarte departe de cel așteptat. Chinezii preferă, de cele mai multe ori, să aducă forța de muncă de acasă în loc să o angajeze de pe plan local. De aici, și tot felul de probleme sensibile legate de ciocnirile culturale cu comunitățile locale, care văd că nu au mare lucru de câștigat de pe urma unor proiecte care promiteau să le aducă bunăstare.

Liderii statelor beneficiare se văd acum prinși într-o adevărată capcană. Marile proiecte nu aduc așteptata îmbunătățire a vieții locuitorilor. De multe ori, obiectivele nu sunt terminate, mediul suferă agresiuni majore iar statele se trezesc pline de datorii. Departe, foarte departe de promisiunile inițiale. Iar nemulțumirile cetățenilor se îndreaptă, evident, asupra propriilor lideri.

Tocmai pe aceste realități mizează acum Uniunea Europeană. Iar, din acest punct de vedere, momentul lansării Global Gateway pare unul potrivit. Cu câțiva ani în urmă, era prea devreme pentru ca statele beneficiare să constate inconvenientele planului chinez. Atunci, era doar entuziasmul.

Beijingul a investit puternic în țări în curs de dezvoltare din Asia, Africa, dar chiar și pe pământ european

Uniunea Europeană promite contracte transparente, care să elimine riscul unor datorii ascunse. În plus, va exista o preocupare majoră pentru protecția mediului și respectarea de standarde sociale. Ca să nu mai vorbim de proiectele de tip 2.0, în educație și cercetare, cu un impact economic și social major.

Și totuși, transparența și buna guvernare se „vând" greu...

Uniunea Europeană își pune, așadar, cele mari speranțe tocmai în standardele sale, în modelul său invidiat și dorit în multe părți ale lumii. Dar nu cumva tocmai aceste standarde vor deveni problemă?

Multe dintre statele potențial beneficiare sunt conduse de lideri autoritari, înconjurați de elite civile și militare corupte. Nu ne putem aștepta ca astfel de regimuri să fie foarte preocupate de standarde sociale, educaționale, de mediu. Ce să mai vorbim despre minime cerințe democratice...

Aceste regimuri își spoliază fără milă propriile țări, iar condițiile puse de Uniunea Europeană pot să fie mai degrabă o problemă decât o oportunitate mai interesantă decât ceea ce propune China.

Dimpotrivă, tocmai lipsa de transparență a contractelor chinezești ar putea fi mai atractivă.

Peste tot, autoritarismul merge mână în mână cu populismul. Aplicarea programelor finanțate de UE potrivit standardelor vă necesita o birocrație destul de stufoasă și, uneori, atitudini de tipul „biciul și zăhărelul". Un teren numai bun pentru a fi speculat de conducătorii populiști.

Președinta Comisiei Europene, Ursula von der Leyen declara, la lansarea inițiativei, că „țările care au avut o experiență cu China au nevoie de o alternativă".

O afirmație care s-ar putea să fie valabilă doar în parte. În orice caz, competiția este deja pornită.

FOTO: GULLIVER / GETTY IMAGES

Când auzi despre un centru pentru bolnavii de Alzheimer, te gândești imediat la cei în vârstă pe care-i cunoști. Nu este deloc un gând confortabil, mai ales dacă ai întâlnit cazuri grave. Știi că este o afecțiune ireversibilă care poate lovi pe oricine. Și e foarte greu să vezi oameni care altă dată mutau munții, iar acum au uitat până să și vorbească și să meargă. – *Mihai Duță*

LOCUL ÎN CARE UIȚI

CU LUCRURILE ASTEA ÎN MINTE, am mers la un centru de zi pentru bolnavii de Alzheimer din București. În cele câteva ore petrecute acolo am învățat că nu este pierdută orice speranță, că poate fi și altfel.

Când am ajuns acolo, trei grupe de bunici erau fiecare în câte o cameră, la câte o masă de lucru și erau foarte prinși de ceea ce făceau. Dar era mai degrabă o atmosferă de tabără și nu ceva apăsător, cum îmi imaginasem. În scurt timp, aveam să aflu mai multe lucruri noi decât aș fi crezut.

I am Elena

În cabinetul psihologului Luminița Daneș am ajuns chiar la cursul de engleză. „I am Elena. How are you?", am auzit când am intrat. În fața unui calculator, cu ajutorul unei tablete, Elena, Olimpia și Catherine erau la prima lecție de engleză organizată la Centrul de zi pentru bolnavii de Alzheimer de la Complexul Multifuncțional Caraiman din subordinea Primăriei Sectorului 1.

Da, ați înțeles bine, cele trei doamne se înscriseseră la cursul de engleză. Învățau acum să spună cum le cheamă, formule de salut și formule de politețe. Și erau foarte prinse de acest lucru.

„Învățarea unei limbi străine cu ajutorul tehnologiei duce la îmbunătățirea capacităților cognitive. Mi-aș fi dorit să aduc un voluntar să facem dans, pentru că art terapia are efecte fantastice. Noi mai dansăm aici, să știți. Lucrăm foarte mult în echipă", explică psihologul Luminița Daneș.

Am fost foarte curios să aflu mai multe despre doamnele pe care le văzusem la cursul de engleză.

În vervă la cei 77 de ani ai săi, Elena Lică mi-a povestit cum a ajuns la Centrul de zi pentru bolnavii de Alzheimer de la Complexul Caraiman.

„În 2017, am văzut un anunț că se fac gratuit analize pentru hepatită la Complexul Caraiman. Fiind interesată de sănătatea mea, am venit și le-am făcut. Atunci mi s-a propus să vin și la stomatologie, tot gratuit, apoi am trecut pe la toate cabinetele la care am fost îndrumată. Așa am ajuns la interne, ortopedie, neurologie, geriatrie. Apoi am cerut să fac și fizioterapie și am început în 2020, apoi am întrerupt din cauza pandemiei. După ce situația cu coronavirusul s-a mai reglementat, am îndrăznit și am venit din nou. Mi s-a aprobat să mă aducă mașina Complexului de acasă și să am transport gratuit din cauza problemelor pe care le am la picioare. Acum fac și fizioterapie și tratament injectabil.

Pentru mine exercițiile sunt mai ușoare, pentru că nu sunt în situația altora, și mă simt chiar de ajutor. De-acum, familia mea este Caraimanul. Mă gândeam la un moment dat că parcă e obositor să te scoli dimineață, dar doamnele psiholog m-au încurajat să vin. Şi am venit. Acum nu pot să mă mai despart de grup. Şi băiatul meu a zis că se bucură că am acceptat să vin, pentru că nu vrea să mă vadă toată ziua în fața televizorului supărată de ce văd acolo. Am început și engleza, dar sunt cam timidă, pentru că eu am făcut rusă, franceză și latină în școala generală", povestește doamna Lică, fostă contabilă la Direcția Alimentară a Sectorului 6. Vorbește cu mândrie despre cei doi fii ai ei, care au câte două facultăți fiecare și nu-l uită pe soțul ei care a decedat în urmă cu cinci ani.

Am mers apoi în camera multifuncțională în care se completau fișe de lucru cu diferite teme sub îndrumarea psihologului clinician Nicoleta Arhip. Doamna Olimpia Ioniță (83 de ani) pe care o văzusem și la cursul de engleză colora acum una dintre fișe. Mi-a povestit că a ajuns la Complexul Caraiman, mai întâi la recuperare medicală. „Eram cu fata mea și doamna Helene Radu (n.r. Șef de Serviciu Centrul de Recuperare Medicală și Centrul de Zi Alzheimer) ne-a văzut și ne-a recomandat să ne înscriem aici. Ne-a explicat că o să vină o mașină să ne ia, ca ne mai punem memoria la lucru. Inițial nu am vrut. Era și la începutul pandemiei,

nu știam despre ce mașină e vorba. Apoi doamna Radu ne-a sunat și acasă pentru confirmare și am venit. Aici mi-am rezolvat și problemele cu dantura, la cabinetul de stomatologie. Mă simt foarte bine aici. În primul rând pentru că am un program. Mă trezesc dimineața în fiecare zi, pentru că altfel aș sta și nu aș face nimic. Fac un duș, mânânc un senviș, beau o cafea. Fără cafeluță nu mă simt bine. Vine apoi mașina și ne aduce aci. Iar aici ne dezlănțuim. Ne povestim viețile, vorbim despre problemele de sănătate care ne apasă. În curând fac un an de când vin aici", spune doamna Olimpia. Apoi își aduce aminte cu nostalgie de vremurile când era magazioneră la depozitul de jucării și mergea cu fetița ei să-i arate dulapurile pline cu păpuși. În aceeași cameră, o altă doamnă a fost profesoară de istorie, a predat mai întâi în țară, la Școala 17, apoi în Brazilia și Argentina. Lângă ea este doamna Maria, fostă contabilă. Și ea se simte foarte bine aici. „Nu e plăcut să stai singur în casă", e concluzia generală.

PSIHOLOGUL LUMINIȚA DANEȘ (centru), Elena Lică (stânga) și Olimpia Ionită la cursul de limba engleză

FOTO: INQUAM PHOTOS / OCTAV GANEA; NEWSWEEK ROMÂNIA / MIHAI DUȚĂ

Transport gratuit cu un microbuz special

Beneficiarii Centrul de zi pentru bolnavii de Alzheimer sunt preluați de acasă în fiecare dimineață de un microbuz special, adaptat inclusiv pentru persoanele care se află în scaun rulant. În jurul orei 9.00 ajung la Complexul Caraiaman, apoi încep terapiile și exercițiile. La prânz primesc o masă, apoi, în jurul orei 14.00, sunt transportați acasă. Toate aceste servicii, inclusiv cele medicale de la alte specialități ale Complexului Caraiman, sunt gratuite. Acest centru, care ține de Primăria Sectorului 1, este gândit și realizat după toate normele internaționale.

O armată de psihologi și medici

Nucleul de bază al acestui centru este alcătuit din doi psihologi, un medic psihiatru şi un medic geriatru. Pe lângă aceştia, din echipa extinsă fac parte şi medicii de la celelalte specialităţi din Complexul Multifuncţional Caraiman.

„În Centrul de zi Alzheimer de la Complexul Caraiman desfăşurăm un program integrat de servicii de sprijin pentru vârstnici. În mod special pentru cei care se confruntă cu tulburări neurocognitive. Apar probleme legate de memorie, de atenție, de orientarea în spațiu și timp și multe altele probleme, inclusiv la nivel fizic. Lucrăm după o metodologie care să acopere și partea de funcționare motorie şi partea de funcţionare la nivel psihoemoţional. Din acest motiv o echipă multidisciplinară este extrem de importantă într-un astfel de centru.

Nucleul de bază al echipei este alcătuit din doi psihologi, medicul psihiatru și medicul geriatru. La vârste înaintate apar foarte multe probleme pe partea de articulații, de deplasare și aici intervine medicul de recuperare fizică. Majoritatea celor care vin la noi au probleme cu vederea așa că îi trimitem la medicul oftalmolog. În funcție de problemele pe care le au îi trimtem la medicul specialist. Totul se întâmplă în Complexul Multifuncţional Caraiman şi este gratuit. Scopul nostru nu este doar îmbunătățirea funcțiilor cognitive , scopul nostru este, per total, îmbunătățirea calității vieții", spune psihologul Luminița Daneș.

Echipament unic în România

Centrul de zi pentru bolnavii de Alzheimer de la Complexul Caraiman are în dotare un echipament unic în România, achiziționat anul trecut. Este vorba despre Khymeia VRRS – Virtual Reality Rehabilitation System.

„Este produs de un institut de cercetare, nu este un produs comerical. A fost făcut în urma unei cercetări științifice de un institut din Italia. Este un aparat care folosește relitatea virtuală și cu ajutorul căruia putem să stimulăm funcțiile cognitive: memoria, atenția, orientarea în spațiu. Are tot felul de exerciții interactive. Noi am achiziționat strict modulele de stimulare cognitivă și training cognitiv, modulul logopedic. Acest modul este foarte important pentru că la vârste înaintate apare afazia, adică se pierde limbajul, persoanele afectate nu-și mai amintesc cuvintele, nu-și mai amintesc nici măcar literele. Exercițiile făcute cu acest echipament îi ajută pe pacienți să recupereze din memorie aceste informații și să devină funcționali.

Avem un exercițiu de folosire a banilor, de exemplu. E foarte util, pentru cei care încă mai fac cumpărături. Ei trebuie să știe să folosească bancnotele, să știe să dea suma corectă și să știe ce rest trebuie să primească. Putem crește nivelul de complexitate al exercițiilor pe măsură ce beneficiarii avansează și se descurcă mai bine.

Mai avem un alt echipament, Nirvana, care folosește și acesta realitatea virtuală și este foarte interactiv. Acolo, suplimentar, pe lângă faptul că exercițiile sunt foarte amuzante, pacienții au posibilitatea să-şi folosească membrele superioare. Astfel sunt dezvoltate și dexteritatea motorie și motricitatea fină", arată pishologul Luminița Daneș.

În echipă cu pacientul

Într-una din camerele de lucru ale centrului de zi pentru bolnavii de Alzheimer, acolo unde funcționează Nirvana, o altă doamnă sparge baloane virtuale. Pare un joc copilăresc, dar nu e doar atât. Baloanele sunt proiectate pe un perete și se sparg atunci când le atingi cu mâinile.

Pe lângă urmărirea baloanelor, exercițiul antrenează atenția, dar și deplasarea și mișcarea brațelor. Când vezi bucuria cu care pacienții participă la acest exercițiu-joc, mai că-ți vine să li te alături.

Psihologul Nicoleta Arhip face echipă cu doamna care exersează. O încurajează, o felicită și o ajută atunci când e cazul.

„Avem trei grupuri aici care lucrează prin rotație la echipamente și în sala multifuncțională. Cu astfel de exerciții le menținem stabilitatea, îi ajutăm să rămână cât mai atenți pe sarcină. Nefăcând aceste exerciții totul se pierde mai ușor. Iar noi încercăm aici să le menținem beneficiarilor câteva funcții importante pentru cât mai mult timp. Pe cei cu detriorare cognitivă moderată îi aducem împreună cu cei cu deteriorare cognitivă ușoară , apoi îi rotim.

Majoritatea persoanelor cu care lucrăm aşteaptă cu nerăbdare să revină. Chiar îşi doresc să rămână şi peste orele pe care le au disponibile cu noi aici pentru terapia ocupaţională.

Cei care sunt mai activi au un suport familial extins, au un grup de prieteni, socializează și după ce pleacă de aici. Se mai întâlnesc şi discută, sunt mai comunicativi. Factorul personalitate contează", ne-a spus psihologul Nicoleta Arhip.

La celălalt aparat, doamna Lică potrivește tot felul de forme geometrice pe un ecran tactil care-i dă tot felul de indicații și o aplaudă când face lucrurile corect.

„Chiar dacă la aceste echipamente lucrează o singură persoană, ceilalți o susțin. Îi arată unde a greșit, o completează. Este fascinat cum se modifică dinamica echipei. Am început cu grupuri omogene, apoi am realizat că trebuie să fie niveluri de funcționare și patologii diferite.

Un mare beneficiu este că socializează, că se simt din nou vii, că se validează între ei. Se creează tot felul de legături, își iau contactele, se sună în timpul liber", explică psihologul Luminița Daneș. Suplimentar, se lucrează pe partea de terapie ocupațională. Cei care fac parte din acest program au tot felul de fișe de lucru pe care le completează zilnic, ba chiar primesc și pentru acasă dacă doresc. Se lucrează foarte mult pe partea de imaginație, astfel încât pacienți să nu se simtă constrânși.

FOTO: NEWSWEEK ROMÂNIA / MIHAI DUȚĂ

MEDICUL PSIHIATRU
Mirela Florescu împreună cu psihologii Luminița Daneș și Nicoleta Arhip sunt în permanență alături de persoanele din Centrul de zi pentru bolnavii de Alzheimer (sus). La lucru cu Khymeia VRRS, un echipament unic în România (stânga jos). Psihologul Nicoleta Arhip face echipă cu o doamnă care face un exercițiu distractiv cu sistemul Nirvana.

PACIENTELE
Centrului de zi pentru bolnavii Alzheimer de la Caraiman se simt ca în familie (sus). Un microbuz special amenajat transportă în fiecare zi beneficiarii Centrului de zi pentru Alzheimer

Uitarea, cea mai întâlnită problemă

Cei mai mulţi dintre beneficiari vin cu alterarea memoriei, a atenţiei, cu depresii geriatrice, AVC, Parkinson, diabet. Mulţi nu au medicaţie corespunzătoare. Sunt şi persoane cu schizofrenii care au primit la Caraiman un tratament psihiatric corespunzător şi acum sunt foarte bine.

Evaluarea beneficiarilor este făcută de o echipă complexă, tocmai pentru a fi găsite cele mai bune soluţii pentru aceştia.

„De la bun început facem o selecţie să vedem dacă persoanele corespund din punct de vedere al criteriilor stabilite iniţial. Este foarte important să nu existe tulburări de comportament, pentru că, dacă avem un singur pacient cu astfel de tulburări, este afectată funcţionarea la nivelul întregului grup.

Pacienţii sunt incluşi şi în programul de recuperare medicală şi în programul desfăşurat în sala multifuncţională, unde avem tot felul de servicii de suport.

Facem şi psihoterapie individuală de suport pentru că sunt foarte mulţi vârstnici care au depresii. Acordăm servicii de suport şi aparţinătorilor. Pentru că este foarte important ca şi în mediul familial vârstnicii să fie sprijiniţi. Chiar îi încurajăm pe aparţinători să participe la câteva şedinţe ca să vadă în mod concret cum ne desfăşurăm noi activitatea şi să facă activităţi similare acasă pentru că acest lucru este extrem de util“, spune psihologul Luminiţa Daneş.

Din nucleul de bază face parte şi medicul psihiatru Mirela Florescu, care are

FOTO: NEWSWEEK ROMÂNIA / MIHAI DUŢĂ

un rol foarte important în evaluarea pacienţilor. „La evaluarea individuală fac o anamneză, câteva teste de memorie şi trag o concluzie. După aceea iau parte la terapia de grup şi îmi completez concluzia. Acolo observ autonomia beneficiarilor, stadiul declinului cognitiv, interacţiunile cu ceilalţi. Apoi pot da şi recomandări de terapie şi de tratament medicamentos. Eu recomand şi consulturile colegilor mei în cazul în care depistez şi ceva patologie şi ceva comorbidităţi.

Cu doamnele psiholog colaborez pe testele de memorie, pe observaţiile dumnealor din timpul terapiei de grup şi mai departe, cu ajutorul acestora, pot trage nişte concluzii mai bune.

Pot să mai schimb şi tratamentul în cazul în care pacienţii sunt sub tratament, bineînţeles cu acordul aparţinătorilor sau, dacă nu au tratament, îl iniţiez.

Cei mai mulţi dintre beneficiari vin cu problema uitării, apoi, ne spun că nu dorm, că nu mai au aceeaşi putere să fac diverse lucruri, că nu mai au chef, nu se mai pot concentra. Dar cea mai frecventă problemă e uitarea.

E foarte important că lucrăm în echipă, este foarte importantă stimularea cognitivă pentru că, acasă, ei se izolează şi atunci mintea nu mai lucrează aşa cum trebuie.

Banala întrebare în ce dată suntem astăzi este o stimulare. Şi drumul de acasă până aici este o stimulare. Eu sunt foarte încântată de acest centru. Feedback-ul aparţinătorilor este foarte bun“, ne-a spus medicul psihiatru Mirela Florescu.

„Am avut persoane venite în fotoliu rulant care nu reacţionau, nu comunicau, cu probleme foarte grave. Acum nu îi mai recunoşti. S-a îmbunătăţit şi mersul, sunt activi, joviali, dansează.

Din păcate, în multe cazuri aparţinătorii vin prea târziu şi nu ştiu că există servicii de sprijin“, completează Luminiţa Daneş.

Cum sunt convinşi pacienţii să-şi ia tratamentul

Dintr-o echipă care se ocupă cu persoane în vârstă nu avea cum să lipsească medicul geriatru.

„Ţinta noastră este identificarea precoce a pacienţilor potenţiali sau în stadii incipiente. Pentru un medic geriatru vârsta de 70 de ani este considerată o vârstă tânără. Povara pe care o duc din cauza diverselor traume îi face pe mulţi oameni să nu se ocupe de sănătatea lor. Identificarea precoce a cazurilor este ţinta mea principală. E important să anticipezi ce s-ar întâmpla peste un an, doi, trei şi chiar cinci ani.

În completarea specialităţii de bază mă folosesc de medicina alternativă. Având în vedere că vârstnicii au multe afecţiuni, există riscul ca la zece diagnostice să fie cel puţin douăzeci de medicamente. Pentru a reduce efectele secundare şi adverse încerc să le susţin organele cele mai importante, ficatul şi rinichiul, cu ajutorul homeopatiei, cu produse cât mai naturale. Abordarea homeopatică este accesibilă şi ca preţ şi ca administrare.

Persoanele care vin aici sunt uneori în situaţii destul de grave pentru că îşi ignoră bolile şi refuză să ia medicaţia pentru că ar fi toxică. Astfel ei pot ajunge la accidente cerebrale şi la demenţe. De multe ori acestea sunt consecinţe ale tensiunii netratate corespunzător. Atunci, spunându-le că pot să ia medicamentul respectiv pentru că venim cu ceva care să îndepărteze efectele adverse, care să susţină ficatul, să susţină rinichii, pacienţii colaborează şi încep să-şi ia tratamentul.

Eu sunt permisivă, le las spaţiu, iar ei se deschid şi recunosc că nu şi-au permis să le spună altor medici că nu iau tratamentele recomandate. Subliniez importanţa înţelegerii modului lor de a gândi, chiar şi la demenţă. În momentul în care tratamentul este explicat, pacientul înţelege că rezultatele sunt benefice atât pentru pacient cât şi pentru aparţinători. Iar cei din stadiile incipiente au şanse la o evoluţie bună“, ne-a explicat medicul geriatru, Cristina Popescu.

video newsweek.ro

PUBLICITATE

AUTO

Mașinile care marchează 2021

Mașinile electrice au intrat, voit sau nevoit, în prim plan. Iar automobilele cu motoare termice își trăiesc ultimele clipe de glorie. Performanțele la care au ajuns unele modele lansate în ultima perioadă, însă, vor rămâne, cu siguranță, în istorie.

ANUL 2021 A FOST UNUL SURPRINZĂTOR DE DIFICIL PENTRU industria auto. Cifrele finale vor veni în ianuarie, dar, la cum arată datele până acum, 2021 va rămâne în istorie drept unul dintre cei mai slabi din ultimii zeci de ani. După lockdown-urile din 2020, constructorii au fost luați prin surprindere și loviți grav de „pandemia superconductorilor". Neavând piese, au fost nevoiți să închidă fabrici sau să vândă mașini fără diverse sisteme sau opțiuni, deși clienții le bifaseră. Iar timpii de așteptare pentru livrarea unui vehicul comandat au ajuns, în unele cazuri, și la 8-10 luni, deși nu e vorba despre modele premium sau de lux, personalizate în detaliu. Cu toate problemele și dificultățile din industria auto, însă, „Capitolul 2021" din cartea de istorie a automobilului va fi destul de consistent. Pentru a vă face o idee, *Newsweek România* vă prezintă câteva dintre modelele cu potențial.

DE

RĂZVAN SCĂEȘTEANU
razvan.scaesteanu@newsweek.ro

Toyota Yaris GR Sport

De ani buni, Toyota a bătut mai mult monedă pe electrificare. Dar acum, pe fondul amenințării extincției lente și sigure a mașinilor cu motoare termice, și-a adus aminte de momentele sale de glorie în motorsport și de efectul acestora asupra pasionaților de mașini și a lansat Toyota Yaris GR Sport, un model declinat direct din Yaris-ul de WRC cu ajutorul specialiștilor Toyota Gazoo Racing World Rally și Tommi Mäkinen Racing. Mașina are sub capotă cel mai puternic motor pe benzină în trei pistoane, de 1.6 litri, de pe piață, care dezvoltă 261 de cai putere și un cuplu maxim de 360 Nm, și dispune de tracțiune integrală, cu două diferențiale auto-blocante Torsen, precum și de cutie de viteze manuală.

Dacia Spring

Dacă Logan-ul a intrat în istorie în 2004 drept prima mașină europeană „low cost", Spring, prima Dacie 100% electrică, va avea, cu certitudine, un subcapitol dedicat în istoria automobilului, chiar dacă, recent, cel mai ieftin automobil electric din Europa a obținut doar o stea de siguranță la testele Euro NCAP. În primele opt luni de la lansarea sa pe piață, Dacia Spring a capitalizat aproape 40.000 de comenzi de pe piața europeană. Iar, în România, Dacia Spring a devenit aproape peste noapte, în noiembrie, cel mai vândut model de pe piață, depășind liderul peren Dacia Logan. Sigur, piața este volatilă și este imposibil de previzionat dacă Spring-ul își va păstra avântul, dar startul este promițător.

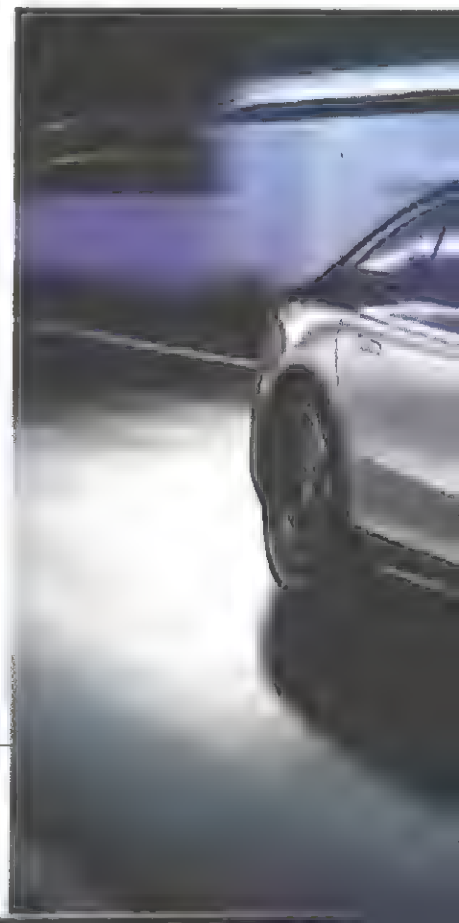

Ford Mustang Mach-E

Pentru a intra „en fanfare" pe piața mașinilor 100% electrice, Ford a pariat pe emoția numelui și a legendei Mustang, reinterpretând de manieră familială, cu patru uși și hayon, liniile muscle car-ului și botezându-și primul model cu zero emisii Mustang Mach-E. Crossover-ul este oferit cu tracțiune spate sau tracțiune integrală, ambele versiuni putând fi asociate cu o baterie cu autonomie standard sau extinsă. Mustang Mach-E cu tracțiune spate poate avea 269 sau 294 cai putere, iar cel cu integrală, 269 sau 351 cai. Modelul cu autonomie extinsă și tracțiune spate poate avea o autonomie de până la 610 kilometri (WLTP).

BMW i4

BMW joacă pe două fronturi în bătălia electrică, clasic și neconvențional. Mulți vor spune, probabil, că iX, primul Sports Activity Vehicle (SAV) dezvoltat din start de bavarezi pentru mobilitatea electrică definită prin sustenabilitate, va rămâne în istorie. E posibil, având în vedere sensibilitatea pieței la SUV-uri. Dar pentru nucleul dur ar fanilor mărcii, care pun accentul pe tradiții și evoluția acestora, BMW i4, primul sedan clasic BMW 100% electric, este „alesul". BMW i4 aduce pentru prima dată mobilitatea complet electrică în clasa medie premium. Modelul este disponibil în două variante, dintre care una este primul automobil BMW M cu un sistem de propulsie electric. BMW i4 M50 folosește câte un motor electric pe fiecare punte, pentru a produce o putere totală de 544 cai putere.

Mercedes-Benz EQS

Cu EQS, echivalentul cu zero emisii al lui S-Klasse, Mercedes-Benz a făcut primul pas electric în segmentul limuzinelor premium. Inspirat de conceptul Vision EQS, EQS este o limuzină care măsoară 5,265 metri lungime (aproape cât S-Klasse-ul cu ampatament lung), are la bază o platformă nouă, dedicată exlusiv modelelor electrice, și oferă cel mai bun coeficient de rezistență aerodinamică pentru o mașină de serie: Cx = 0,20. Limuzina este disponibilă în două versiuni, EQS 450+ (tracțiune spate și 330 CP) și EQS 580 4Matic (tracțiune integrală și 516 CP). Bateria de 108,6 kWh poate oferi o autonomie de până la 770 km (WLTP).

Lotus Emira

Emira este primul model nou, de serie, dezvoltat de Lotus în ultima decadă şi ultimul neelectrificat. Cu motorul dispus central, coupé-ul cu două locuri, design de supercar şi un interior mobilat cu materiale de calitate se vrea o alternativă pentru Porsche 718 Cayman. Pentru început, Lotus Emira este animat de un 3.5 V6 supraalimentat, pe benzină, furnizat de Toyota, ca şi modelele Lotus Exige şi Lotus Evora, cuplat la o transmisie automată sau manuală. Gama va fi completată, însă, şi cu o versiune cu motor de 2.0 litri, de origine Mercedes-AMG, cuplat exclusiv la o cutie cu doublu-ambreiaj şi opt trepte.

Volkswagen Golf R

Având în vedere politica orientată către electrificare a Volkswagen din ultima vreme şi eliminarea din gamă a Passat-ului, viitorul legendei Golf pare incert. Dar, deocamdată, ne putem bucura de cea mai puternică versiune a Golf-ului, hot-hatch-ul Golf VIII R, care ascunde o herghelie de 320 de cai putere, cuplată la un sistem de tracţiune integrală şi o cutie DSG, cu dublu-ambreiaj. Chiar dacă epopeea Golf va continua în paralel cu gama „I.D", viitoarele modele nu vor mai putea neglija electrificarea, având în vedere înăsprirea normelor de poluare. De menţionat, Golf VIII R are şi o versiune „Variant".

Audi RS3

Motor turbo, pe benzină, de 2.5 litri, în cinci cilindri, 395 de cai putere, cuplu maxim de 500 Nm, tracţiune integrală şi o acceleraţie 0-100 km/h în 3,8 secunde. Cum fără electrificare substanţială în viitorul apropiat nu vor mai putea fi vândute astfel de „bestii", actuala generaţie Audi RS3 va rămâne în istorie drept ultimul hyper-hatch 100% benzinar „cu patru cercuri".

Kia EV6

Constructorul coreean şi-a început aventura electrică cu e-Soul şi e-Niro. Cu EV6, însă, Kia ajunge la alt nivel al ofensivei cu zero emisii. EV6 este primul automobil electric dedicat (BEV - Battery Electric Vehicle) dezvoltat de Kia, bazat pe noua platformă a grupului Hyunday E-GMP - Electric-Global Modular Platform. Arhitectura de înaltă tehnologie permite automobilului să atingă o autonomie de până la 528 kilometri cu o singură încărcare a bateriei, conform ciclului combinat WLTP. Modelul este disponibil cu propulsie sau tracţiune integrală, baterie de 58 kWh sau 77,4 kWh şi puteri de 229 CP ori 325 CP. În 2022, este în plan şi o variantă EV6 GT de 585 CP.

Genesis G70

Audi, BMW şi Mercedes ar trebui să înceapă să se simtă ameninţaţi şi în segmentul mediu premium de Genesis, brandul premium al Hyundai. Noua generaţie Genesis G70 include şi o versiune Shooting Brake, dezvoltată special pentru publicul european, ţintind direct Audi A4, BMW Seria 3 şi Mercedes C-Klasse. Atenţie, conform declaraţiilor oficiale, Genesis va deveni o marcă 100% electrică din 2025.

KISS FM

EXISTĂ UN SINGUR RADIO NR. 1 ÎN ROMANIA.

DE 11 ANI CONSECUTIV.

Conform studiului de audiență realizat în perioada 27 aprilie - 16 august de IMAS - Marketing și Sondaje și MERCURY RESEARCH S.R.L., la nivel național, Kiss FM este ascultat zilnic de **2.269.300 de persoane** și este lider de audiență în România de 11 ani consecutiv. Vă mulțumim!

CADOURI DE CRĂCIUN

Pentru pasionații de tehnologie

La cum evoluează lucrurile, pare că lumea care ne înconjoară va fi tehnologizată, în curând, în proporție de 99%. Gadgeturi inteligente în baie, în bucătărie, în dormitor, în fața ochilor, în mâini și, de ce nu, și în lumea viselor. Așadar, cum până la Crăciun mai sunt doar câteva zile și, cu siguranță, aveți pe lista pentru cadouri câțiva pasionați de tehnologie, *Newsweek România* vă propune câteva idei. – *Răzvan Scăești*eanu

MOLESKINE SMART WRITING SET, agendă și pix inteligente

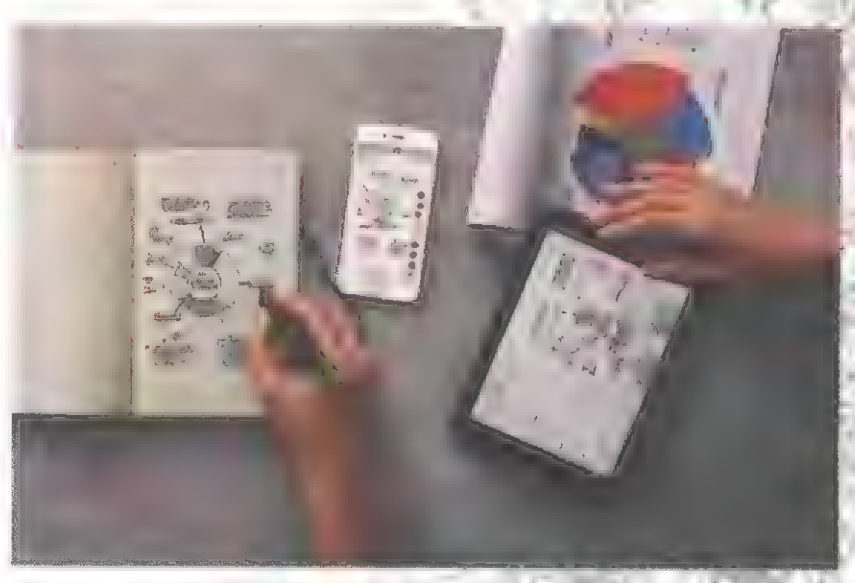

Se spune că ideile vin mai ușor cu un pix și o hârtie în față. Dar, în „epoca high-tech", ideile sau notițele scrise pe hârtie pot ajunge direct în memoria smartphone-ului ori a calculatorului. Moleskine propune un fel de agendă și un pix inteligente, care transferă în mediu digital, în timp real, ceea ce scrieți de mână. De asemenea, gadgetul Moleskine se descurcă și cu desenele și cu graficele.

PREȚ INFORMATIV: 160 €

LEXON OBLIO – încărcător wireless și stație de dezinfectare cu UV

În contextul pandemiei de COVID-19, Lexon propune un gadget extrem de util. Lexon Oblio este un încărcător wireless compatibil cu majoritatea smartphone-urilor, certificat „Qi", care și dezinfectează cu raze UV telefonul în timp ce face plinul bateriei.

PREȚ INFORMATIV: 70 €

BOSE FRAMES – ochelari de soare cu căști audio

Ochelarii Bose Frames combină trei caracteristici esențiale. Au un design „trendy", atrăgător, protejează ochii de lumina puternică a soarelui și au integrate căști audio wireless. Difuzoarele sunt bine ascunse în brațele ochelarilor, fiind aproape imposibil de observat din orice unghi.

PREȚ INFORMATIV: 150 €

AEROGARDEN HARVEST – ghiveci inteligent

Da, și ghivecele pot fi inteligente. AeroGarden Harvest este un fel de mini-seră high-tech în care puteți cultiva în casă, de exemplu, ierburi aromatice, salată, flori și chiar legume. Gadgetul folosește apă și nutrienți patentați, neavând nevoie de erbicide sau pesticide, poate adăposti cam șase plante și dispune de un sistem de lumină cu LED-uri albe, albastre și roșii, setat astfel încât să maximizeze procesul de fotosinteză.

PREȚ INFORMATIV: 120 €

BIOLITE FIREPIT+ - grătar portabil fără fum, controlat prin Bluetooth

Grătarul portabil BioLite FirePit+ poate funcționa cu lemne sau cu cărbuni. 51 de jeturi de aer injectează focul cu oxigen în zone-cheie, pentru a genera o ardere super-eficientă, fără prea mult fum. Cu o baterie externă de 12.800 mAh, ventilatorul grătarului „inteligent" poate funcționa până la 30 de ore. Puterea acestuia poate fi controlată de la distanță, prin Bluetooth, cu ajutorul unei aplicații disponibile pentru dispozitivele cu Android 4.3+ și iOS 10.0+. **PREȚ INFORMATIV:** 230 €

MUSE 2 EEG – asistent personal digital pentru meditație

Pentru cei cărora li se pare că lumea din jur îi distrage prea mult și nu pot intra ușor într-o stare de meditație, Muse propune asistentul personal digital Muse 2 EEG, un fel de „bentiță" high-tech. Gadgetul monitorizează activitatea cerebrală și mai mulți parametri, precum ritmul cardiac și respirația, în timp real, pentru a vă ajuta să intrați într-o stare de calm și să vă concentrați. Evident, face și statistici și vă ajută să vă setați noi ținte cu ajutorul unei aplicații pentru Adroid și iOS.

PREȚ INFORMATIV: 250 €

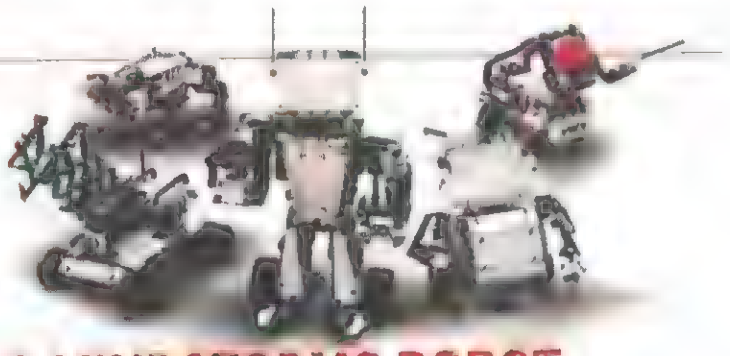

LEGO MINDSTORMS ROBOT INVENTOR 5IN1 REMOTE CONTROL

Construiești, programezi și te joci fizic și digital. Gama Lego Mindstorms poate transforma orice creație din „cărămizi" într-o jucărie inteligentă și se integrează perfect cu modulele Lego Technic. Cu setul Lego Mindstorms Robot Inventor 5in1 Remote Control pot fi dezvoltate cinci modele diferite, cu propriile capacități și personalități, ce pot fi controlate prin App-ul Mindstorms Robot Inventor. **PREȚ INFORMATIV:** 275 €

FOTO GOV.RO

Un an de la prima vaccinare anti-COVID-19 din România

27 DECEMBRIE 2020: PRIMA PERSOANĂ VACCINATĂ ÎMPOTRIVA coronavirusului, cu Pfizer, este asistenta medicală Mihaela Anghel, de la Institutul Naţional de Boli Infecţioase „Matei Balş" din Capitală. Ea a făcut parte din echipa medicală care, în 27 februarie 2020, a preluat primul pacient din România confirmat cu SARS-CoV-2.

„Am fost privilegiată să fiu prima persoană vaccinată din România. Este începutul sfârşitului pandemiei", declara atunci Mihaela Anghel, recomandându-le românilor să se vaccineze.

În acea zi, au fost vaccinate 960 de cadre medicale de la spitalele de boli infecţioase aflate în prima linie în lupta împotriva COVID-19, menţionându-se că persoanele vaccinate nu au înregistrat efecte adverse.

România primise, în 25 decembrie, primele 10.000 de doze de vaccin Pfizer, iar medicul Valeriu Gheorghiţă, coordonatorul campaniei de vaccinare, îşi exprimase speranţa că în şase luni va putea fi imunizată întreaga populaţie din România.

Un an mai târziu, doar 7,4 milioane de români sunt vaccinaţi cu schema completă, fiind administrate, în total, peste 14,8 milioane de doze de vaccin anti-COVID-19. Acum, vaccinul preferat de cei mai mulţi români este Johnson&Johnson, fiind monodoză, iar peste 1,5 milioane de români vaccinaţi cu schema completă şi-au făcut şi doza a treia.

România a început vaccinarea cu Moderna din 4 februarie, AstraZeneca – din 15 februarie, iar Johnson&Johnson – din 4 mai. Doza a treia a început să fie administrată din 28 septembrie.

Campania de vaccinare nu s-a bucurat de succesul scontat: a fost marcată de scandalurile cu „specialii" care au sărit peste rând, declaraţiile nefericite ale preşedintelui Iohannis şi premierului Cîţu privind „învingerea pandemiei", apoi de respingerea certificatului verde în Senat, dar şi a conspiraţiilor vânturate în spaţiul public chiar de la tribuna Parlamentului, prin aleşii AUR.

Peste 56.000 de români au murit după infectarea cu COVID-19, în cele patru valuri succesive. Acum, România se află în prag de valul cinci şi se pregăteşte de impactul cu cea mai nouă mutaţie COVID-19 – Omicron. Vaccinările nu cresc semnificativ, iar noua coaliţie PSD-PNL-UDMR şi-a propus ca 10 milioane de români să se vaccineze până în februarie 2022.

17 DECEMBRIE - 21 IANUARIE

Ceaușescu ordonă să se tragă

17 decembrie 1989: Revoluția Română la Timișoara: la ordinele lui Nicolae Ceaușescu, se trage în manifestanți. TAB-urile blochează intrările în oraș, elicopterele efectuează zboruri de supraveghere. În câteva ore au fost împușcați mai mult de 300 de oameni. Din ordinul Elenei Ceaușescu, 43 din cele 58 de cadavre aflate la morgă sunt trimise cu un camion frigorific la București. Aici vor fi incinerate, iar cenușa aruncată într-un canal.

Fiscalizarea ferestrelor

31 decembrie 1695: În Anglia regelui William al III-lea se introduce impozitul pe ferestre, pe care populația învață repede cum să-l ocolească: se zidesc ferestrele cu cărămizi. De precizat că Fiscul ia în calcul pentru plată numai geamurile dinspre stradă. Autoritățile au pornit de la un calcul simplu când au hotărât aplicarea taxei: cu cât este o locuință mai mare deci are mai multe ferestre, cu atât locatarul este mai bogat și va plăti un impozit mai mare. Proprietarii se vor adapta, folosind la maximum curțile interioare și grădinile. Taxa a fost abrogată în 1851.

Ultima mină de cărbune

18 decembrie 2015: „Kellingley Colliery", ultima mină de cărbune în subteran din Marea Britanie, se închide după 50 de ani de activitate, 450 de angajați fiind concediați. Foștii mineri au primit salarii compensatorii pentru 12 săptămâni. În medie, un miner câștiga circa 40.000 de lire pe an. La momentul închiderii, industria mineritului devenise neprofitabilă, mai ales datorită importurilor ieftine din Rusia și Columbia, dar și datorită prăbușirii cererii interne.

Magic FM

always great music

MAGIA EXISTĂ

MAGIC FM
ESTE RADIOUL LUI MOȘ CRĂCIUN

ABONEAZĂ-TE!

Online, prin CARD, pe www.newsweek.ro/abonamente	Prin ORDIN DE PLATĂ în contul S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., Cod Unic de Înregistrare: RO38847674, cont nr. RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor	La toate oficiile poștale	La firmele de abonamente: • Manpres Distribution București • Calliope S.R.L. Ploiești • Cuget Liber S.A. Constanța

Pentru informații și reclamații abonamente *Newsweek România:*

- E-mail: abonamente@newsweek.ro.
- Tel.: 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 tarif normal (de luni până vineri între 10.00 și 17.00).

Pentru abonamentele plătite cu ordin de plată este necesar să trimiteți talonul de mai jos completat, împreună cu copia dovezii de plată, la S.C. NEWS INTERNATIONAL S.A., București, B-dul Mărăști nr. 65-67, Pavilion G3, Complex Romexpo, Intrarea B, sector 1, sau prin e-mail la: abonamente@newsweek.ro.

Plata se va efectua până la data de 25 a lunii în curs pentru ca livrarea abonamentului să înceapă de la data de 1 a lunii următoare. Dacă plata se efectuează după data de 25, data de început a abonamentului se decalează cu o lună.

2 modalități simple de abonare ▸ Mergi pe www.newsweek.ro/abonamente sau completează și trimite talonul de mai jos

Newsweek ROMÂNIA

Nume, prenume
Adresa completă: Str. **Nr.** **Bl.** **Sc.** **Et.** **Ap.**
Localitate **Județ / Sector**
Cod poștal **Telefon** **E-mail**

Am achitat suma de **lei cu ordin de plată nr.**
din data **către S.C. NEWS INTERNATIONAL SA, cod fiscal RO38847674,**
în contul RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Calea Moșilor.

Abonamentul va începe din luna

Operatorul NEWS INTERNATIONAL S.A., editorul revistei Newsweek România, prelucrează datele cu caracter personal furnizate de dumneavoastră în scopul abonării la publicație și livrării revistei. Datele vor fi dezvăluite Poștei Române sau firmei de distribuție care livrează revista la adresa dumneavoastră. Pe viitor, aceste date: nume, prenume, adresă, telefon, e-mail, ne permit să vă trimitem revista la care v-ați abonat și să vă ținem la curent cu diverse informații despre abonamentul dumneavoastră.
În cazul în care nu doriți aceasta, bifați ❑ NU

Conform Legii nr. 677/2001, beneficiați de dreptul de acces, de intervenție asupra datelor, dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale. Aveți dreptul să vă opuneți prelucrării datelor personale care vă privesc și să solicitați ștergerea datelor. Pentru exercitarea acestor drepturi, vă puteți adresa cu o cerere scrisă, datată și semnată la News International S.A. De asemenea, vă este recunoscut dreptul de a vă adresa justiției.

Prin prezenta sunt de acord ca NEWS INTERNATIONAL S.A. să prelucreze datele mele cu caracter personal și să le dezvăluie terților conform legii nr. 677/2001. Îmi rezerv dreptul să mă opun acestei prelucrări și să solicit ștergerea datelor adresându-mă societății NEWS INTERNATIONAL S.A. printr-o cerere scrisă.

Semnătura abonatului .....

PAȘI PENTRU ABONARE

A. CU CARDUL

1. Intri pe site-ul www.newsweek.ro/login, creezi cont nou și te înregistrezi.
2. Intri în contul tău și alegi varianta de abonare dorită (print / print + digital / digital) și perioada (o lună, 3, 6 sau 12 luni).
3. Dai click pe CUMPĂRĂ și faci plata cu cardul.
4. Primești factura prin email.

B. PRIN ORDIN DE PLATĂ (OP)

1. Alegi varianta de abonament
2. Efectuezi plata prin OP în contul News International S.A, Bd. Mărăști, Nr. 65-67, Complex Romexpo, intrarea A, pavilion G3 Sect. 1, București, România, J40/2003/2018, CUI: RO38847674, Cont bancar: RO54RNCB0088157672210001, deschis la BCR Sucursala Moșilor
3. Ne trimiți un e-mail la adresa abonamente@newsweek.ro cu o copie a OP-ului și adresa de livrare a abonamentului, dar și o adresă de e-mail pentru activarea contului de abonament digital.
4. Primești factura prin email.

CEL MAI BUN PREȚ

Abonament PRINT+DIGITAL

3 luni: 80 lei
6 luni: 156 lei
12 luni: 306 lei

Abonament PRINT

3 luni: 44 lei
6 luni: 85 lei
12 luni: 165 lei

Abonament DIGITAL

1 lună: 18 lei
3 luni: 49 lei
6 luni: 89 lei
12 luni: 169 lei

Revista *Newsweek România* va apărea lunar.

Revista *Newsweek România* este distribuită în toată țara, la chioșcurile de presă, în magazinele de presă Inmedio, Relay și Tabac Xpress și în benzinăriile: OMV, Petrom V și Rompetrol. Prețurile afișate sunt valabile pentru livrarea revistei pe teritoriul României.
Pentru livrarea în străinătate se adaugă taxe poștale, în funcție de zonă.
Vă rugăm să ne contactați la adresa: abonamente@newsweek.ro pentru a stabili toate detaliile.

DACĂ NU GĂSIȚI REVISTA ÎN ORAȘUL DUMNEAVOASTRĂ, vă rugăm să ne comunicați telefonic, la numerele 0374.00.23.81 / 0374.00.23.82 sau prin e-mail, la adresa: abonamente@newsweek.ro.

www.eximbank.ro
informatii@eximbank.ro

ROMÂNIA CREȘTE CU NOI

EximBank
România

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

și

CAT Graur

Antwerpen

2025